

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την υπό κρίση αίτηση ζητείται η ακύρωση της ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/122534/7715/21.12.2021 απόφασης του Γενικού Διευθυντή Περιβαλλοντικής Πολιτικής του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων για την κατασκευή και λειτουργία του έργου «Υδροηλεκτρικό Έργο (ΥΗΕ) Μεσοχώρας, στον ποταμό Αχελώο, Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων», της εταιρείας Δ.....

3. Επειδή, μεταξύ των σκοπών του αιτούντος σωματείου είναι, κατά το καταστατικό του, «η προστασία του οικισμού της Μεσοχώρας και του φυσικού περιβάλλοντος στο οποίο αυτός ευρίσκεται ενταγμένος. Η διατήρηση του οικισμού και του ευρύτερου τοπίου της περιοχής και η παράδοσή τους ακεραίων στις επόμενες γενεές. Η διαρκής μέριμνα για την προστασία του ποταμού Αχελώου και για τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων του. Η συστηματική υπεράσπιση των συμφερόντων των κατακλυζομένων της Μεσοχώρας από το σχεδιαζόμενο υδροταμιευτήρα και ο διαρκής αγώνας για τη διατήρηση των ιδιοκτησιών των μελών του σωματείου στην ευρύτερη περιοχή της Μεσοχώρας. Ο διαρκής αγώνας για την αποτροπή της πλήρωσης του σχεδιαζομένου υδροταμιευτήρα, για την αποξήλωση του φράγματος Μεσοχώρας και για την αποκατάσταση του κοιλαδικού και φαραγγιακού τοπίου του Αχελώου και της ελεύθερης ροής του ποταμού. Η βιώσιμη ανάπτυξη του οικισμού της Μεσοχώρας και η διαφύλαξη της πολιτιστικής και ιστορικής του κληρονομιάς. ...». Κατά συνέπεια, το αιτούν σωματείο ασκεί την παρούσα αίτηση με προφανές έννομο συμφέρον (βλ. ΣτΕ 2230/2020 επταμ., σκ. 4). Εξάλλου, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώως παρεμβαίνει υπέρ της διατήρησης ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης η εταιρεία Δ....., η οποία είναι ο φορέας της κατασκευής και λειτουργίας του επιδίκου έργου (βλ. ΣτΕ 2230/2020 επταμ., σκ. 3).

4. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με κοινές υπουργικές αποφάσεις των ετών 1991 και 1992 εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι επιμέρους τεχνικών έργων, εντασσομένων στο συνολικό εγχείρημα εκτροπής υδάτων του ποταμού Αχελώου προς τη Θεσσαλία, μεταξύ δε αυτών ήταν και η 16058/9.10.1991 κοινή απόφαση των συναρμόδιων υπουργών, η οποία αφορούσε φράγματα με τους αντίστοιχους ταμιευτήρες και άλλα συναφή έργα στη φυσική κοίτη του ποταμού στις θέσεις Μεσοχώρα και Συκιά, που εμπίπτουν στην περιφέρεια των νομών Τρικάλων και Καρδίτσας αντίστοιχως. Οι κοινές αυτές υπουργικές αποφάσεις ακυρώθηκαν ύστερα από σχετικές αιτήσεις οικολογικών εταιρειών, σωματείων και ιδρυμάτων με τις 2759/1994 και 2760/1994 αποφάσεις της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας. Στη συνέχεια, με την κοινή απόφαση Α.Π. 23271/15.12.1995 των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Πολιτισμού, Γεωργίας και Βιομηχανίας, Ενέργειας και

Τεχνολογίας και των Αναπληρωτών Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία έργων μερικής εκτροπής του άνω ρου του Αχελώου ποταμού προς τη Θεσσαλία, μεταξύ δε αυτών και φράγματος, ταμιευτήρα και υδροηλεκτρικού σταθμού στην περιοχή Μεσοχώρας νομού Τρικάλων, καθώς και σήραγγας μήκους 7,4 χλμ. απαγωγής υδάτων από την περιοχή του φράγματος αυτού. Η απόφαση αυτή ακυρώθηκε ομοίως με την 3478/2000 απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας για το λόγο ότι δεν είχαν εξεταστεί εναλλακτικές λύσεις που θα προστάτευαν πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής. Ακολούθως εκδόθηκε η 131957/19.3.2003 κοινή υπουργική απόφαση, με την οποία εγκρίθηκαν εκ νέου οι περιβαλλοντικοί όροι, μεταξύ άλλων, του φράγματος, του ταμιευτήρα και του υδροηλεκτρικού σταθμού της Μεσοχώρας ν. Τρικάλων, καθώς και της προαναφερόμενης σήραγγας, τα έργα δε αυτά αντιμετωπίστηκαν και πάλι ως μέρη του εγχειρήματος μερικής εκτροπής του άνω ρου του Αχελώου ποταμού προς τη Θεσσαλία. Οι εν λόγω περιβαλλοντικοί όροι ακυρώθηκαν και πάλι με την 1688/2005 απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας για το λόγο ότι τα έργα αυτά δεν είχαν ενταχθεί σε πρόγραμμα διαχείρισης υδάτων κατά τα προβλεπόμενα στην, εν τω μεταξύ, έχουσα τεθεί σε ισχύ νομοθεσία, εθνική και ευρωπαϊκή. Ακολούθησε η νέα, τέταρτη κατά σειρά, περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων της εκτροπής, μεταξύ δε αυτών και των αμφισβητούμενων με την υπό κρίση αίτηση, η οποία επιχειρήθηκε ευθέως με το άρθρο 13 παρ. 1-3 του ν. 3481/2006 (Α' 162), ασκήθηκε δε νέα αίτηση ακυρώσεως, η οποία, όπως κρίθηκε, είχε ως αντικείμενο τη νομιμότητα του όλου έργου της εκτροπής. Επί της αιτήσεως αυτής εκδόθηκε η 3053/2009 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία υποβλήθηκε στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σειρά προδικαστικών ερωτημάτων σχετικών με τη συμβατότητα του όλου έργου με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, από πλείονες απόψεις (διαχείριση υδατικών πόρων, βιοποικιλότητα κ.λπ.). Ακολούθως, και αφού εκδόθηκε επί των ως άνω προδικαστικών ερωτημάτων η απόφαση της 11.9.2012 του ΔΕΕ (C-43/10, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αιτωλοακαρνανίας κ.λπ.), η υπόθεση της τέταρτης, κατά τα προεκτεθέντα, περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επίμαχων έργων εισήχθη εκ νέου ενώπιον της Ολομελείας του Δικαστηρίου, το οποίο, με την 26/2014 απόφασή του, ακύρωσε τους περιβαλλοντικούς όρους των ως άνω έργων για τους εκτεθέντες στην απόφαση αυτή λόγους (ευρωπαϊκή νομοθεσία περί προστασίας της βιοποικιλότητας, αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης κ.ά.). Ακολούθησε η έγκριση περιβαλλοντικών όρων ειδικώς του επίμαχου έργου, η οποία επιχειρήθηκε με την 34701/4.8.2017 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Και αυτή η ΑΕΠΟ ακυρώθηκε με την 2230/2020 απόφαση του Δικαστηρίου, εκδοθείσα επί αιτήσεως ακυρώσεως του ήδη αιτούντος σωματείου, για τον λόγο ότι η Διοίκηση δεν είχε προβεί σε επανεξέταση των εν λόγω εγκριθέντων περιβαλλοντικών όρων από πλευράς

συμβατότητάς τους με τις εν τω μεταξύ εγκριθείσες αναθεωρήσεις των Σχεδίων Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών (ΣΔΛΑΠ) των Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Στερεάς Ελλάδος και Θεσσαλίας [901/2017 (Β' 4681/29.12.2017) και 897/2017 (Β' 4682/ 29.12.2017) αποφάσεις της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων, αντίστοιχα], καθώς και με τις προβλέψεις του Αναθεωρημένου Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Θεσσαλίας [ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/69722/1108/11.10.2018 απόφαση του Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΑΑΠ 269)], χωρίς, πάντως, να κριθούν τα ζητήματα της επάρκειας των μελετών που είχαν προηγηθεί ως προς την προστασία των λοιπών στοιχείων του περιβάλλοντος (ορνιθοπανίδα κ.λπ.). Εν συνεχεία, και αφού ο φορέας του έργου υπέβαλε επικαιροποιημένη ΜΠΕ και τηρήθηκε η οικεία διαδικασία δημοσιότητας και διαβούλευσης, στην οποία το αιτούν σωματείο δεν συμμετείχε, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη.

5. Επειδή, με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ «για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων» (L 327) ρυθμίστηκαν ζητήματα διαχείρισης των υδατικών πόρων. Στο πλαίσιο αυτό, επισημάνθηκε, ήδη στο προοίμιο της οδηγίας, η ανάγκη συνετής και ορθολογικής αξιοποίησης των φυσικών πόρων με βάση τις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, την αρχή της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα, στην πηγή, καθώς και την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Επισημάνθηκε επίσης, η ανάγκη ενσωμάτωσης της προστασίας και της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων σε άλλους τομείς της κοινοτικής πολιτικής, όπως στην ενεργειακή πολιτική. Με την Οδηγία επιδιώκεται, ειδικότερα (άρθρο 1 παρ. 1), η θέσπιση πλαισίου για την προστασία των εσωτερικών επιφανειακών, των μεταβατικών, των παράκτιων και των υπόγειων υδάτων, το οποίο, εκτός των άλλων, να αποτρέπει την περαιτέρω επιδείνωση, να προστατεύει και να βελτιώνει την κατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων, καθώς και των αμέσως εξαρτώμενων από αυτά χερσαίων οικοσυστημάτων και υγροτόπων σε ό,τι αφορά τις ανάγκες τους σε νερό, και να προωθεί τη βιώσιμη χρήση του νερού βάσει μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδάτινων πόρων. Σύμφωνα με την Οδηγία η διαχείριση των υδάτων πρέπει να γίνεται σε επίπεδο περιοχής λεκανών απορροής ποταμού, τα δε κράτη μέλη οφείλουν (άρθρο 3 παρ. 1), μεταξύ άλλων, να προσδιορίσουν όλες τις λεκάνες απορροής ποταμού και να τις υπαγάγουν σε περιοχές λεκάνης απορροής ποταμού, να λαμβάνουν δε τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων σχετικά με την κατάσταση των υδάτων που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 4 της Οδηγίας (άρθρο 4), να εξασφαλίζουν την κατάρτιση προγραμμάτων για την παρακολούθηση της κατάστασης των υδάτων, ώστε να υπάρχει συνεκτική και συνολική εικόνα της κατάστασης αυτής σε κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού (άρθρο 8), να μεριμνούν για την θέσπιση, για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού, προγράμματος μέτρων λαμβάνοντας υπόψη τα

αποτελέσματα των αναλύσεων που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 5 προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 4 (άρθρο 11), να εξασφαλίζουν ότι καταρτίζεται ένα σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού με το συγκεκριμένο περιεχόμενο (άρθρο 13) και να ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών στην υλοποίηση της Οδηγίας, ιδίως δε στην εκπόνηση, την αναθεώρηση και την ενημέρωση των σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού (άρθρο 14). Ειδικότερα, το Σχέδιο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη γενική περιγραφή των χαρακτηριστικών της περιοχής λεκάνης απορροής, περίληψη των σημαντικών πιέσεων και επιπτώσεων που ασκούν οι ανθρώπινες δραστηριότητες στα συγκεκριμένα υδατικά συστήματα, και τον κατάλογο των περιβαλλοντικών στόχων που καθορίζονται για κάθε υδατικό σύστημα εντός της περιοχής λεκάνης απορροής, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των περιστάσεων κατά τις οποίες εφαρμόστηκαν οι εξαιρέσεις από τους στόχους βάσει των παραγράφων 4-7 του άρθρου 4. Ειδικώς ως προς τους περιβαλλοντικούς στόχους των διαφόρων ειδών υδατικών συστημάτων (επιφανειακά ύδατα, υπόγεια ύδατα, προστατευόμενες περιοχές), το άρθρο 4 παρ. 1 της Οδηγίας εξειδικεύει τους στόχους αυτούς, ορίζοντας, για παράδειγμα, ως στόχο για τα επιφανειακά ύδατα την, κατ' αρχήν, επίτευξη της καλής κατάστασης των εν λόγω συστημάτων εντός δεκαπέντε ετών από την έναρξη εφαρμογής της Οδηγίας, για δε τα τεχνητά και ιδιαιτέρως τροποποιημένα επιφανειακά υδατικά συστήματα την επίτευξη καλού οικολογικού δυναμικού και καλής χημικής κατάστασης εντός δεκαπέντε ετών από την ημερομηνία έναρξης εφαρμογής της Οδηγίας. Ωστόσο, η ίδια η Οδηγία στις παρ. 4, 5, 6 και 7 του άρθρου 4 προβλέπει την δυνατότητα εξαιρέσεως ενός συγκεκριμένου υδατικού συστήματος από τους ανωτέρω τιθέμενους στόχους, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Ειδικότερα, σύμφωνα με την παρ. 4, οι προθεσμίες που προβλέπονται στην παράγραφο 1 μπορούν, υπό προϋποθέσεις, να παρατείνονται για τη σταδιακή επίτευξη των στόχων. Σύμφωνα με την παρ. 5 τα κράτη μέλη μπορούν, υπό προϋποθέσεις, να επιδιώκουν περιβαλλοντικούς στόχους λιγότερο αυστηρούς από αυτούς που απαιτούνται δυνάμει της παραγράφου 1 για συγκεκριμένα υδατικά συστήματα. Σύμφωνα με την παράγραφο 6 προσωρινή υποβάθμιση της κατάστασης των υδατικών συστημάτων δεν συνιστά παράβαση των απαιτήσεων της Οδηγίας εάν οφείλεται σε περιστάσεις που απορρέουν από φυσικά αίτια ή από ανωτέρα βία, εφόσον συντρέχουν και ορισμένες περαιτέρω προϋποθέσεις. Τέλος, σύμφωνα με την παράγραφο 7, νέες τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών του συστήματος επιφανειακών υδάτων ή μεταβολές της στάθμης των συστημάτων υπόγειων υδάτων ή νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης που έχουν ως αποτέλεσμα την αδυναμία επίτευξης των ανωτέρω στόχων της Οδηγίας για ένα συγκεκριμένο υδατικό σύστημα, είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι δεν παραβιάζουν την Οδηγία, εφόσον

πληρούνται ορισμένες περαιτέρω προϋποθέσεις. Η ανωτέρω οδηγία μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με τον ν. 3199/2003 (Α' 280), ο οποίος (άρθρο 2 παρ. 1) εφαρμόζεται για την προστασία και διαχείριση των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων. Το Κεφάλαιο Γ' του νόμου έχει τον τίτλο «Προστασία και Διαχείριση των Υδάτων» και περιλαμβάνει το άρθρο 7 («Σχέδιο Διαχείρισης»), το οποίο τροποποιήθηκε με το άρθρο πέμπτο του ν. 4117/2013 (Α' 29) και ορίζει (παρ. 1), μεταξύ άλλων, ότι «Κάθε Περιφέρεια εκπονεί Σχέδιο Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών αρμοδιότητάς της ... Το Σχέδιο Διαχείρισης περιέχει όλα τα στοιχεία, πληροφορίες και εκτιμήσεις που είναι απαραίτητα για την προστασία και διαχείριση των υδάτων. Το ειδικότερο περιεχόμενο των Σχεδίων Διαχείρισης καθορίζεται με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 15». Περαιτέρω, στο άρθρο 8 του ως άνω ν. 3199/2003, με τίτλο «Προγράμματα Μέτρων και Παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων», ορίζονται τα εξής: «1. Οι Περιφέρειες καταρτίζουν: α) Πρόγραμμα Μέτρων και β) Πρόγραμμα Παρακολούθησης και κατάστασης των υδάτων. Το Σχέδιο Διαχείρισης της Περιφέρειας περιλαμβάνει υποχρεωτικά ως μέρη του τα ανωτέρω προγράμματα. 2. Το Πρόγραμμα Μέτρων καθορίζει σε γενικές γραμμές τα μέτρα που απαιτούνται για: α) την προστασία και διαχείριση των υδάτων των λεκανών απορροής ποταμών που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα κάθε Περιφέρειας, β) τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του υδάτινου περιβάλλοντος, γ) ... και δ) τη διασφάλιση της αειφόρου χρήσης των υδάτων. 3. Το Πρόγραμμα Μέτρων περιέχει, ανάλογα με τις ανάγκες και ιδιομορφίες των λεκανών απορροής, βασικά και συμπληρωματικά μέτρα, το αναλυτικό περιεχόμενο των οποίων καθορίζεται με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 15 ... 5. ...». Εξάλλου, με το άρθρο 15 παρ. 1 του ως άνω ν. 3199/2003 παρέχεται εξουσιοδότηση για την έκδοση προεδρικού διατάγματος, με το οποίο ρυθμίζεται κάθε άλλο ζήτημα σχετικό με την προστασία και διαχείριση των υδάτων και την ενσωμάτωση των διατάξεων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, το οποίο δεν ρυθμίζεται από τον ίδιο τον νόμο, κατ' εξουσιοδότηση δε της τελευταίας αυτής διατάξεως εκδόθηκε το π.δ. 51/2007 (Α' 54). Τέλος, στην 146896/17.10.2014 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Κατηγορίες αδειών χρήσης και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης των υδάτων. Διαδικασία και όροι έκδοσης των αδειών, περιεχόμενο και διάρκεια ισχύος τους και άλλες συναφείς διατάξεις» (Β' 2878), η οποία εκδόθηκε κατ' επίκληση σειράς διατάξεων του ίδιου ν. 3199/2003, και, ειδικότερα, στο άρθρο 2 με τίτλο «Καθορισμός χρήσεων ύδατος και έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων για τα οποία απαιτείται άδεια – Συσχέτιση με την περιβαλλοντική αδειοδότηση» ορίζεται ότι: «1. ... 2. Για τα έργα και τις δραστηριότητες αξιοποίησης υδατικών πόρων που αφορούν σε απολήψεις από επιφανειακά και υπόγεια ύδατα και περιλαμβάνονται στις κατηγορίες Α

(υποκατηγορίες Α1 και Α2) και Β, κατά περίπτωση, του Παραρτήματος ΙΙ (Ομάδα 2η «Υδραυλικά Έργα») της υπ' αριθμ. 1958/2012 υπουργικής απόφασης, όπως ισχύει, εφαρμόζονται ανάλογα με την κατηγορία τους, τα ακόλουθα: 2.1. Για τα νέα έργα και δραστηριότητες της κατηγορίας Α: Για την εκτέλεση έργων και δραστηριοτήτων αξιοποίησης υδατικών πόρων που υπάγονται στην κατηγορία Α (υποκατηγορία Α1 και Α2), οι όροι και οι απαιτήσεις που προβλέπονται ενδεικτικά στο Παράρτημα VI, ενσωματώνονται στην προβλεπόμενη από την κείμενη νομοθεσία Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.) κατά το μέρος που δεν καλύπτονται από αυτήν, με την επιφύλαξη της υποπαραγράφου 2.1.1. ... Για την έκδοση της Α.Ε.Π.Ο. απαιτείται προηγούμενη γνώμη της αρμόδιας Διεύθυνσης Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία περιλαμβάνει τους όρους και τις απαιτήσεις του παραρτήματος VI, καθώς και όρους που αναλόγως αναφέρονται: α) ... β) Σε περίπτωση έργων και δραστηριοτήτων τα οποία αφορούν σε απολήψεις υδάτων από περιοχές με εγκεκριμένο Σχέδιο Διαχείρισης Περιοχής Λεκάνης Απορροής Ποταμών, οι όροι αναφέρονται στην συμβατότητα του έργου ή της δραστηριότητας με το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών της περιοχής και με τις κανονιστικές πράξεις επιβολής μέτρων και περιορισμών που τυχόν έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 (παρ. 6) και του άρθρου 11 (παρ. 3) του ν. 3199/2003, όπως ισχύει ...».

6. Επειδή, όπως έχει κριθεί, τα σχέδια διαχείρισης, τα οποία εκπονούνται δυνάμει των άρθρων 7 του ν. 3199/2003, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο πέμπτο του ν. 4117/2013, και 10 του π.δ. 51/2007 και, κατ' επέκταση, σε εφαρμογή του άρθρου 13 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, αποτελούν το βασικό εργαλείο για την επίτευξη της ολοκληρωμένης προστασίας και ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών συστημάτων. Περιέχουν ανάλυση των χαρακτηριστικών της εκάστοτε περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού και συγκεκριμένες προτάσεις για τα μέτρα που είναι αναγκαία προς αποφυγή της υποβάθμισης της κατάστασης και την προστασία ή και αποκατάσταση της καλής οικολογικής και χημικής κατάστασης κάθε υδατικού συστήματος. Ειδικότερα, τα σχέδια διαχείρισης πέραν του περιγραφικού τους μέρους, προβαίνουν στον ειδικότερο προσδιορισμό των περιβαλλοντικών στόχων ανά υδατικό σύστημα και προσδιορίζουν τις περιπτώσεις στις οποίες έγινε εφαρμογή των διατάξεων περί εξαιρέσεων από τους στόχους (άρθρο 4 παρ. 7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ), και περιέχουν, μεταξύ άλλων, περίληψη του ή των προγραμμάτων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων και των τρόπων δια των οποίων προσδοκάται η επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων, ενόψει δε τούτων, τα σχέδια διαχείρισης αναπτύσσουν νομική δεσμευτικότητα, προκειμένου να μην τεθεί σε κίνδυνο η επίτευξη των στόχων που τίθενται με αυτά. Κατά συνέπεια, η Διοίκηση υποχρεούται, κατά την εξέταση αιτήσεων αδειοδότησης οποιουδήποτε έργου, το οποίο ενδέχεται να επηρεάσει κατά οποιονδήποτε τρόπο τα ύδατα, να ερευνά

την εναρμόνισή του με τους περιβαλλοντικούς στόχους του σχεδίου διαχείρισης και το οικείο πρόγραμμα μέτρων (βλ. ΣτΕ 1394/2021 7μ., σκ. 8, 2936/2017 7μ., σκ. 7 και 23, πρβλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 4ης Μαΐου 2016, Επιτροπή κατά Αυστρίας, C-346/14 και της 1ης Ιουλίου 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13).

7. Επειδή, με την 706/16.7.2010 απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων «Καθορισμός των Λεκανών Απορροής Ποταμών της χώρας και ορισμού των αρμόδιων Περιφερειών για τη διαχείριση και προστασία τους» (Β' 1383, όπως το Παράρτημα ΙΙ αυτής διορθώθηκε με το ΦΕΚ Β' 1572/28.9.2010), η οποία συνεστήθη κατά το άρθρο 3 παρ. 1 του προαναφερθέντος ν. 3199/2003, όπως η απόφαση αυτή τροποποιήθηκε με την 1300/24.12.2014 απόφαση του ίδιου οργάνου (Β' 3665), καθορίστηκαν σαράντα πέντε (45) -μετέπειτα 46- Λεκάνες Απορροής Ποταμών (ΛΑΠ), οι οποίες υπάγονται σε δεκατέσσερις (14) Περιοχές Λεκανών Απορροής Ποταμών που αντιστοιχούν στον όρο Υδατικά Διαμερίσματα (ΥΔ) του άρθρου 3 του π.δ. 51/2007. Σύμφωνα, εξάλλου, με τον πίνακα που περιέχει το Παράρτημα ΙΙ της ως άνω απόφασης της ΕΕΥ του έτους 2010, η Λεκάνη Απορροής του Ποταμού Αχελώου (Κωδικός GR15) περιλαμβάνεται στο Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (EL04). Στη συνέχεια, με την 908/18.9.2014 απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων (Β' 2562), εγκρίθηκε το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και με την 909/18.9.2014 όμοια απόφαση (Β' 2561) εγκρίθηκε αντίστοιχο σχέδιο για το Υδατικό Διαμέρισμα Θεσσαλίας. Ακολούθησε η έκδοση της 901/29.12.2017 απόφασης της ΕΕΥ (Β' 4681), με την οποία εγκρίθηκε η 1η Αναθεώρηση του ΔΣΛΑΠ Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και η αντίστοιχη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, και της 897/29.12.2017 όμοιας απόφασης (Β' 4682/2017), με την οποία εγκρίθηκε η 1η Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ Θεσσαλίας και η αντίστοιχη ΣΜΠΕ. Από τα στοιχεία του φακέλου, εξάλλου, προκύπτει (βλ. και ΣτΕ 2229/2020 επταμ.) ότι κατά τη διαδικασία έγκρισης των αρχικών ΣΔΛΑΠ (βλ. οικείες ΣΜΠΕ και εγκριτικές τους κοινές υπουργικές αποφάσεις (ΚΥΑ 169280/8.7.2013 και 169279/8.7.2013 αντίστοιχα), επελέγη μεταξύ άλλων εναλλακτικών λύσεων και με σκοπό την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ ως προς τα επιφανειακά και υπόγεια νερά της Λεκάνης Απορροής του ποταμού Πηνειού, η λύση που περιελάμβανε μείωση της αρδευτικής κατανάλωσης ανά στρέμμα στην τιμή – στόχο των 450 κυβικών μέτρων ανά έτος με διατήρηση των ίδιων αρδευόμενων εκτάσεων στη Λεκάνη Απορροής του ποταμού αυτού, υλοποίηση των δρομολογημένων, αλλά όχι και των πρόσθετων έργων ταμείωσης χειμερινών απορροών στη Λεκάνη αυτή και, τέλος, μεταφορά από τον ποταμό Αχελώο ποσότητας νερού ίσης με 250 εκατ. κυβικά μέτρα ανά έτος. Το εναλλακτικό πακέτο πρόσθετων μέτρων που συνόδευε την επιλεγείσα

λύση διαχείρισης νερού συμπεριλαμβάνονταν στα Προγράμματα Μέτρων της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και της Θεσσαλίας (βλ. συμπληρωματικά μέτρα του Προγράμματος Μέτρων του ΥΔ της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, με κωδικούς WD04S350 «Ολοκλήρωση Έργων Μεταφοράς Ποσότητας Νερού 250 εκατ. κυβ. μέτρα από τον Αχελώο στη ΛΑΠ Πηνειού» και WD04S360 «Κατασκευή σύγχρονων δικτύων άρδευσης για την αντικατάσταση γεωτρήσεων στη ΛΑΠ Πηνειού», καθώς και τα αντίστοιχα μέτρα του Προγράμματος μέτρων του ΥΔ Θεσσαλίας με κωδικούς WD04S400 και WD04S410). Με τις 901/29.12.2017 και 897/29.12.2017 αποφάσεις της ΕΕΥ εγκρίθηκαν οι πρώτες Αναθεωρήσεις των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας αντίστοιχα, οι οποίες κατά το άρθρο 1 των ως άνω αποφάσεων, αντικαθιστούν τα αρχικά Σχέδια. Περαιτέρω, στην παράγραφο 9.2.4 του Κεφαλαίου 9 της 1ης Αναθεώρησης του Σχεδίου που αφορά τη Θεσσαλία αναφέρεται ότι το μέτρο WD08S400 «Ολοκλήρωση έργων μεταφοράς ποσότητας νερού 250 hm³ από τον Αχελώο στη ΛΑΠ Πηνειού» του πρώτου Σχεδίου υποκαθίσταται από άλλα έργα (μέτρα M08Σ1107 Φράγμα Πύλης, Ν. Τρικάλων, M08Σ1108 Φράγμα Καλούδα, M08Σ1109 Χαμηλό Φράγμα Ταμίευσης Μουζακίου κ.ά.). Όπως, ειδικότερα, προκύπτει από τα ευρισκόμενα στη δικογραφία στοιχεία (ΥΠΕΝ/ΔΠΔΥΠ/64150/1455/ 25.9.2018 έγγραφο της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων προς το Δικαστήριο επί αιτήσεως ακυρώσεως κατά των ως άνω ΣΔΛΑΠ), τα αναθεωρημένα ΣΔΛΑΠ Θεσσαλίας και Δυτικής Στερεάς Ελλάδας δεν προέκριναν το σενάριο μεταφοράς νερού από τον Αχελώο στη λεκάνη απορροπής του Πηνειού, όπως αυτό είχε αρχικώς, λόγω δε της αντικαταστάσεως του ως άνω μέτρου από ομάδα μέτρων, τα οποία περιλαμβάνουν έργα μόνον εντός του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, αναμορφώθηκε αντίστοιχα το Πρόγραμμα Μέτρων της 1ης Αναθεώρησης του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, στο οποίο δεν περιλαμβάνονται πλέον τα επίμαχα έργα μεταφοράς ποσότητας ύδατος από τον Αχελώο στον Πηνειό (βλ. Πίνακες 9.3 και 9.5 με τα προτεινόμενα βασικά και συμπληρωματικά μέτρα για το ΥΔ Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, σελ. 65857 και 65892 της 901/2017 αποφάσεως). Στην αναθεώρηση δε του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας αναφέρεται και η Αναθεώρηση του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Θεσσαλίας, το οποίο εγκρίθηκε με την Α.Π.: ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/69722/1108/11.10.2018 απόφαση του Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (τ. ΑΑΠΘ 269/15.11.2018) [βλ. προοίμιο στοιχείο II αριθ. 6] και στο οποίο δεν γίνεται μνεία για μεταφορά στη λεκάνη απορροής του ποταμού Πηνειού ύδατος από τον Αχελώο ποταμό [βλ. άρθρα 10, 15 και 18], όπως αυτή προβλεπόταν αρχικώς. Η απάλειψη, εξάλλου, των εν λόγω μέτρων από τα αναθεωρημένα ΣΔΛΑΠ αποτέλεσε αντικείμενο αιτήσεως ακυρώσεως φορέων που επεδίωκαν την υλοποίηση του εγχειρήματος εκτροπής του Αχελώου, όπως είχε αρχικώς σχεδιαστεί, η οποία

απορρίφθηκε με την 2228/2020 απόφαση (επταμ.) του Συμβουλίου της Επικρατείας, οδήγησε δε στην κατάργηση της δίκης με την 2229/2020 απόφαση του Δικαστηρίου (ομοίως, επταμ.) επί αιτήσεως ακυρώσεως φορέων που, αντιστρόφως, επεδίωκαν τη ματαίωση της εκτροπής κατά τις προβλέψεις των αρχικών ΣΔΛΑΠ, λόγω της διαφοροποίησης του σχεδιασμού του έργου, οι οποίες είχαν αντικατασταθεί με άλλες ηπιότερες. Κρίθηκε, μάλιστα, από το Δικαστήριο ότι η πρόβλεψη του αναθεωρημένου ΣΔΛΑΠ, κατά την οποία η έγκρισή του δεν έθιγε την υπαγωγή των έργων του αρχικού ΣΔΛΑΠ στις ρυθμίσεις του άρθρου 4 παρ. 7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ (περί κατ' εξαίρεση προγραμματισμού έργων, τα οποία ενδέχεται να συνεπάγονται τροποποιήσεις στα φυσικά χαρακτηριστικά συστήματος επιφανειακών υδάτων), δεν συνεπαγόταν επαναφορά του αρχικού σχεδιασμού των έργων εκτροπής. Τέλος, η περιβαλλοντική αδειοδότηση του επίμαχου ΥΗΕ Μεσοχώρας ακυρώθηκε, κατά τα προαναφερόμενα, με την 2230/2020 απόφαση (επταμ.) του Συμβουλίου της Επικρατείας, διότι δεν είχε επανεξεταστεί από πλευράς συμβατότητας με το, εν τω μεταξύ εγκριθέν, αναθεωρημένο ΣΔΛΑΠ.

8. Επειδή, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 2.1.3 της προσβαλλόμενης ΑΕΠΟ, το έργο έχει απεμπλακεί πλήρως τόσο λειτουργικά όσο και τεχνικά από τα έργα εκτροπής του Αχελώου και καθίσταται αμιγώς υδροηλεκτρικό, κατά τα διαλαμβανόμενα στην προαναφερόμενη 26/2014 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας. Περαιτέρω, στην παρ. 2.1.5 παρατίθενται στοιχεία σχετικά με την αξιολόγηση του έργου στο πλαίσιο της έγκρισης του αρχικού ΣΔΛΑΠ, με το οποίο αυτό είχε υπαχθεί αυτοτελώς, ασυνδέτως, δηλαδή με το εγχείρημα της εκτροπής του Αχελώου, στο άρθρο 4 παρ. 7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ περί εξαιρέσεως από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της οδηγίας αυτής. Ειδικότερα, σύμφωνα με την παρ. 2.1.5.1 «Το ΥΗΕ Μεσοχώρας επιφέρει στα ως άνω ποτάμια ΥΣ μόνιμες τροποποιήσεις των φυσικών τους χαρακτηριστικών (υδρομορφολογικές αλλοιώσεις). Αναλυτικά: - Τα δύο ποτάμια ΥΣ Αχελώος Π.10 και Βαθυρρεύματος Ρ. στο τμήμα του ποταμού Αχελώου ανάντη του φράγματος κατακλύζονται σε όλο το μήκος τους και μετατρέπονται σε ένα λιμναίο ιδιαίτερος τροποποιημένο υδάτινο σώμα (ΙΤΥΣ) και επιπλέον πραγματοποιείται διακοπή της φυσικής τους συνέχειας. - Το ποτάμιο ΥΣ Αχελώος Π.9 στο τμήμα του ποταμού Αχελώου κατάντη του φράγματος και για μήκος 8 km τροποποιείται σε ένα ΙΤΥΣ λόγω της μείωσης της παροχής του ΥΣ με την εκτροπή του μεγαλύτερου μέρους της ροής μέσω σήραγγας προσαγωγής (μήκος 8 km) έως τον σταθμό παραγωγής. Οι προαναφερθείσες υδρομορφολογικές αλλοιώσεις στα ποτάμια ΥΣ Αχελώος Π.9, Αχελώος Π.10 και Βαθυρρεύματος Ρ. της ΛΑΠ Αχελώου από το ΥΗΕ Μεσοχώρας αξιολογήθηκαν στο 1ο ΣΔΛΑΠ Δυτικής Στερεάς Ελλάδας ... με την εξέταση του έργου βάσει του άρθρου 4 (παρ. 7) της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ περί εξαιρέσεων [άρθρο 4 (παρ. 7) του Π.Δ. 51/2007]. Η ως άνω εξέταση

τεκμηρίωσε την περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική σκοπιμότητα του έργου και αιτιολόγησε, ως υπαγορευμένη από υπέρτερο δημόσιο συμφέρον, την αναγκαιότητα εξαίρεσης των ποτάμιων ΥΣ Αχελώος Π.9, Αχελώος Π.10 και Βαθυρρεύματος Ρ. από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ». Περαιτέρω, όμως, στο σημείο 91 του προοιμίου της προσβαλλόμενης ΑΕΠΟ αναφέρεται ότι το έργο εναρμονίζεται και με την ως άνω 2230/2020 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία, κατά τα προαναφερόμενα, ακυρώθηκε προηγούμενη ΑΕΠΟ του επίμαχου έργου λόγω μη αξιολογήσεως της συμβατότητάς του με τα αναθεωρημένα ΣΔΛΑΠ, δηλαδή διατυπώνεται η θέση ότι το έργο αυτό είναι συμβατό και με τα αναθεωρημένα ΣΔΛΑΠ. Η συμβατότητα αυτή αναλύεται στην παρ. 5.2.3 της ΜΠΕ, όπου επαναλαμβάνονται οι προεκτεθείσες ρυθμίσεις του Σχεδίου αυτού, καθώς και η σχετική τεκμηρίωση που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα 4 της οικείας ΣΜΠΕ «Καθορισμός των Περιβαλλοντικών Στόχων, συμπεριλαμβανομένων των 'Εξαιρέσεων' από την επίτευξη των Στόχων». Εξάλλου, στην παρ. 5.2.3.2 γίνεται αναφορά και στα κείμενα της 2ης Αναθεώρησης του ΣΔΛΑΠ (3ος Διαχειριστικός Κύκλος 2022-2027), τα οποία κατά τον χρόνο εκπόνησης της ΜΠΕ ήταν σε διαβούλευση, ενώ στην παρ. 5.2.3.3 αναλύεται η συμβατότητα της προσβαλλόμενης με το Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (παρ. 2.1.6 της προσβαλλόμενης). Τέλος, κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου, γνωμοδότησαν θετικά ως προς τη συμβατότητά του με τις προβλέψεις της 1ης Αναθεώρησης του ΣΔΛΑΠ η Διεύθυνση Υδάτων Δυτικής Ελλάδας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου και η Διεύθυνση Υδάτων Θεσσαλίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας (1672/26/ 26.10.2021 και 236350/8.11.2021 γνωμοδοτήσεις αντίστοιχα). Ενόψει των ανωτέρω, το έργο, στο οποίο αφορά η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ, δεν προκύπτει ότι αντιτίθεται στον ισχύοντα σχεδιασμό διαχείρισης υδάτων, η συμβατότητα προς τον οποίο εξετάστηκε, πάντως, κατά την προηγηθείσα διοικητική διαδικασία, τούτο δε σε συμμόρφωση, όχι μόνο προς την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία περί διαχειρίσεως υδάτων, αλλά και προς το απορρέον από την 2230/2020 απόφαση του Δικαστηρίου δεδεδεικμένο. Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε νομίμως από την άποψη αυτή.

9. Επειδή, στο άρθρο 2 του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Α' 128/2008), όπου αναλύονται οι στόχοι του, προβλέπεται ότι «α. ... δ. Εν όψει των οξύτατων προβλημάτων που προκαλεί η αλλαγή κλίματος με ταχύτατους ρυθμούς, τίθενται οι εξής στόχοι: - συνεχής μέριμνα για την εξοικονόμηση ενέργειας, - προώθηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας φιλικότερων προς το περιβάλλον, ιδίως δε ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ...» και στο άρθρο 6 με τίτλο «Χωρική διάρθρωση των στρατηγικής σημασίας δικτύων

υποδομών και υπηρεσιών μεταφορών, ενέργειας και επικοινωνιών» και, ειδικότερα, στην παρ. Β («Ενέργεια») ότι «Β.1. Γενικές κατευθύνσεις για την ενέργεια. Για τον τομέα της ενέργειας επιδιώκεται: (α) η πλήρης εξασφάλιση κάλυψης των ενεργειακών αναγκών σε όλα τα σημεία του εθνικού χώρου (σε συνδυασμό με τη συνεχή προσπάθεια εξοικονόμησης ενέργειας σε όλους τους τομείς), (β) η ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας με πλήρη ανάπτυξη των ΑΠΕ, προώθηση της χρήσης εναλλακτικών καυσίμων και αξιοποίηση εγχώριων πόρων, (γ) ο αποτελεσματικός έλεγχος της περιβαλλοντικής επίδοσης του ενεργειακού τομέα και η μείωση των επιπτώσεων του τομέα στις κλιματικές αλλαγές στο πλαίσιο και των σχετικών δεσμεύσεων της χώρας μας. Ειδικότερα, ως προς τις υποδομές παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας, επιδιώκεται: (α) η υποστήριξη των προτεινόμενων από το παρόν πλαίσιο αναπτυξιακών επιλογών, (β) η αύξηση του ρυθμού διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη συνολική παραγωγή ενέργειας, σύμφωνα και με τις ειδικότερες κατευθύνσεις του οικείου Ειδικού Πλαισίου, ... Β.2. Υποδομές ενέργειας. Η ένταξη των υποδομών ενέργειας στρατηγικής εμβέλειας στον εθνικό χωροταξικό σχεδιασμό επιβάλλει τις ακόλουθες ρυθμίσεις και παρεμβάσεις: α. Αξιοποίηση για παραγωγή ενέργειας των ιδιαίτερων ενεργειακών πλεονεκτημάτων συγκεκριμένων περιοχών της χώρας και ιδιαίτερα: - του υδατικού δυναμικού της Δυτικής Ελλάδας - Ηπείρου και των ποταμών Αξιού, Αλιάκμονα και Νέστου της Βόρειας Ελλάδας, ...». Περαιτέρω, στην ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/69722/1108/11.10.2018 απόφαση του Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΑΑΠ 269), με την οποία εγκρίθηκε η Αναθεώρηση του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Θεσσαλίας και καταργήθηκε η 25292/25.6.2003 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Β' 1484) [βλ. άρθρο 20 παρ. 2 απόφασης], προβλέπονται, εκτός από τη δυνατότητα χωροθέτησης μικρών υδροηλεκτρικών έργων (βλ. άρθρο 5 παρ. 6 και άρθρο 10 περ. Ε παρ. 2) και οι προτεραιότητες για την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Ειδικότερα, στο άρθρο 11 παρ. 2 ορίζεται ότι «2. Από το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (παράγραφος 4 του άρθρου 10) προωθούνται μια σειρά από μέτρα και ενέργειες για τους φυσικούς πόρους, τα οποία υιοθετούνται από το παρόν πλαίσιο. Τα μέτρα και οι ενέργειες αυτές θα πρέπει να τηρούν τις σχετικές διατάξεις εθνικού και κοινοτικού νομικού πλαισίου καθώς και τα Π.Δ. προστατευόμενων περιοχών που τυχόν περιλαμβάνονται», στη δε παρ. 3 ότι «3. Επιπλέον, σε εξειδίκευση των κατευθύνσεων του Γενικού Πλαισίου, τίθενται οι εξής προτεραιότητες για την αποτελεσματική προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς: ... - Με στόχο την πρόληψη και την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή προβλέπονται οι εξής οριζόντιες κατευθύνσεις: ... προώθηση των ΑΠΕ και της Συμπαράγωγής Ενέργειας σε όλους τους τομείς (δημόσια διοίκηση, κατοικία, βιομηχανία, μεταφορές), και μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σύμφωνα με τις

Εθνικές δεσμεύσεις που απορρέουν έναντι των σχετικών Διεθνών και Ευρωπαϊκών Πολιτικών για την κλιματική αλλαγή. Για την εκπλήρωση των στόχων αυτών απαιτείται: ... Η απ' ευθείας εκμετάλλευση ανταγωνιστικών μορφών ΑΠΕ με βάση την τεχνολογία αλλά και τη θέση κάθε έργου και δραστηριότητας. ...». Περαιτέρω, στο άρθρο 15 (Χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων λοιπής τεχνικής υποδομής) αναφέρονται τα εξής «1. Βασική Ενεργειακή Υποδομή (Χάρτης Π2γ) 1.1 Ηλεκτρισμός. Σημαντικά σε εθνικό επίπεδο είναι τα έργα του Αχελώου, στο τμήμα τους που αφορά την παραγωγή ενέργειας. ...». Από τον σχετικό Χάρτη Π.2.γ προκύπτει ότι το ΥΗΕ Μεσοχώρας, ως υδροηλεκτρικός σταθμός παραγωγής ενέργειας > 15 MW, εμπίπτει στην ευρύτερη ζώνη ΑΠΕ. Εξάλλου, στο άρθρο 18 του Κεφαλαίου ΣΤ «Περιβαλλοντική Έγκριση του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου Περιφέρειας Θεσσαλίας» αναφέρονται τα εξής: «7.1. Οποιοδήποτε έργο αξιοποίησης υδατικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων και των αποσκοπούντων στην προστασία και αποκατάσταση του υδάτινου περιβάλλοντος, θα πρέπει να είναι συμβατό με τα εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων που αφορούν περιοχές της Περιφέρειας Θεσσαλίας, ή με τις δράσεις για τις προστατευόμενες περιοχές του Εθνικού Μητρώου Προστατευόμενων Περιοχών. 7.2. Τα έργα και δράσεις του Σχεδίου να εναρμονίζονται με τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας. 7.3. Ο έλεγχος της συμβατότητας των έργων και δράσεων που προβλέπονται στο Σχέδιο με τα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών και με το Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας θα διεξάγεται από την αρμόδια Δ/νση Υδάτων, κατά το στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης γι' όσα εξ αυτών απαιτείται η τήρησή της, ή προ της έγκρισής τους για τα υπόλοιπα». Τέλος, στο Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτών Πόλεων (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.) της Δημοτικής Ενότητας (πρώην Δήμου) Πινδέων του Δήμου Πύλης [υπ' αρ. 201261/ 30.10.2020 απόφαση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας (Δ' 749)], εντός των ορίων του οποίου χωροθετείται μέρος της λεκάνης κατάκλυσης, το φράγμα του έργου και το μεγαλύτερο τμήμα της σήραγγας παραγωγής του ύδατος στο σταθμό παραγωγής, περιλαμβάνονται ειδικές ρυθμίσεις για το ΥΗΕ της Μεσοχώρας, καθώς και για την μετεγκατάσταση του οικισμού. Πιο συγκεκριμένα, το εν λόγω Σχέδιο περιλαμβάνει περιοχές Οικιστικής Ανάπτυξης, Περιοχές ελέγχου και περιορισμού της δόμησης και περιοχές ειδικής προστασίας. Στις περιοχές Οικιστικής Ανάπτυξης περιλαμβάνεται η περιοχή της Μεσοχώρας (άρθρο 2 παρ. 2.1). Ειδικότερα, στην παρ. 2.1.1 αναφέρεται ότι «ο οικισμός της Μεσοχώρας στο μεγαλύτερο τμήμα του είναι ακατάλληλος για δόμηση λόγω της δημιουργίας της τεχνητής λίμνης. Το όριο του οικισμού περιλαμβάνει το τμήμα του οικισμού που παραμένει μαζί με την προτεινόμενη έκταση για την αποκατάσταση των θιγομένων. Η Μεσοχώρα χωρίζεται σε δύο Πολεοδομικές Ενότητες λόγω διαφορετικού πολεοδομικού καθεστώτος στη συνεχόμενη έκταση (τμήμα εντός οριοθέτησης και τμήμα επέκτασης). Παρ' όλα

αυτά οι Πολεοδομικές Ενότητες έχουν ενιαία αντιμετώπιση, με τα ίδια σταθερότυπα, διότι η περιοχή επέκτασης, στην πραγματικότητα, αφορά την αποκατάσταση εκτάσεων που σήμερα βρίσκονται εντός της οριοθέτησης και είτε πρόκειται να κατακλυσθούν από την δημιουργία της τεχνητής λίμνης είτε έχουν χαρακτηριστεί ως γεωλογικά ακατάλληλες. ...» και στην παρ. 2.1.2 (Περιοχές ελέγχου και περιορισμού της δόμησης) ότι «ολόκληρη η εδαφική έκταση της Δημοτικής Ενότητας που δεν περιλαμβάνεται στον πολεοδομημένο χώρο, όπως περιγράφηκε παραπάνω, προτείνεται να ενταχθεί σε ένα σύστημα Αναπτυξιακών Ζωνών και Περιοχών Ειδικής Προστασίας. Μεταξύ αυτών θεσμοθετούνται οι Ζώνες Αγροτικών Δραστηριοτήτων, Ζώνη Τουριστικών δραστηριοτήτων και Ζώνες Ειδικών Χρήσεων. ...». Περαιτέρω, εντός των θεσμοθετημένων χρήσεων γης της Δ.Ε. Πινδέων περιλαμβάνεται η «Νέα Λίμνη Μεσοχώρας» έκτασης 213,5 ha, η οποία αφορά αποκλειστικά στο τμήμα που βρίσκεται εντός των ορίων της Δημοτικής Ενότητας και με βάση την δοθείσα γραμμή μέγιστης δυνατής κατάκλυσης - απαλλοτρίωσης. Ακόμη στο Σχέδιο αναφέρεται ως πρώτη προτεραιότητα η ολοκλήρωση της μελέτης «Ειδικό αναπτυξιακό σχέδιο ευρύτερης περιοχής Μεσοχώρας με αξιοποίηση ταμιευτήρα του υδροηλεκτρικού έργου (ΥΔΕ) Μεσοχώρας», με φορέα χρηματοδότησης του έργου τη Δ... (βλ. παρ. 2.1.4). Επιπροσθέτως, αναφορικά με το μεταφορικό δίκτυο προτείνεται η νέα σήραγγα Μεσοχώρας και το φράγμα Μεσοχώρας να συνοδευτούν από συνολική αναβάθμιση του άξονα (ασφαλτόστρωση, διαπλατύνσεις, διευθέτηση πρηνών κ.ά.), ενώ σύμφωνα με το εν λόγω Σχέδιο η λίμνη Μεσοχώρας βρίσκεται σε ιδανικό σημείο κατά μήκος του άξονα Τρικάλων - Άρτας, ώστε να αποτελέσει τόσο τουριστικό προορισμό και από τις δύο πλευρές της Πίνδου, όσο και σημαντική στάση (βλ. παρ. 2.2.1). Τέλος, αναφορικά με την εφαρμογή του Σχεδίου, στο άρθρο 4 προβλέπεται ως πρώτο βήμα η πολεοδόμηση των νέων υποδοχέων, καθώς και όσων από τους υπάρχοντες οικισμούς συστήνεται να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα. Απόλυτη προτεραιότητα προτείνεται να δοθεί στην πολεοδομική μελέτη των οικισμών Στουρναραϊκών και Μεσοχώρας, ώστε αφενός να οργανωθεί ο εντός σχεδίου χώρος στον μεγαλύτερο οικισμό και πρωτεύουσα της Δημοτικής Ενότητας και αφετέρου να προχωρήσει με βέλτιστο τρόπο η μετακίνηση του οικισμού της Μεσοχώρας, αφού συνυπολογιστεί και η υπολογιζόμενη νέα τουριστική κίνηση. Υπό τα δεδομένα αυτά, στα προτεινόμενα έργα του Χωρικού Σχεδιασμού και των Εφαρμογών του Σχεδίου περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, α) «Πολεοδομική μελέτη και πράξη Εφαρμογής Μεσοχώρας (νέου και παλιού οικισμού)» και β) «Ειδικό αναπτυξιακό σχέδιο ευρύτερης περιοχής Μεσοχώρας με αξιοποίηση ταμιευτήρα του υδροηλεκτρικού έργου (ΥΔΕ) Μεσοχώρας», εντός πενταετίας από τη ΔΕΗ. Ενόψει τούτων, τα γενόμενα δεκτά από τη Διοίκηση (παρ. 2.1.2 προσβαλλομένης ΑΕΠΟ), κατά τα οποία το έργο είναι συμβατό με τις προβλέψεις τόσο του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης όσο και του Αναθεωρημένου Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου

της Περιφέρειας Θεσσαλίας, όπως η συμβατότητα αυτή αναλύεται στην παρ. 5.2.1 της ΜΠΕ, αλλά (παρ. 2.1.4 της ΑΕΠΟ) και του Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. της Δημοτικής Ενότητας (πρώην Δήμου) Πινδέων του Δήμου Πύλης, εντός των ορίων του οποίου χωροθετείται μέρος της λεκάνης κατάκλυσης, το φράγμα του έργου και το μεγαλύτερο τμήμα της σήραγγας προσαγωγής του ύδατος στο σταθμό παραγωγής, όπως αυτή αναλύεται ειδικότερα στην παρ. 5.1.1 της ΜΠΕ, ανταποκρίνονται πράγματι στο περιεχόμενο του θεσμοθετηθέντος σχεδιασμού και είναι νόμιμα.

10. Επειδή, το άρθρο 194 παρ. 1 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει ότι, στο πλαίσιο της εγκαθίδρυσης ή της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και λαμβανομένης υπόψη της απαίτησης να προστατευθεί και να βελτιωθεί το περιβάλλον, η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας, σε πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, έχει ως σκοπό να διασφαλίζει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας, να διασφαλίζει τον ενεργειακό εφοδιασμό της Ένωσης, να προωθεί την ενεργειακή αποδοτικότητα και την εξοικονόμηση ενέργειας καθώς και την ανάπτυξη νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και να προωθεί τη διασύνδεση των ενεργειακών δικτύων (βλ. ΔΕΕ αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 2021, Γερμανία κατά Πολωνίας, C- 848/19, σκέψη 37 και της 4ης Μαΐου 2016, Επιτροπή κατά Αυστρίας, C- 346/14, σκέψη 72). Επιπλέον, η προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, που κατατάσσεται στην πρώτη γραμμή των προτεραιοτήτων της Ένωσης δικαιολογείται λαμβανομένου υπόψη, μεταξύ άλλων, ότι η εκμετάλλευση των εν λόγω πηγών ενέργειας συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και στην αειφόρο ανάπτυξη και μπορεί να ενισχύσει την ασφάλεια καθώς και τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και να επιταχύνει την εκπλήρωση των σκοπών του Πρωτοκόλλου του Κυότο που έχει προσαρτηθεί στη σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές αλλαγές (βλ. ΔΕΕ απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Επιτροπή κατά Αυστρίας, C- 346/14, σκέψη 73 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Περαιτέρω, με τον Κανονισμό 2022/2577 της Ευρωπαϊκής Ένωσης “σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμης ενέργειας” (L 335) το Συμβούλιο διαπίστωσε τα σοβαρά προβλήματα που προκάλεσε ο πόλεμος μεταξύ της Ρωσικής Ομοσπονδίας και της Ουκρανίας στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα οποία είναι, μεταξύ άλλων, η διακινδύνευση της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο και η ραγδαία άνοδος των τιμών του αερίου λόγω των διαταραχών των ροών του (βλ. στ. 1 και 2 του προοιμίου), η έκθεση των καταναλωτών και των επιχειρήσεων σε υψηλές και ασταθείς τιμές και οι οικονομικές και κοινωνικές δυσχέρειες που αυτό συνεπάγεται (στ. 3). Βασικό στοιχείο του πλαισίου που θέτει ο Κανονισμός είναι η καθιέρωση τεκμηρίου εξυπηρέτησης υπερτέρου δημοσίου συμφέροντος, που προδήλως συνίσταται στην αποσόβηση των μνημονευομένων στο προοίμιό του κινδύνων και, περαιτέρω (βλ. άρθρο 3 παρ. 1), στην προάσπιση

της υγείας και ασφάλειας στα κράτη μέλη, υπέρ, μεταξύ άλλων, του σχεδιασμού, της κατασκευής και της λειτουργίας σταθμών και εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, λαμβανομένου, εξάλλου, υπόψη ότι, ανεξαρτήτως των προβλημάτων που δημιούργησαν οι πολεμικές συνθήκες, στο προοίμιο του Κανονισμού υπενθυμίζεται η σημασία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως αυτή αναγνωρίζεται παγίως (βλ. σημεία 5, 6 κ.λπ. προοιμίου). Κατά τη ρητή, εξάλλου, διατύπωση του άρθρου 3 παρ. 1 του Κανονισμού, το θεσπιζόμενο τεκμήριο αξιοποιείται “κατά τη στάθμιση εννόμων συμφερόντων” στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών που αποσκοπούν στην προστασία των φυσικών οικοτόπων, της χλωρίδας και της πανίδας (92/43/ΕΟΚ – EEL 206 -), στη διατήρηση των αγρίων πτηνών (2009/147/ΕΚ – EEL 20/2010) και στη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα των υδάτων (2000/60/ΕΚ – EEL 327 -, με ρητή, μάλιστα, αναφορά στο αναφερόμενο σε προηγούμενη σκέψη άρθρο 4 παρ. 7 της οδηγίας αυτής για την εξαίρεση από την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων). Ο Κανονισμός, εξάλλου, αυτός, ο οποίος δημοσιεύθηκε την 29.12.2022 και, κατά το άρθρο 10, εφαρμόζεται για περίοδο 18 μηνών από την έναρξη ισχύος του, διέπει, όπως ο ίδιος προβλέπει (άρθρο 1), όλες τις διαδικασίες αδειοδότησης με ημερομηνία έναρξης εντός της περιόδου εφαρμογής του, αλλά καταλείπει στα κράτη μέλη την ευχέρεια να τον εφαρμόσουν υπό τις τασσόμενες στη διάταξη αυτή προϋποθέσεις, και σε “εν εξελίξει διαδικασίες αδειοδότησης για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί τελική απόφαση πριν από τις 30 Δεκεμβρίου 2022” (ημερομηνία έναρξης της ισχύος του). Ενόψει τούτων, τόσο ο εσωτερικός όσο και ο νομοθέτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν θέσει για την Ελλάδα ποσοτικοποιημένους στόχους ως προς τον βαθμό διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και, συνακόλουθα, τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, μεταξύ δε αυτών: Α) Με την Οδηγία 2018/2001/ΕΕ «για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές» (L 328) τέθηκε στόχος για την Ελλάδα (Παράρτημα 1) ποσοστό 18% για το μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας το 2020. Β) Κατά την παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 3851/2010 (Α' 85), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 30 παρ. 8 του ν. 3899/2010 (Α' 182) «3. Οι εθνικοί στόχοι για τις Α.Π.Ε., με βάση την Οδηγία 2009/28/ΕΚ (EEL, 140/2009), καθορίζονται μέχρι το έτος 2020 ως εξής: α) Συμμετοχή της ενέργειας που παράγεται από Α.Π.Ε. στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας σε ποσοστό 20%. β) Συμμετοχή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από Α.Π.Ε. στην ακαθάριστη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας σε ποσοστό τουλάχιστον 40%...». Γ) Κατά τα διαλαμβανόμενα στην απόφαση Α.Υ./Φ1/οικ.19598/1.10.2010 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Β' 1630), εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση του ν. 3468/2006 (Α' 129), η επιδιωκόμενη συμμετοχή της εγκατεστημένης ισχύος από μεγάλα υδροηλεκτρικά έργα (> 15 MW) καθορίζεται για το έτος 2014 σε 3400 MW και για το έτος 2020 σε 4300 MW. Δ) Τέλος, με την 4/23.12.2019 απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Οικονομικής Πολιτικής (Β'

4893) κυρώθηκε, κατά τα προβλεπόμενα στον ν. 4622/2019 (Α' 133), το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), το οποίο συνιστά το Στρατηγικό Σχέδιο για την επίτευξη συγκεκριμένων ενεργειακών και κλιματικών στόχων έως το έτος 2030. Σύμφωνα, με την παρ. 2.3.1 του ΕΣΕΚ, μεταξύ των στόχων που τίθενται για το έτος 2030, περιλαμβάνονται: α) η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (πάνω από 42% σε σχέση με τις εκπομπές του έτους 1990 και πάνω από 56% σε σχέση με τις εκπομπές του έτους 2005), β) το μερίδιο συμμετοχής των ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας να ανέρχεται τουλάχιστον σε 35%. Προς τούτο προβλέπεται η αύξηση της ηλεκτροπαραγωγής από Η/Υ έργα από 5,5 TWh το 2020 σε 6,6 το 2030, με αύξηση της εγκαταστημένης ισχύος από 3,4 σε 3,9 GW, γ) η δραστική και οριστική μείωση του μεριδίου λιγνίτη στην ηλεκτροπαραγωγή (απολιγνιτοποίηση) και η πλήρης απένταξή του από το εγχώριο σύστημα ηλεκτροπαραγωγής μέχρι το έτος 2028. Οι κανόνες, τέλος, αυτοί, οι οποίοι απηχούν τη βαρύνουσα σημασία που αποδίδει η ενωσιακή έννομη τάξη στην τόνωση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, καθώς και στον ενεργειακό εφοδιασμό και αποδοτικότητα, ισχύουν εκ παραλλήλου και εναρμονίζονται προς τις διατάξεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης που περιέχουν τόσο η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως τροποποιήθηκε με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, όσο και η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως μετονομάστηκε σε Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τροποποιήθηκε επίσης με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας που κυρώθηκε με τον ν. 3671/2008 (Α' 129), καθώς και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που απέκτησε νομικά δεσμευτική ισχύ και έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες μετά την κατά τα ανωτέρω θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβώνας, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικότερα, η μεν Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει μεταξύ των στόχων της Ένωσης την επίτευξη ισόρροπης και αειφόρου ανάπτυξης (ένατη παράγραφος του προοιμίου και άρθρο 3 με τη νέα αρίθμηση), η δε Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να εντάσσονται στον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη και περαιτέρω προβλέπει ότι η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας και στηρίζεται, μεταξύ άλλων, στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης (άρθρα 11 και 191 παρ. 2 κατά την 2α αρίθμηση). Αντίστοιχη πρόβλεψη περιέχεται στο άρθρο 37 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το οποίο πρέπει να ενσωματώνονται στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης, το υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητάς του (βλ. ΣΤΕ 1394/2021 7μ., σκ. 4, 1455/2018 7μ., σκ. 5).

11. Επειδή, εν προκειμένω, το επίμαχο υδροηλεκτρικό έργο, επί του οποίου εφαρμόζεται, καταρχήν, η εθνική νομοθεσία περί ανανεώσιμων πηγών ενέργειας [βλ. άρθρο 3 παρ. 3 και 46 του ν. 4951/2022 (Α' 129), άρθρο 45 παρ. 3 του ν. 998/1979 (Α' 289), όπως αυτό είχε τροποποιηθεί κατά τον κρίσιμο χρόνο με το άρθρο 49 του ως άνω ν. 4951/2022], είχε αδειοδοτηθεί περιβαλλοντικώς πριν από την έναρξη εφαρμογής του Κανονισμού 2022/2577 και, συνεπώς, δεν μπορεί να υπαχθεί στο πεδίο εφαρμογής των ειδικών μέτρων που αυτός θεσπίζει (ειδικές προθεσμίες, επιτάχυνση και απλούστευση διαδικασίας αδειοδότησης κ.λπ.) ούτε στο “τεκμήριο υπερέτερου δημοσίου συμφέροντος”, υπό την έννοια, τουλάχιστον, που προσδίδει σε αυτό ο εν λόγω Κανονισμός. Διέπεται, όμως, και το έργο αυτό από τους γενικούς και πάγιους κανόνες του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και του εθνικού δικαίου περί του χαρακτήρα των έργων και εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ως δραστηριοτήτων φιλικών, υπό την έννοια αυτή, προς το περιβάλλον, λαμβανομένου, άλλωστε, υπόψη ότι η χρήση τέτοιων πηγών για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, με αντίστοιχο περιορισμό της ενέργειας που παράγεται από ορυκτά, αποβλέπει στην προστασία του περιβάλλοντος με τη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου και την αποτροπή της αλλαγής του κλίματος (πρβλ. ΣτΕ 1378/2022 σκ. 21, ως προς την αιολική πηγή, 47/2018 κ.ά. και, κατωτέρω, εικοστή πρώτη σκέψη, ειδικώς προκειμένου περί περιοχών natura κ.λπ.).

12. Επειδή, περαιτέρω, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι το Υδροηλεκτρικό Έργο (ΥΗΕ) Μεσοχώρας, με φορέα υλοποίησης την εταιρεία Δ....., είναι ήδη κατασκευασμένο στο σύνολό του, με εργασίες που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο 1986-2011 βάσει των αναφερομένων στην τέταρτη σκέψη προηγούμενων περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων, καθώς και των πράξεων που είχαν ως νόμιμο έρεισμα τις αδειοδοτήσεις αυτές, μετέπειτα ακυρωθείσες, και βρίσκεται στον άνω ρου του ποταμού Αχελώου στη θέση «Ρομωσείικα», αποτελεί δε έργο ταμίευσης και υδροηλεκτρικής αξιοποίησης ισχύος 161,6 MW (δύο μονάδες των 80 MW η κάθε μία και μία μικρή μονάδα 1,6 MW). Οι υπολειπόμενες εργασίες αφορούν κυρίως αποκαταστάσεις δρόμων, πρηνών, επιχωμάτων και επιδιόρθωση εσωτερικά της σήραγγας εκτροπής, καθώς και επισκευές, αποκαταστάσεις και συντηρήσεις των υφιστάμενων εγκαταστάσεων λόγω της πολυετούς έκθεσής τους από την αρχική τους κατασκευή, το γεγονός δε αυτό προκύπτει, μεταξύ άλλων, από το ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/66814/4616/29.6.2022 έγγραφο της παρεμβαίνουσας προς τη ΔΙΠΑ του ΥΠΕΝ, με το οποίο υποβλήθηκε Φάκελος Συμμόρφωσης Τελικού Σχεδιασμού του έργου, όπου παρατίθενται τα τεχνικά στοιχεία για την υλοποίηση των πρόδρομων υπολειπόμενων εργασιών στο υφιστάμενο κατασκευασμένο έργο, με την παραδοχή ότι αυτές επιβάλλονται λόγω των φθορών που έχουν προκληθεί από το πέρασμα του χρόνου, χωρίς να μεταβάλλουν στο ελάχιστο τον σχεδιασμό του. Περαιτέρω, από τα στοιχεία του

φακέλου προκύπτει ότι η θέση του φράγματος εντοπίζεται σε απόσταση δύο χιλιομέτρων περίπου νοτιοδυτικά του οικισμού Μεσοχώρα, ενώ η θέση του σταθμού παραγωγής του υδροηλεκτρικού έργου βρίσκεται σε απόσταση ενός χιλιομέτρου περίπου βορειοδυτικά του οικισμού Γλίστρα. Η σήραγγα προσαγωγής ύδατος του ΥΗΕ έχει κατεύθυνση Β-ΝΔ και βρίσκεται μεταξύ των περιοχών Μεσοχώρας και Γλίστρας. Το έργο υπάγεται διοικητικά στο Δήμο Πύλης της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Τα κυριότερα υποέργα από τα οποία αποτελείται το Υδροηλεκτρικό Έργο (ΥΗΕ) Μεσοχώρας είναι τα εξής: λιθόρριπτο φράγμα ύψους 150 μ. από την κοίτη του ποταμού και ταμιευτήρας επιφάνειας 7,8 χλμ², σήραγγα εκτροπής μήκους 645 μ. και ανάντη πρόφραγμα, με στέψη στο υψόμετρο +648 μ, εκχειλιστής με δύο θυροφράγματα παροχής 3.300 m³/s, μικρός υδροηλεκτρικός σταθμός στον πόδα του φράγματος ισχύος 1.570 KW, σήραγγα προσαγωγής, μήκους 7,4 χλμ περίπου, σταθμός παραγωγής στη Γλίστρα ημιυπαίθριος με 2 μονάδες ισχύος 2 x 80,0 MW, έργα αποκατάστασης τμημάτων οδικών δικτύων που κατακλύζονται, οδός αποκατάστασης επικοινωνίας της Μεσοχώρας με τη στέψη του φράγματος μήκους 2.980 μ. περίπου και οδός αποκατάστασης επικοινωνίας προς τη Νέα Πεύκη με την οδό Βαθυρέματος - Μεσοχώρας, μήκους 729 μ. περίπου και σταθεροποιητικό επίχωμα στο Αρματωλικό. Εξάλλου, από τη γεωγραφική θέση του έργου προκύπτει ότι ο βορειανατολικός κλάδος του σχηματιζόμενου ταμιευτήρα βρίσκεται, σε μήκος 1.750 μ. περίπου, εντός της προστατευόμενης περιοχής του δικτύου Natura 2000 «Κερκέτιο Όρος - Κόζιακας» (GR 1440002), η οποία έχει χαρακτηριστεί ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ ή SCI), ενώ ο σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του έργου και η υπόγεια σήραγγα προσαγωγής νερού, σχεδόν σε όλο το μήκος της, βρίσκονται εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής του δικτύου Natura 2000 «Ευρύτερη Περιοχή Αθαμανικών Ορέων» (GR 2130013), η οποία έχει χαρακτηριστεί ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π. ή S.P.A.). Τμήμα δε του κατασκευασμένου σταθμού του έργου εμπίπτει στο Καταφύγιο Άγριας Ζωής Πολυνερίου - Μυροφύλλου Δήμου Πινδαίων και Κοινότητας Μυροφύλλου, το οποίο ιδρύθηκε με την 2073/25.6.2001 πράξη του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας (Β' 930). Βάσει της κατηγοριοποίησης των έργων ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον, που περιέχεται στη ΔΙΠΑ/οικ.37674/27.7.2016 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 2471), το όλο έργο κατατάσσεται στη 2η Ομάδα (υδραυλικά έργα), στην υποκατηγορία Α1, (εντός περιοχής Natura) [α/α 1 «Φράγματα και αναβαθμοί εντός κοίτης υδατορεμάτων ..., κάθε είδους και χρήσης, όπως: ταμίευσης, εκτροπής, μερισμού, υδροληψίας λιμνοδεξαμενών, υδροληψίας, υδροηλεκτρικών έργων, αντιπλημμυρικής προστασίας, θυροφράγματα κλπ.» με μέγιστο ύψος φράγματος (H) > 50 m, ήτοι στην υποκατηγορία Α1, α/α 2 «Έργα ταμίευσης υδάτων (... ταμιευτήρες) όπως ταμιευτήρες φραγμάτων, λιμνοδεξαμενές, ομβροδεξαμενές και υδατοδεξαμενές

κλπ» με μικτό όγκο του ταμειευτήρα στη στάθμη υπερχειλίσης ($V > 10.000.000 \mu^3$, ήτοι στην υποκατηγορία A1, α/α 7 «Αγωγοί μεταφοράς νερού κάθε είδους χρήσης, όπως: κλειστοί αγωγοί μεταφοράς νερού ... ή αποχέτευσης ομβρίων, διώρυγες, τάφροι, σήραγγες μεταφοράς υδάτων κλπ», ήτοι στην υποκατηγορία A2] και στη 10η Ομάδα (ανανεώσιμες πηγές ενέργειας), στην υποκατηγορία A1 [α/α: 8 «Υδροηλεκτρικά έργα», α) ισχύς $P > 15MV$, β) μικτός όγκος λεκάνης κατάκλισης στη στάθμη υπερχειλίσης $V > 1.000.000 \mu^3$, ήτοι στην υποκατηγορία A1]. Περαιτέρω, σύμφωνα με την ελληνική και ευρωπαϊκή στατιστική κατάταξη οικονομικών δραστηριοτήτων ΣΤΑΚΟΔ 2008 και NACE, το έργο κατατάσσεται στον κωδικό 35.11 «Παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος». Από τον φάκελο προκύπτει, επίσης, ότι για το επίδικο έργο είχαν ήδη συντελεσθεί αναγκαστικές απαλλοτριώσεις με τις κ.υ.α. 1092518/5317/0010/19.7.1993 (Δ' 933), 1092519/5318/0010/19.7.1993 (Δ' 1000) και Β428/231/25.4.1988 (Δ' 353), τούτο δε πριν εκδοθούν οι ν. 3066/2002 (Α' 252) και 3724/2009 (Α' 8), με τους οποίους κηρύχθηκαν περαιτέρω αναγκαστικές απαλλοτριώσεις εκτάσεων, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων και με δαπάνες της Δ....., στον Δήμο Πινδέων (πρώην Κοινότητα Μεσοχώρας), ήδη Δήμο Πύλης της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, για λόγους "ύψιστης δημόσιας ωφέλειας" (βλ. αιτιολογικές εκθέσεις των νόμων 3066/2002 και 3734/2009), δηλαδή την αντιμετώπιση των αναγκών του υδροηλεκτρικού έργου Μεσοχώρας και την εξασφάλιση των υπολοίπων εκτάσεων που απαιτούνταν τόσο για την κατασκευή του έργου, ήδη αδειοδοτηθέντος κατά το παρελθόν κατά τα προαναφερόμενα, όσο και για τη μετεγκατάσταση των θιγόμενων ιδιοκτητών ακινήτων, που επρόκειτο να κατακλυσθούν από τον ταμειευτήρα.

13. Επειδή, στο Κεφάλαιο 4 της ΜΠΕ του έργου αναλύονται οι στόχοι και η σκοπιμότητα του έργου. Ειδικότερα, στην παρ. 4.1.1 αναφέρεται ότι «... Το εν λόγω ΥΗΕ εξυπηρετεί το στόχο της ασφάλειας και επάρκειας παροχής ηλεκτρικής ενέργειας στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα της Χώρας, εξασφαλίζοντας απόθεμα δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής για την κάλυψη της αυξημένης ζήτησης σε ώρες αιχμής και ιδίως το καλοκαίρι. Αυτό επιτυγχάνεται, διότι τα υδροηλεκτρικά έργα αφενός μεν σχεδιάζονται ως έργα αιχμής με μεγάλη εγκατεστημένη ισχύ, αφετέρου δε μπορούν να τίθενται αμέσως σε λειτουργία και να διασφαλίζουν την ετοιμότητα και ισορροπία του Συστήματος. ... Η κατασκευή και λειτουργία του έργου αποσκοπεί στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας 362 Gwh ετησίως. Η υλοποίηση του έργου, είναι προς την κατεύθυνση της ενεργειακής πολιτικής της χώρας και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής ενώ συνδέεται με την βαθμιαία απόσυρση των λιγνιτικών μονάδων. ...», και στην παρ. 4.1.2 ότι «... Η πραγματοποίηση του συγκεκριμένου έργου αναμένεται να αποφέρει οφέλη τόσο σε τοπικό όσο και εθνικό επίπεδο. ... Ακόμη, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το έργο είναι υφιστάμενο, κατασκευασμένο ... Για την κατασκευή του έργου η Ελλάδα έχει

επενδύσει στα πλαίσια της φιλοπεριβαλλοντικής της πολιτικής ένα μεγάλο ποσό χρημάτων. Ο προϋπολογισμός των έργων που έχουν ήδη κατασκευαστεί σε τιμές 2014 είναι περίπου 540.000.000,00 €. Δεδομένου των ανωτέρω είναι και προς την κατεύθυνση της οικονομίας η λειτουργία του έργου καθώς αποτελεί ένα έργο υφιστάμενο, συμβατό με τους εθνικούς στόχους της Ελλάδας, που υφίσταται εδώ και αρκετά χρόνια χωρίς να λειτουργεί. ...». Εξάλλου, στην παρ. 4.1.3, όπου αναλύονται, μεταξύ άλλων, οι στόχοι του ΕΣΕΚ, τονίζεται ότι «το έργο είναι προς την κατεύθυνση των στόχων και των δεσμεύσεων της Ελλάδας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και συμπεριλαμβάνεται στις προτεραιότητες της χώρας μας για την επίτευξη αυτών των στόχων». Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά «Σύμφωνα με το ΕΣΕΚ η αξιοποίηση του υδροηλεκτρικού δυναμικού, αποτελεί προτεραιότητα, καθώς αποτελεί έναν πόρο ο οποίος πρέπει να αξιοποιείται όπου είναι διαθέσιμος. Για το σκοπό αυτό στόχος είναι να ολοκληρωθούν και να τεθούν σε λειτουργία τα υπό κατασκευή μεγάλα υδροηλεκτρικά έργα, να αξιοποιηθεί το δυναμικό σε αρδευτικά/υδρευτικά έργα και ταμιευτήρες, ενώ αντίστοιχα να αναπτυχθεί περαιτέρω και η κατηγορία των μικρών υδροηλεκτρικών έργων. Η συμμετοχή των υδροηλεκτρικών έργων στο εγχώριο μείγμα ηλεκτροπαραγωγής και ειδικά αυτών που έχουν ταμιευτήρες, θεωρείται κρίσιμη και απαραίτητη για να επιτευχθεί η διείσδυση μη ελεγχόμενων ΑΠΕ με υψηλό μερίδιο συμμετοχής σε αυτό». Περαιτέρω, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη και την οικεία ΜΠΕ, λόγω της πλήρωσης του ταμιευτήρα θα κατακλυστεί τμήμα των υφιστάμενων ορίων του οικισμού Μεσοχώρας, για τον λόγο δε αυτό έχει προβλεφθεί, στο εγκριθέν Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. της Δημοτικής Ενότητας Πινδέων, η μετεγκατάσταση τμήματος του εν λόγω οικισμού σε νέα θέση. Σύμφωνα με τον Πίνακα 9.2 της παρ. 9.6.2 (Διάρθρωση και λειτουργίες του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος) της ΜΠΕ, τα κτίσματα του τμήματος του οικισμού της Μεσοχώρας που θα κατακλυσθούν από τα νερά του ταμιευτήρα είναι 161 οικίες (σε σύνολο 332 κατοικιών), 60 βοηθητικοί χώροι (σε σύνολο 350 βοηθητικών κτισμάτων), 1 εκκλησία και 1 σχολείο. Εξάλλου, όπως αναφέρεται στην παρ. 7.2 της ΜΠΕ «Το τοπίο γύρω από το φράγμα (χωρίς την ύπαρξη του ταμιευτήρα) ... [αποτελεί] ένα υποβαθμισμένο τοπίο, σε ένα υποβαθμισμένο οικισμό της Μεσοχώρας, που έχει υποστεί μεγάλη καθυστέρηση στην ανάπτυξή του, σε μια κοινωνική και ψυχολογική επίπτωση των κατοίκων των επισκεπτών και των διερχομένων γενικότερα για την εικόνα της απαξίωσης και της εγκατάλειψης».

14. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ συνεπάγεται, κατ' ουσίαν, τον αφανισμό του μισού οικισμού της Μεσοχώρας λόγω της πλήρωσης του ταμιευτήρα του έργου, κατά τους ισχυρισμούς δε του αιτούντος σωματείου, η προσβαλλόμενη πράξη προσκρούει, κατά τούτο, στο Σύνταγμα, το οποίο, αντιθέτως, ούτε προβλέπει ούτε ανέχεται τη μερική ή ολική αναίρεση οικισμού για τις ανάγκες εκτέλεσης έργων, ενώ τυχόν εγκατάλειψη ή μετεγκατάσταση οικισμού

νοείται μόνο σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας (πόλεμος, φυσικές καταστροφές κ.λπ.). Ειδικότερα, το άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος αναφερόμενο, κατά τα προβαλλόμενα, στους οικισμούς αποβλέπει σε αυτούς ως χώρους διαβίωσης ανθρώπων, επιβάλλοντας τη βελτίωση των όρων της διαβίωσης αυτής, στις δε παρ. 3 και 4 του ίδιου άρθρου προβλέπεται η ίδρυση νέων οικισμών, ενώ στην παρ. 5 η αναμόρφωση υφιστάμενων οικιστικών περιοχών σύμφωνα πάντα με τα κριτήρια της παρ. 2, αναφέρεται σε αυτούς ως κέντρα ανθρώπινων βιοτικών σχέσεων, τα οποία συνιστούν στοιχεία της εθνικής λαογραφίας και της ιστορικής μνήμης, είναι δε αρρήκτως συνδεδεμένοι με την προσωπικότητα των πολιτών που κατοικούν σε αυτούς. Επιχείρημα υπέρ των απόψεών του το αιτούν αντλεί από το άρθρο 17 παρ. 6 του Συντάγματος, το οποίο επιτρέπει προκειμένου να εκτελεστούν έργα μείζονος σημασίας, την αναγκαστική απαλλοτρίωση εκτάσεων ή ζωνών πέραν των αναγκαίων για την εκτέλεση των έργων, η διάταξη, όμως, αυτή παραλείπει να αναφερθεί σε οικισμούς. Η μεταφορά οικισμών ή τμημάτων τους θίγει, πράγματι, κατά την κοινή πείρα, το κέντρο ανάπτυξης των βιοτικών δραστηριοτήτων συνόλου πολιτών, διαταράσσει τη συνέχεια του βιωμένου χρόνου ορισμένης κοινωνίας και μπορεί να επιφέρει σοβαρό πλήγμα στη συναισθηματική και ψυχολογική ευστάθειά της και, για το λόγο αυτό οφείλει, ως μέτρο όλως επαχθές για τους θιγόμενους πολίτες, να διενεργείται με μεγάλη περίσκεψη και φειδώ και μόνον προκειμένου να κατασκευαστεί έργο, η σημασία του οποίου υπερακοντίζει εμφανώς τα σοβαρά προβλήματα που δημιουργεί, τούτο δε πρωτίστως προκειμένου η σχετική επιλογή του νομοθέτη και της Διοίκησης να μην υπερβαίνει τα τιθέμενα από την αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Συντ.) όρια. Δεν περιέχει, όμως, το Σύνταγμα γενική απαγόρευση μεταφοράς οικισμού, ρητή ή δυναμένη ερμηνευτικώς να συναχθεί από οποιαδήποτε διάταξή του, τέτοια δε διάταξη δεν αποτελεί οπωσδήποτε ούτε το άρθρο 24 παρ. 2, το οποίο, επιτάσσοντας τη λειτουργική οργάνωση των οικισμών και τη διασφάλιση των βέλτιστων όρων διαβίωσης των κατοίκων, δεν αποκλείει άνευ άλλου τινός τη μεταφορά οικισμών υπό τις προαναφερόμενες εξαιρετικές προϋποθέσεις, ούτε το άρθρο 17 παρ. 6, το οποίο, επιτρέποντας την απαλλοτρίωση εκτάσεων για την κατασκευή ιδιαίτερως σημαντικών έργων, ευρύτερων των αναγκαίων, δεν αποκλείει εξ αντιδιαστολής τη μεταφορά οικισμών, ούτε τα άρθρα 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1, όπως, αορίστως, άλλωστε, προβάλλεται. Οι ως άνω συνταγματικές διατάξεις, μάλιστα, δεν αποκλείουν, κατά μείζονα λόγο, τη μεταφορά οικισμού στην ειδική περίπτωση που αυτή είχε προαποφασιστεί με προηγούμενες περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις του έργου, κατ' εφαρμογή των οποίων το έργο έχει κατασκευαστεί προ πολλού και παραμένει επί μακρόν ανενεργό και εκτεθειμένο στη φθορά του χρόνου λόγω αλληπαλλήλων δικαστικών ακυρώσεων για λόγους, μάλιστα, που δεν σχετίζονται με την ίδια τη μεταφορά του οικισμού. Για το λόγο αυτό, η νομοθεσία, πέραν των προαναφερομένων τυπικών νόμων ν. 3066/2002 και 3724/2009, με τις οποίες

έχουν κηρυχθεί αναγκαστικές απαλλοτριώσεις για το επίμαχο έργο με την προοπτική μεταφοράς μέρους του οικισμού Μεσοχώρας του ν. Τρικάλων, έχει προβλέψει και σε άλλες περιπτώσεις τη μετεγκατάσταση οικισμών (Ακρινής ν. Κοζάνης, Αναργύρων Ν. Φλώρινας, βλ. άρθρα 28 του ν. 3937/2011 – Α' 60 -, 13 του ν. 4273/2014 -Α' 146 - πρβλ. ΣτΕ 2346/2022, 1807-8/2018, 998/2005 Ολομ., Πρ. Επ. 191/2022, 100/2022, 131/2016, 366/2003, 220/2022). Πρέπει, επομένως, οι λόγοι ακυρώσεως, με τους οποίους προβάλλεται ότι η μεταφορά τμήματος οικισμού ως συνέπεια της προσβαλλόμενης ΑΕΠΟ, αντίκειται στο Σύνταγμα, να απορριφθούν. Πρέπει, τέλος, να απορριφθεί ως αλυσιτελής ο ειδικότερος λόγος ακυρώσεως περί αντισυνταγματικότητας του άρθρου 54 του ν. 2721/1999 (Α' 112), το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα έγκρισης τοπικών ρυμοτομικών σχεδίων για τη μεταφορά οικισμών λόγω (σεισμών, κατολισθήσεων κ.λπ. ή) αναπτυξιακών έργων κοινής ωφέλειας, διότι η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ δεν στηρίζεται στην εν λόγω διάταξη.

15. Επειδή, προβάλλεται ότι ανατιολογήτως επελέγη η λύση της διατήρησης μέρους του οικισμού της Μεσοχώρας, παρότι πλήθος επιστημονικών μελετών καταδεικνύουν τη γενικευμένη γεωλογική αστάθεια της περιοχής, η οποία θα επιταθεί από την αποπεράτωση και λειτουργία του έργου. Κατά τους ισχυρισμούς του αιτούντος σωματείου, η προσβαλλόμενη βασίζεται αποκλειστικώς στην από μηνός Σεπτεμβρίου 2016 τεχνική έκθεση του καθηγητή Α. Κ., στην οποία, εντούτοις, διατυπώνονται επιφυλάξεις για την επιλεγείσα λύση, καθώς, αφενός, επιβεβαιώνεται ο κίνδυνος κατολισθήσεων στην περιοχή του οικισμού της Μεσοχώρας και, αφετέρου, επισημαίνεται ότι η λύση της αντιστήριξης δεν αποτρέπει τελείως και σε όλη την έκταση του οικισμού την εκδήλωση ολισθήσεων ερπυστικού χαρακτήρα και θεωρείται πιθανή η μελλοντική ανάγκη μετεγκατάστασης. Το αιτούν αναφέρει στο υπόμνημά του, την περίπτωση του σταθεροποιητικού επιχώματος του Αρματωλικού, που αποτελεί ένα εκ των κυρίων τμημάτων του έργου, ως ενδεικτική του κινδύνου που απειλεί το διατηρούμενο μέρος του οικισμού, υποστηρίζοντας ότι το υποέργο αυτό κατασκευάστηκε το έτος 2008, αλλά καταστράφηκε στη συνέχεια λόγω της υψηλής βροχόπτωσης. Όμως, στην παρ. 9.4 της ΜΠΕ, όπου αναλύονται, μεταξύ άλλων, οι τεχνικογεωλογικές επιπτώσεις της λειτουργίας του ταμιευτήρα, αναφέρονται τα εξής: «Όπως αναφέρθηκε στο Κεφάλαιο 8 ενδεχόμενη αστάθεια, κυρίως στη διεπιφάνεια της Ζώνης III και II, είτε και υψηλότερα στη Ζώνη III, δύναται να προκληθεί κυρίως κατά την ταπείνωση της στάθμης του ταμιευτήρα με αποτέλεσμα την εκδήλωση, την επιτάχυνση είτε και την επανεργοποίηση κατολισθητικών φαινομένων σε περιοχές του οικισμού Μεσοχώρας. Οι κατολισθήσεις αυτές ενδέχεται να επηρεάσουν περιοχές ευρισκόμενες και υψηλότερα της ανώτατης στάθμης του ταμιευτήρα, μέσα στα όρια του υπάρχοντος οικισμού. Τα προβλήματα ευστάθειας στην περιοχή της Μεσοχώρας

αποτελούν αντικείμενο διερεύνησης ήδη από το 1995 και μέχρι σήμερα έχουν συνταχθεί για το θέμα αρκετές τεχνικές εκθέσεις είτε από τμήματα της Δ..... είτε από εξωτερικούς συμβούλους της Δ..... Έχουν επίσης υλοποιηθεί τρία προγράμματα γεωερευνητικών εργασιών, εργαστηριακές δοκιμές προσδιορισμού των χαρακτηριστικών και ιδιοτήτων του υπεδάφους, ενώ έχουν τοποθετηθεί όργανα μέτρησης μετακινήσεων (αποκλισιομετρικοί σωλήνες και γεωδαιτικά βάθρα). Κοινό συμπέρασμα των κατά καιρούς μελετών αποτελεί η ανάγκη μετεγκατάστασης του Τομέα Γ, ενώ για τον Τομέα Δ προτείνεται κυρίως η λήψη μέτρων βελτίωσης των επικρατουσών συνθηκών. Για τον Τομέα Δ εκπονήθηκε τον Αύγουστο του 2020 «Οριστική Μελέτη Δημοπράτησης των έργων διασφάλισης της ευστάθειας του Τομέα Δ του οικισμού Μεσοχώρας», από τον [Α.Κ.] Στην μελέτη διερεύνησης του προβλήματος (... 2016) ... αξιολογήθηκαν όλα τα γεωτεχνικά δεδομένα, οι καταγραφές και η εξέλιξη των μετακινήσεων στον Τομέα Δ, όπου στεγάζεται ο κύριος όγκος του οικισμού, σε γενικευμένη επιφάνεια ολίσθησης, ενώ στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε σειρά αριθμητικών αναλύσεων για τη συσχέτιση των μετακινήσεων με πλήρη ή μερική εκδήλωση κατολίσθησης, ή σε τοπικές αστοχίες, των οποίων η διεύρυνση θα μπορούσε να περιορισθεί. Για την απάντηση του ανωτέρω ερωτήματος αξιοποιήθηκαν, αξιολογήθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν μετά από κατάλληλη επεξεργασία, όλα τα διαθέσιμα στοιχεία. Ακολούθησε ανάλυση με εφαρμογή απλουστευμένων αρχικά προσεγγίσεων, με θεώρηση οριακής ισορροπίας και στόχο τον προσδιορισμό του βαθμού ευπάθειας υποτημάτων της περιοχής του Τομέα Δ για δεδομένες δράσεις και τιμές παραμέτρων διατμητικής αντοχής. Στην πρόσφατη οριστική μελέτη που πραγματοποιήθηκε για τον Τομέα Δ του οικισμού της Μεσοχώρας, περιλαμβάνονται τα απαιτούμενα κατασκευαστικά σχέδια και τα Τεύχη Δημοπράτησης των απαιτούμενων έργων για τη διασφάλιση της ευστάθειας του Τομέα Δ του οικισμού. Για τα εν λόγω έργα λήφθηκε υπόψη η δυσμενέστερη των περιπτώσεων για τον οικισμό, ήτοι συνδυασμού σεισμικής δράσης και γρήγορης ταπείνωσης της στάθμης του ταμιευτήρα του φράγματος. Για την ενίσχυση των συνθηκών ευστάθειας προτείνεται η κατασκευή κύριας πασσαλοσυστοιχίας (συστοιχία Ι) στη θέση του κεντρικού δρόμου, ακριβώς πάνω από το όριο της λεκάνης απορροής. Στην περιοχή όπου ο δρόμος βρίσκεται κάτω από το υψόμετρο των +773.5 m, θα γίνει σχετική ανύψωση με την κατασκευή κατάντη τοίχου, ώστε ο δρόμος να παραμείνει σε λειτουργία κατά την λειτουργία του φράγματος και του ταμιευτήρα. Η κατασκευή της πασσαλοσυστοιχίας περιορίζει το άνω όριο ολίσθησης που προκαλείται εντός της λεκάνης απορροής και επεκτείνεται προς τον οικισμό. Ένδειξη περιορισμένης εν δυνάμει αστάθειας παρατηρείται, σύμφωνα με τις επιλύσεις, στην περιοχή άνω του υψομέτρου +815.0, η οποία αποδίδεται στο απότομο της κλίσης στη θέση αυτή και δε συσχετίζεται με την πλήρωση ή όχι της λεκάνης απορροής. Για το λόγο αυτό πέραν της κύριας ανωτέρω πασσαλοσυστοιχίας Ι, προτείνεται η κατασκευή δεύτερης πασσαλοσυστοιχίας

(συστοιχία II) κατά μήκος υφιστάμενου δρόμου, ο οποίος βρίσκεται περί το ανωτέρω υψόμετρο. Από τις επιλύσεις προκύπτουν περιορισμένες σχετικά απαιτήσεις, και αισθητά μικρότερες από τη συστοιχία I, γεγονός που αποτυπώνεται στις διαστάσεις και τους οπλισμούς του έργου στη θέση αυτή. Οι δύο πασσαλοσυστοιχίες αποτελούν τον κύριο όγκο των έργων, ενώ για τη βελτίωση των συνθηκών στην περιοχή προτείνεται η βελτίωση των συνθηκών απορροής των ομβρίων καθώς και ο έλεγχος των νερών που κατεισδύουν στο έδαφος και προκαλούν ανάπτυξη υδροστατικών πιέσεων σε υφιστάμενους τοίχους αντιστήριξης. Προτείνεται ειδικότερα η συντήρηση-επισκευή των φρεατίων συλλογής και απορροής των ομβρίων, καθώς και διάτρηση και κατασκευή αποστραγγιστικών οπών επί των τοίχων ανάντη του κεντρικού δρόμου στις θέσεις που οι υφιστάμενες έχουν φράξει. Τα έργα συνοδεύονται από σύστημα ενοργάνωσης για την παρακολούθηση της απόκρισης τους σε κανονικές συνθήκες και σε τυχηματικές δράσεις. Πέραν των οπτικών ινών προβλέπεται η τοποθέτηση πιεζομετρικών σωλήνων σε τρεις θέσεις, όπου προτείνεται η ανόρυξη δειγματοληπτικών γεωτρήσεων και αποκλισημετρικών σωλήνων σε κατάλληλες θέσεις. ... προβλέπεται η διεξαγωγή δύο δοκιμαστικών φορτίσεων πασσάλου σε οριζόντια φόρτιση (μία σε κάθε συστοιχία). Τέλος, αναφέρεται ότι η πλήρωση του ταμιευτήρα ενδέχεται να έχει και ευνοϊκές επιδράσεις αναφορικά με την αποφυγή κατολισθητικών φαινομένων στην ευρύτερη περιοχή της κοίτης, καθόσον θα τερματίσει τις διεργασίες διάβρωσης του πόδα ασταθών μαζών, που προκαλεί η ροή του ποταμού». Περαιτέρω, στην παρ. 9.14 της ΜΠΕ εξετάζεται η ευπάθεια του έργου (έκθεση και προσαρμοστικότητα) σε σοβαρά ατυχήματα και/ή καταστροφές, ο κίνδυνος εμφάνισης των εν λόγω ατυχημάτων ή καταστροφών και οι συνέπειες όσον αφορά την πιθανότητα σοβαρών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον. Ειδικότερα, όσον αφορά τον κίνδυνο από σεισμούς, ελήφθησαν υπόψη τα διαθέσιμα στοιχεία του Γεωδυναμικού Ινστιτούτου του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών και της μελέτης σεισμικής επικινδυνότητας που εκπονήθηκε, τα οποία παρατίθενται αναλυτικά στο Κεφάλαιο 8.4.3 της ΜΠΕ. Βάσει των στοιχείων αυτών η ευπάθεια του έργου έχει αξιολογηθεί ως χαμηλή (0,83). Περαιτέρω, όσον αφορά τον κίνδυνο από κατολισθήσεις – καθιζήσεις, η ευπάθεια του έργου έχει αξιολογηθεί ως χαμηλή έως μέτρια (2). Ειδικότερα, όπως αναφέρεται, «Για το υπό μελέτη έργο έχει πραγματοποιηθεί λεπτομερής καταγραφή και περιγραφή ασταθών περιοχών και κατολισθήσεων όπως αναφέρονται σε μελέτες της ΔΕΗ, (1987-2005). Για τη διερεύνηση των τεχνικογεωλογικών συνθηκών της περιοχής του οικισμού, το έτος 1985 εκτελέσθηκε από την Δ.Ε.Η το 1ο Γεωερευνητικό Πρόγραμμα Μεσοχώρας που περιελάμβανε γεωτρήσεις και γεωφυσικές έρευνες. Κατά τα έτη 1994 και 1995 εκτελέσθηκε το 2ο Γεωερευνητικό Πρόγραμμα Μεσοχώρας που περιελάμβανε γεωτρήσεις, τοποθέτηση γεωτεχνικών οργάνων (κλισιομέτρων, πιεζομέτρων) και εργαστηριακές δοκιμές σε δείγματα. Από τον Δεκέμβριο του 2000, η περιοχή

παρακολουθείται από δίκτυο Τοπογραφικών Βάθρων. Τέλος, κατά τα έτη 2003-2004 εκτελέσθηκε το 3ο Γεωερευνητικό Πρόγραμμα, που περιελάμβανε γεωτρήσεις τοποθέτηση γεωτεχνικών οργάνων, επιτόπου δοκιμές SPT, διαπερατότητας και εργαστηριακές δοκιμές σε εδαφικά και βραχώδη υλικά. Στο Κεφάλαιο 8.4.5.1. έχουν περιγραφεί τα καλαισθητικά φαινόμενα στην ευρύτερη περιοχή του έργου. Ακόμη, πραγματοποιήθηκε γεωτεχνική αναγνώριση της περιοχής από τον ΙΓΜΕ, για τον τομέα Δ του οικισμού της Μεσοχώρας και στην συνέχεια πραγματοποιήθηκε τεχνικογεωλογική χαρτογράφηση. Επιπλέον, για τον Τομέα Δ εκπονήθηκε τον Αύγουστο του 2020 «Οριστική Μελέτη Δημοπράτησης των έργων διασφάλισης της ευστάθειας του Τομέα Δ του οικισμού Μεσοχώρας», από τον [Α.Κ.], τα αποτελέσματα της οποίας αναφέρονται στο Κεφάλαιο 8.4.5. της παρούσας». Τέλος, βάσει των αναλύσεων και των συμπερασμάτων της ΜΠΕ, η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ περιλαμβάνει τους όρους 4.1.15 και 4.1.16, που προβλέπουν τα ληπτέα μέτρα κατά την κατασκευή των υπολειπόμενων επεμβάσεων και των εκσκαφών, καθώς και τους όρους 4.1.51 και 4.1.52 και 4.1.53, που προβλέπουν σχετικώς πρόγραμμα παρακολούθησης και ενημέρωσης της Διοίκησης. Εξάλλου, οι όροι 4.3.12 και 4.3.15, οι οποίοι θα πρέπει να έχουν υλοποιηθεί πριν την έμφραξη της σήραγγας εκτροπής στη βάση του φράγματος, προβλέπουν, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή της ανωτέρω μελέτης ευστάθειας (η οποία επισυνάπεται ως Παράρτημα ΙΧ στην ΜΠΕ) και την καταβολή πλήρους αποζημίωσης στους κατοίκους τόσο του κατακλυζόμενου όσο και του μη κατακλυζόμενου τμήματος του οικισμού, ενώ ο όρος 4.3.11 προβλέπει την υποχρέωση του φορέα του έργου να αποκαταστήσει τα προβλήματα που τυχόν ανακύψουν κατά τη φάση λειτουργίας του σε κατοικίες του μη απαλλοτριούμενου τμήματος και οφείλονται σε φαινόμενα εδαφικής αστάθειας λόγω της λειτουργίας του ταμιευτήρα, άλλως όπως αποζημιώσει τους ιδιοκτήτες. Όπως δε βεβαιώνεται στο 10388/20.9.2021 έγγραφο του Δήμου Πύλης, η μελέτη «Ειδικό Αναπτυξιακό Σχέδιο Ευρύτερης Περιοχής Μεσοχώρας με αξιοποίηση Ταμιευτήρα του Υδροηλεκτρικού Έργου (ΥΔΕ) Μεσοχώρας» έχει ολοκληρωθεί και έχει ήδη παραληφθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες του. Υπό τα δεδομένα αυτά, ο λόγος ακυρώσεως, κατά τον οποίο μη νομίμως η προβλεπόμενη ΑΕΠΟ προβλέπει τη διατήρηση τμήματος του μη κατακλυζόμενου μέρους του οικισμού και τη διατήρηση τμήματος του κεντρικού οικισμού χωρίς να παρατίθενται επιστημονικά στοιχεία εν σχέσει με τη διασφάλιση της προστασίας του από κατολισθητικά φαινόμενα, είναι αβάσιμος, κατά το μέρος δε που αμφισβητεί την ουσιαστική εκτίμηση της Διοίκησης επί του εν λόγω ζητήματος, κατ' εξοχήν, μάλιστα, τεχνικού, προβάλλεται απαραδέκτως.

16. Επειδή, στην παρ. 6.5.8.2 της ΜΠΕ εκτίθενται οι υδρολογικές συνθήκες στην περιοχή του έργου και αναφέρεται ότι η λεκάνη Μεσοχώρας παρουσιάζει πλούσιο υδατικό δυναμικό, ενώ στην παρ. 11.1 (Περιβαλλοντική διαχείριση) της ΜΠΕ

προβλέπεται «... κατά τη διάρκεια της κατασκευής και λειτουργίας του έργου, συμπεριλαμβανομένης και της πρώτης πλήρωσης της λεκάνης κατάκλυσης του, να εξασφαλίζεται η συνεχής απόδοση κατάντη του φράγματος οικολογικής παροχής νερού κατ' ελάχιστον ίσης με 1,5 m³/s». Περαιτέρω, στην παρ. 9.4 της ΜΠΕ, όπου αναλύονται οι υδρογεωλογικές και υδρολογικές επιπτώσεις επί των γεωλογικών, τεκτονικών και εδαφολογικών χαρακτηριστικών της περιοχής, γίνονται δεκτά, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Από την ανάλυση του Κεφαλαίου 8 προέκυψε ότι οι υδρογεωλογικές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή των έργων του ΥΗΕ Μεσοχώρας και κατάντη του φράγματος είναι άκρως ευνοϊκές, τόσο από κατασκευαστικής όσο και από περιβαλλοντικής άποψης. ... Με την κατασκευή του φράγματος Μεσοχώρας και τη δημιουργία του ταμιευτήρα το ποτάμιο σύστημα (ποταμός Αχελώος) μετατρέπεται σε Ιδιαίτερα Τροποποιημένο Υδάτινο Σύστημα, λιμναίου τύπου, στα ανάντη του φράγματος, ενώ στα κατάντη του φράγματος, όπου ρυθμίζεται η ροή του ποταμού και μειώνεται η παροχή του, λόγω της προσαγωγής του νερού στον Υδροηλεκτρικό Σταθμό, το ποτάμιο σύστημα μετατρέπεται σε Ιδιαίτερα Τροποποιημένο Υδάτινο Σύστημα. (ΦΕΚ 2562/Β/25-9-2014, Απόφαση ΕΕΥ 908, όπως ισχύει με την 1η Αναθεώρησή του ΣΔΛΑΠ με την οικ.901/29.12.2017 (ΦΕΚ 4681Β/29.12.2017). Συγκεκριμένα στο ανάντη του φράγματος τμήμα τροποποιούνται δύο ποτάμια Υδάτινα Σώματα, το Βαθύρρευμα, με κωδικό EL0415R000234055N και ο Αχελώος Π. 10 με κωδικό EL0415R000200054N. Τα Υδάτινα αυτά Σώματα EL0415R000234055N και EL0415R000200054N - ποτάμι Αχελώος, αφενός κατακλύζονται σε όλο το μήκος τους και έτσι δημιουργούν ένα λιμναίο Ιδιαιτέρως Τροποποιημένο Υδάτινο Σώμα, λόγω της δημιουργίας του ταμιευτήρα και αφετέρου διακόπτεται η φυσική τους συνέχεια, επιφέροντας αξιοσημείωτη επίπτωση στις υφιστάμενες συνθήκες λειτουργίας του ποταμού, λόγω κατασκευής του φράγματος. Στο κατάντη του φράγματος Μεσοχώρας τμήμα του ποταμού Αχελώου, που αποτελεί το Υδάτινο Σώμα Αχελώος Π. 9, με κωδικό EL0415R000200052N θα υπάρξει μείωση της παροχής, λόγω εκτροπής από το φράγμα του μεγαλύτερου μέρους της ροής μέσω της σήραγγας προσαγωγής (μήκους 8 km περίπου) έως τον προγραμματιζόμενο σταθμό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στη Γλίστρα. Κρίνεται ότι εξαιτίας της εκτροπής αυτής το κατάντη ποτάμιο σώμα και στο μήκος των 8 km θα μετατραπεί σε Ιδιαίτερα Τροποποιημένο Υδάτινο Σώμα, λόγω της μείωσης της απορροής και της ρύθμισης της ροής στην κοίτη κατάντη του φράγματος. Ειδικότερα, η μόνη αλλά σημαντική υδρολογική επίπτωση της λειτουργίας του ταμιευτήρα στην περιοχή του έργου της Μεσοχώρας εκτιμάται ότι θα είναι η μείωση της παροχής του ποταμού μεταξύ του φράγματος και του σταθμού παραγωγής στη Γλίστρα. Ειδικά δε ο κλάδος μεταξύ του φράγματος και της συμβολής του Αχελώου με το χείμαρρο Γκούρα, πρακτικά θα δέχεται τα 1,5 m³/s από το μικρό σταθμό παραγωγής που θα λειτουργεί στον εκκενωτή πυθμένα, καθώς και τις παροχές των ρεμάτων που εκβάλλουν κατάντη του φράγματος. Όσον αφορά στα κατάντη

της Γλίστρας δεν αναμένονται υδρολογικές επιπτώσεις από τη λειτουργία του ταμιευτήρα της Μεσοχώρας». Εξάλλου, στην παρ. 9.5, όπου αναλύονται οι επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, γενικώς, με αναφορές στην όλη όδευση του ποταμού, αναφέρεται ότι «... Με την παρουσία και λειτουργία του ταμιευτήρα Μεσοχώρας δεν θα υπάρξουν επιπτώσεις στα φυσικά οικοσυστήματα στις εκβολές του Αχελώου και δεν αλλάζει η παροχή του ποταμού με τη λειτουργία ενός επί πλέον ταμιευτήρα ανάντη στο ρου του», ενώ «όσον αφορά στα κατάντη, είναι προφανές ότι με την λειτουργία του φράγματος Μεσοχώρας, η μόνη υδρολογική επίπτωση θα είναι η ρύθμιση των μηνιαίων εισροών στη Συκιά, ενώ δεν αναμένεται κατάντη του ταμιευτήρα των Κρεμαστών επίπτωση, καθόσον οι εκροές ρυθμίζονται ήδη από τη λειτουργία του συγκεκριμένου έργου. ... Δεδομένου ότι θα επιτυγχάνεται στα κατάντη των φραγμάτων η διατήρηση συνεχούς ροής του ποταμού, τότε εκτιμάται ότι θα διατηρηθούν η παραποτάμια βλάστηση και οι άλλοι φυσικοί οικότοποι βλάστησης σε καλή ή τουλάχιστον οικολογικά ανεκτή κατάσταση». Περαιτέρω, στην παρ. 11.2 προβλέπεται η εκπόνηση προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας του νερού, των υδρολογικών μεταβλητών και φυσικού περιβάλλοντος και αναφέρεται ειδικότερα ότι «Να εγκατασταθεί μόνιμος κατάλληλος ηλεκτρονικός μετρητικός εξοπλισμός για την συστηματική μέτρηση σε ημερήσια βάση τουλάχιστον των ακόλουθων μεγεθών: της παροχής του ποταμού ανάντη της υδροληψίας, της εκτρεπόμενης παροχής για τις ανάγκες του έργου, της οικολογικής παροχής». Εξάλλου, σχετικά με τα φερτά υλικά, στην παρ. 9.4 της ΜΠΕ, αναφέρεται ότι «Με τον όρο αυτό χαρακτηρίζονται τα στερεά υλικά που μεταφέρονται από το νερό ή αποτίθενται στην κοίτη του ποταμού και προέρχονται αφενός από την πλευρική και σε βάθος διάβρωση των οχθών και της κοίτης αντίστοιχα και αφετέρου από την επιφανειακή διάβρωση της λεκάνης απορροής. ... Για τους κλάδους του Άνω Αχελώου υπολογίστηκε από την μελέτη της SURVEYER, NENNIGER & CHENEVERT (1972) ότι η μέση ετήσια ολική στερεοπαροχή είναι της τάξης των $3.200 \cdot 10^6$ kg, με στερεοπαροχή κοίτης που αντιπροσωπεύει το 10% της τιμής αυτής. ... Με την κατασκευή του φράγματος της Μεσοχώρας οι επιπτώσεις στις στερεοπαροχές συνοψίζονται ως εξής: Στον κλάδο από το φράγμα της Μεσοχώρας έως την συμβολή με τον χείμαρρο Γκούρα, σε ένα μήκος 8.800 m, οι στερεοπαροχές θα είναι πρακτικά μηδενικές. Ο κλάδος αυτός αναμένεται να υποστεί διαφοροποιήσεις στην μορφολογία του σαν αποτέλεσμα δύο ανταγωνιστικών διεργασιών. Οι διεργασίες αυτές συνίστανται αφενός σε απόθεση των προϊόντων διάβρωσης των κλιτύων της υπολεκάνης, καθώς και υλικών καταπτώσεων και ολισθήσεων και αφετέρου σε διάβρωση της κοίτης κατά την διάρκεια πλημμυρών. Η φύση και η κλίμακα της διαφοροποίησης αυτής είναι αδύνατον να εκτιμηθεί ποσοτικά. Στην συμβολή του Αχελώου με τον χείμαρρο Γκούρα θα αποτίθενται τα φορτία κοίτης του τελευταίου, καθόσον θα έχει μηδενιστεί η συνιστώσα ροής από τον Αχελώο που συνέβαλε κατά κύριο λόγο στην μετακίνηση τους προς τα κατάντη.

Στον κλάδο του ποταμού κατάντη του σταθμού στη θέση Γλίστρα θα επέλθει διαφοροποίηση της μορφολογίας της κοίτης λόγω ρύθμισης των εκροών και μηδενισμού της συνιστώσας της στερεοπαροχής από τον Αχελώο. Η διαφοροποίηση αυτή θα επέλθει έως τα Κρεμαστά ή την Συκιά, μετά την κατασκευή του ομώνυμου φράγματος. Η φύση και η κλίμακα της διαφοροποίησης αυτής είναι αδύνατον να εκτιμηθεί ποσοτικά». Περαιτέρω, αναφέρεται ότι κατά τη φάση λειτουργίας «η πλήρωση του ταμιευτήρα ενδέχεται να έχει και ευνοϊκές επιδράσεις αναφορικά με την αποφυγή κατολισθητικών φαινομένων στην ευρύτερη περιοχή της κοίτης, καθόσον θα τερματίσει τις διεργασίες διάβρωσης του πόδα ασταθών μαζών, που προκαλεί η ροή του ποταμού». Εξάλλου, στην παρ. 9.5 αναφέρεται ότι «Μία από τις σημαντικότερες αιτίες καταστροφής των οικοσυστημάτων -που αποτελούν ταυτόχρονα και φυσικά ενδιαιτήματα- κατά την κατασκευή τεχνικών έργων, είναι οι αποψιλώσεις. Οι αποψιλώσεις και οι εκχερσώσεις έχουν γίνει επιλεκτικά προκειμένου να διατηρηθούν ή/και να δημιουργηθούν οικότοποι για τα ψάρια και τους υδρόβιους οργανισμούς γενικά (τα κατακλυζόμενα δέντρα και θάμνοι παρέχουν προστασία και τροφή στα ψάρια, ενώ εκείνα που προεξέχουν από την επιφάνεια του νερού, αποτελούν χώρο φωλεασμού για την υδρόβια πανίδα). Η επιλεκτική αποψίλωση συντελεί στην παρεμπόδιση παράσυρσης υλικών μέσα στον ταμιευτήρα», ενώ στην παρ. 10.4 περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, μέτρα για την σταθεροποίηση της όχθης του ταμιευτήρα και αναφέρεται ειδικότερα ότι «Τα μέτρα που λαμβάνονται για να προστατευθούν οι όχθες και να μειωθεί η πρόκληση υπερβολικής θολερότητας και η απόθεση φερτών υλικών μπορούν να βοηθήσουν και να εμπλουτίσουν τις συνθήκες που αποκτώνται για την ωοτοκία των ψαριών. Τέτοια μέτρα μπορούν να καταστήσουν τις όχθες σημαντικά εμπόδια στην παρείσδυσή (ξεχείλισμα) της. Προστατευτικά έργα όχθης μπορούν να εφαρμοσθούν σε μεγάλη κλίμακα (σε ολόκληρο το έργο) αλλά και κατά σημεία όπου κρίνεται απαραίτητο. Η σταθεροποίηση της όχθης μπορεί να ελαχιστοποιήσει την υπερβολική ενέργεια των κυματισμών που προκαλεί διάβρωση, είτε λόγω διάβρωσης των πρανών, είτε λόγω κατολισθήσεων από έλλειψη βλάστησης ή κατακράτηση μεγάλων ποσοτήτων ύδατος. ...». Τέλος, στην παρ. 6.7.3 προβλέπεται η εκπόνηση Σχεδίου Παρακολούθησης της Λειτουργίας και Ελέγχου του Φράγματος, στη δε παρ. 11.2 προβλέπεται η εκπόνηση προγράμματος μέτρων παρακολούθησης του φράγματος και των συνοδών του έργων και αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής «Να εγκατασταθεί δίκτυο παρακολούθησης εδαφικών μικρο - μετακινήσεων επί του φράγματος και σε περιοχές χαρακτηρισμένες ως υψηλού κινδύνου ύστερα από γεωλογική αναγνώριση, καθώς και η ευστάθεια των πρανών σε όλη την περίμετρο της λεκάνης κατάκλυσης και να λαμβάνονται μέτρα για την αποκατάσταση τυχόν κατολισθήσεων, καθιζήσεων και διαβρώσεων του εδάφους, μετά από εκπόνηση γεωλογικών - γεωτεχνικών μελετών εκεί όπου παρουσιάζονται ...». Όσον αφορά την εκτίμηση του χρόνου παύσης λειτουργίας

του έργου, στην παρ. 6.5.1 της ΜΠΕ αναφέρεται ότι «Το υπό μελέτη έργο, λόγω της φύσης του, έχει μεγάλη διάρκεια ζωής, που εκτιμάται ότι υπερβαίνει τα 100 έτη. Επισημαίνεται ότι θα πραγματοποιούνται τακτικές εργασίες συντήρησης στο σύνολο των έργων». Περαιτέρω, στις παρ. 6.5.2 και 6.5.3 περιλαμβάνονται τα μέτρα αποκατάστασης μετά το πέρας λειτουργίας του έργου. Ειδικότερα, αναφέρονται τα εξής: «6.5.2 Καθαίρεση μόνιμων κατασκευών, απομάκρυνση εξοπλισμού και υλικών και τρόποι διάθεσής τους (διαδικασίες, χρονοδιάγραμμα) ... Από τα υλικά που θα προκύψουν από τις εργασίες αποξήλωσης, ισχύουν τα αναφερόμενα στην ΚΥΑ Αριθμ. 36259/1757/Ε103 (ΦΕΚ 1312 Β' 2010) ... (ΑΕΚΚ)» ... Το ίζημα στην περιοχή του ταμιευτήρα θα πρέπει να εξεταστεί πριν την διάθεση του, έτσι ώστε εάν παρουσιάζει κατάλληλα ποιοτικά χαρακτηριστικά, θα μπορεί να αξιοποιηθεί στην γεωργία ως εδαφοβελτιωτικό. 6.5.3 ... Οι εργασίες αποκατάστασης, στην περίπτωση παύσης λειτουργίας του έργου, περιλαμβάνουν ... όλες τις απαραίτητες ενέργειες με σκοπό την ένταξη του χώρου επέμβασης στο ευρύτερο περιβάλλον. Η σήραγγα προσαγωγής ύδατος θα πρέπει να αποξηλωθεί και η περιοχή να αποκατασταθεί. Η περιοχή του ταμιευτήρα, του σταθμού και του φράγματος θα πρέπει επίσης να αποκατασταθεί και η διάθεση των προϊόντων που θα προκύψουν θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία ... Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί η απομάκρυνση του συνόλου του ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού και η απομάκρυνση - παράδοση όλων των στερεών αποβλήτων που ενδεχομένως έχουν παραμείνει στο χώρο σε αρμόδιους και κατάλληλους φορείς. Όπου και εφόσον απαιτηθεί θα πραγματοποιηθούν οι κατάλληλες φυτεύσεις». Βάσει των αναλύσεων και των συμπερασμάτων της ΜΠΕ, περιλαμβάνονται στην προσβαλλόμενη οι όροι 4.1.20 και 4.1.25, που προβλέπουν τη λήψη μέτρων για την προστασία του υδροφόρου ορίζοντα της περιοχής του έργου, καθώς και οι όροι 4.1.52 και 4.1.64 αναφορικά με την παρακολούθηση του ταμιευτήρα κατά τη διάρκεια λειτουργίας του φράγματος και τον έλεγχο της ποιότητας του νερού. Περαιτέρω, περιλαμβάνονται όροι για τη διατήρηση της ελάχιστης παροχής (4.1.30, 4.1.30.1, 4.1.30.2, 4.1.30.3) και την παρακολούθησή της με ηλεκτρονικό μετρητικό εξοπλισμό (4.1.30.4 και 4.1.30.5). Συναφώς, με τον όρο 4.1.56 λαμβάνεται μέριμνα για τη διατήρηση και διασφάλιση του ελάχιστου βάθους ροής στο βαθύτερο σημείο της κοίτης πέραν της υπόγειας ροής μέσω των φερτών υλικών, ενώ, κατά τον όρο 4.1.31, μετά την υδροηλεκτρική αξιοποίηση το σύνολο της απαγόμενης ποσότητας νερού αποδίδεται στην κοίτη του ΥΣ Αχελώος Π.9. Επίσης, με τον όρο 4.1.26 λαμβάνεται μέριμνα για την προστασία της αειφορίας των φυσικών πόρων και την προστασία των οικοσυστημάτων, ενώ κατά τον όρο 4.1.33, σε περίπτωση που διαπιστώνεται ποιοτική υποβάθμιση του ύδατος της υδροληψίας, ο δικαιούχος της υδροληψίας οφείλει να ενημερώσει άμεσα τις αρμόδιες αρχές. Τέλος, ο όρος 4.4.1 περιλαμβάνει προβλέψεις αναφορικά με την παύση λειτουργίας του έργου.

17. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, είναι αβάσιμος ο λόγος, κατά τον οποίο το επίμαχο έργο θα προκαλέσει, κατά την κοινή πείρα, καταστροφή μεγάλου μέρους του ποτάμιου οικοσυστήματος του Αχελώου, δεδομένου, μάλιστα, ότι το έργο αυτό είναι, κατά τα εκτιθέμενα σε προηγούμενες σκέψεις, σύμφωνο με τον σχεδιασμό διαχείρισης των υδάτων των οικείων λεκανών απορροής, τα οποία εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή της εσωτερικής και ενωσιακής νομοθεσίας, και έχουν υπαγάγει το εν λόγω ποτάμιο οικοσύστημα σε ειδικό καθεστώς από πλευράς επίτευξης περιβαλλοντικών στόχων (άρθρο 4 παρ. 7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ). Είναι, εξάλλου, απορριπτέοι οι ειδικότεροι ισχυρισμοί, κατά τους οποίους δεν έχει μελετηθεί το ζήτημα των επιπτώσεων των φερτών υλικών και των στερεοπαροχών του ποταμού επί του υδροταμιευτήρα φράγματος, αφού η ΜΠΕ περιέχει αναλυτικές εκτιμήσεις ως προς το ζήτημα αυτό, οι δε υπολογισμοί των αιτούντων, οι οποίοι καταλήγουν σε συμπεράσματα διαφορετικά από αυτά της Διοίκησης, αλλά δεν τέθηκαν υπόψη της με οποιοδήποτε τρόπο, δεν μπορούν να οδηγήσουν στην ακύρωση της προσβαλλόμενης ΑΕΠΟ, προεχόντως διότι δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθούν απευθείας από το Δικαστήριο. Για τους ίδιους λόγους είναι απορριπτέοι οι ισχυρισμοί του αιτούντος ότι το έργο έχει προσδόκιμη διάρκεια ζωής 50 ή 60 ετών, μετά την πάροδο της οποίας θα επέλθει πλήρωση του υδροταμιευτήρα, και όχι 100 ετών, όπως εκτιμάται από τη ΜΠΕ. Είναι, τέλος, απορριπτέος ο λόγος, κατά τον οποίο η ΜΠΕ δεν προνοεί για την παύση λειτουργίας του έργου και την αποκατάσταση του χώρου κατά τον χρόνο εκείνο. Τούτο, διότι, αντίθετα με τα προβαλλόμενα, τόσο η ΜΠΕ όσο και η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ περιέχουν προβλέψεις και όρους σχετικά με το ζήτημα αυτό και, μάλιστα, με αναφορά στη νομοθεσία που διέπει επιμέρους πλευρές του (π.χ. απόβλητα κατεδαφίσεων -ΑΕΚΚ). Παρ' ότι, τέλος, είναι όλως επισφαλές να προεξοφληθεί ότι η νομοθεσία αυτή θα εξακολουθεί να ισχύει μετά την πάροδο του μακρού προβλεπόμενου χρόνου λειτουργίας του έργου, η αναφορά στη νομοθεσία αυτή, μόνη δυνατή κατά τον παρόντα χρόνο, είναι, καταρχήν, επαρκής. Ενόψει τούτων, πρέπει να απορριφθούν οι ως άνω λόγοι ακυρώσεως.

18. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι επί του ρου του ποταμού Αχελώου έχουν ήδη κατασκευαστεί τρία υδροηλεκτρικά έργα, εκτός από το επίμαχο. Ειδικότερα, στην παρ. 1.2 της ΜΠΕ αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι «Το ΥΗΕ της Μεσοχώρας στην ουσία διοχετεύει τα ύδατα από μια θέση του ποταμού Αχελώου (στο κέντρο της Λεκάνης Απορροής του Αχελώου – Στερεάς Ελλάδας) σε μία άλλη θέση περί τα 7,4 Km κατάντη αυτής (εντός της Λεκάνης Απορροής του Αχελώου-Στερεάς Ελλάδας), ώστε να αξιοποιηθούν ενεργειακά. Ήδη κατάντη της θέσης του ΥΗΕ της Μεσοχώρας και επί της κοίτης του ποταμού Αχελώου λειτουργούν τρία (3) υδροηλεκτρικά έργα της Δ..... των Κρεμαστών, του Καστρακίου και του Στράτου». Στη δε παρ. 4.4 (Συσχέτιση του έργου με άλλα έργα) της ΜΠΕ παρατίθενται αναλυτικώς τα τεχνικά χαρακτηριστικά των έργων αυτών.

Εξάλλου, στην παρ. 5.2.3.1.1 αναφέρεται ότι «Λιμναία υδατικά συστήματα δεν απαντώνται στην περιοχή των έργων της Μεσοχώρας, ενώ αντίθετα κατάντη των υπο μελέτη έργων καταγράφονται τόσο λιμναία υδάτινα σώματα (λίμνες Αμβρακίας, Οζερού, κ.ά.), όσο και ιδιαιτέρως τροποποιημένα υδάτινα σώματα, μεταξύ των οποίων είναι οι ταμιευτήρες Κρεμαστών, Καστρακίου και Στράτου». Περαιτέρω, στον Πίνακα 6.11 της παρ. 6.4.8.2 (και όχι 6.5.8.2., όπως εκ παραδρομής αναγράφεται) της ΜΠΕ παρουσιάζονται τα υδρολογικά χαρακτηριστικά των λεκανών απορροής κατάντη της Μεσοχώρας και έως τις εκβολές (Συκιά, Αυλάκι, ΥΗΣ Κρεμαστών, ΥΗΣ Καστρακίου, ΥΗΣ Στράτου, εκβολές), και συγκεκριμένα η μέση ετήσια παροχή (m^3/s), ο μέσος ετήσιος όγκος απορροής (109 m^3), η μέση ετήσια επιφανειακή βροχόπτωση (mm) και ο συντελεστής απορροής. Στον δε Πίνακα 6.10 της ΜΠΕ παρουσιάζεται το υδατικό δυναμικό στις ως άνω θέσεις κατά μήκος του Αχελώου. Τα υδρολογικά στοιχεία όλης της κοίτης του Αχελώου μέχρι τις εκβολές του αναλύονται στο Παράρτημα IV της ΜΠΕ. Περαιτέρω, στην παρ. 9.4. της ΜΠΕ αναλύονται οι υδρογεωλογικές επιπτώσεις του έργου, ως εξής: «Από την ανάλυση του Κεφαλαίου 8 προέκυψε ότι οι υδρογεωλογικές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή των έργων του ΥΗΕ Μεσοχώρας και κατάντη του φράγματος είναι άκρως ευνοϊκές, τόσο από κατασκευαστικής όσο και από περιβαλλοντικής άποψης. Συγκεκριμένα: - Εξασφαλίζουν την καλή στεγανότητα του ταμιευτήρα κατά μήκος των αντερεισμάτων του ακόμη και μέχρι το απόλυτο υψόμετρο των 770 μέτρων, που ισοδυναμεί με την Ανώτατη Στάθμη Λειτουργίας. - Υποδηλώνουν την ανυπαρξία υδρογεωλογικών επιπτώσεων από τη λειτουργία του ταμιευτήρα, τόσο ανάντη, όσο και κατάντη του φράγματος. Στην περιοχή του ταμιευτήρα, ανάντη του φράγματος, η μόνη διαφοροποίηση από την υφιστάμενη κατάσταση θα είναι η μείωση των υδραυλικών κλίσεων των υδροφορέων των αντερεισμάτων, που συγκλίνουν προς τον ταμιευτήρα, καθώς και η ενδεχόμενη ενίσχυση της παροχής πηγών, που εκφορτίζουν σε υψόμετρα πάνω από την εκάστοτε στάθμη λειτουργίας. Όσον αφορά στα κατάντη, καμία υδρογεωλογική επίπτωση δεν αναμένεται από τη μείωση της παροχής του ποταμού έως τον σταθμό παραγωγής στη θέση Γλίστρα, καθόσον ο ποταμός δεν τροφοδοτεί τους παρακείμενους υδροφόρους, αλλά τροφοδοτείται από αυτούς». Στη συνέχεια, στην παρ. 9.5 εκτιμώνται, μεταξύ άλλων, οι επιπτώσεις στις εκβολές του Αχελώου κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας του φράγματος Μεσοχώρας και αναφέρονται τα εξής: «...Ο ποταμός Αχελώος κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων έχει δεχτεί μεγάλης κλίμακας ανθρωπογενείς επεμβάσεις, όπως αλλαγή και εγκιβωτισμό κοίτης, Υ/Η και αρδευτικά φράγματα, εγγειοβελτιωτικά έργα, αποξηράνσεις, αποστραγγίσεις δελταϊκών λιμνών και ελών, με αποτέλεσμα τα έργα και οι παρεμβάσεις αυτές να έχουν αλλοιώσει ριζικά το πρωτογενές φυσικό του περιβάλλον. Η διατάραξη των δομικών στοιχείων των εκβολών του ποταμού Αχελώου τόσο ως προς την μορφή όσο και ως προς τη λειτουργία τους αλλά και οι

συνέπειες στο χώρο της λεκάνης απορροής του Αχελώου είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση της οικολογικής αξίας πολλών φυσικών του σχηματισμών. Ωστόσο, ως σύνολο η γενική οικολογική σημασία του Αχελώου και του χώρου των εκβολών του κρίνεται ακόμη ιδιαίτερα σημαντική και πρέπει να διαφυλαχτεί με κάθε τρόπο από κάθε περαιτέρω υποβάθμιση. Το φράγμα της Μεσοχώρας είναι το πρώτο μιας σειράς φραγμάτων και ταμιευτήρων που παρεμβάλλονται στη ροή του Αχελώου (ταμιευτήρας Μεσοχώρας, ταμιευτήρας Κρεμαστών, ταμιευτήρας Καστρακίου, ταμιευτήρας Στράτου) από τις πηγές του (πηγάζει από την οροσειρά της Νότιας Πίνδου ανάμεσα στο όρος Λάκμος, τα Αθαμανικά Όρη και τις κορυφές Τριγγιά, Κέδρος και Νεράιδα) μέχρι τις εκβολές. Το γεγονός της ύπαρξης 4 ταμιευτήρων κατά μήκος της ροής του Αχελώου ανάγει το ήδη δύσκολο ερώτημα των ενδεχόμενων επιπτώσεων σε ένα σύνθετο πρόβλημα που σχετίζεται με το εάν στις εκβολές του Αχελώου, με την παρούσα οικολογική κατάσταση, εκπληρώνεται η πρωταρχική του λειτουργία, που είναι η εξασφάλιση ιζημάτων (αποθέσεις υλικών στις εκβολές του) και επίσης με το ποιά είναι η κατάσταση παροχής νερού στις εκβολές του ποταμού (μετά τον έλεγχο ροής που πράγματι γίνεται), καθώς το νερό είναι ο κύριος οικολογικός παράγοντας στην περίπτωση ενός εκβολικού τοπίου, ο οποίος ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ των νερών της θάλασσας και της ξηράς και από τον οποίο εξαρτάται η σωστή και ισορροπημένη οργάνωση των ιδιαίτερων οικολογικών μονάδων που συνθέτουν τις εκβολές (αμμόφιλη, αλοφυτική, υδρόβια, παραποτάμια βλάστηση). Όπως έχει αναφερθεί στο Κεφάλαιο 8 σχετικά με την εξέλιξη του φυσικού περιβάλλοντος των Εκβολών του Αχελώου παρατηρούνται αντίθετα από τη φυσιολογική εξέλιξη (σταδιακή αύξηση της επιφάνειας και του πλάτους του δέλτα με ταυτόχρονη προέλαση του μετώπου και της ακτογραμμής του σε βάρος της θάλασσας) φαινόμενα αρνητικής οριζόντιας μετατόπισης (οπισθοδρόμησης) του προσχωσιγενούς τμήματος της ακτογραμμής και των λουρονησίδων των λιμνοθαλασσών Μεσολογίου-Αιτωλικού. ... Με βάση τα προηγούμενα, ο Αχελώος σήμερα δεν υπόκειται σε φυσικές μεταβολές παροχής και στερεοπαροχής με συνέπεια αφενός οι εκβολές του να μην υπόκεινται σε φυσικές και περιοδικές κατακλύσεις και αφετέρου η θαλάσσια περιοχή να στερείται φερτών υλικών και εποχιακών μεταβολών αλατότητας. Επιπλέον, οι εκβολές του Αχελώου δεν εμφανίζουν πλέον τυπική δελταϊκή διαμόρφωση. Τα φαινόμενα αυτά επηρεάζουν τους φυσικούς οικοτόπους βλάστησης οι οποίοι αναπτύσσονται στις εκβολές και στις λιμνοθάλασσες. Με την αποπεράτωση κατασκευής και την έναρξη λειτουργίας του φράγματος της Μεσοχώρας δεν αναμένεται να επέλθει περαιτέρω μείωση στις στερεοπαροχές που καταλήγουν στις εκβολές διότι ήδη οι υφιστάμενοι ταμιευτήρες (κυρίως ο ταμιευτήρας Κρεμαστών) συνέβαλαν στην κατακράτηση των φερτών υλικών (στερεοπαροχών) εντός των ταμιευτήρων σε ποσοστό 98,5% του φυσιολογικά εκφορτιζόμενου ιζήματος. Οι προαναφερόμενες επιπτώσεις που ήδη παρατηρούνται σε ένα βαθμό ως αποτέλεσμα της λειτουργίας των φραγμάτων και οι οποίες σχετίζονται με τις

φυσιολογικές εξελικτικές διεργασίες των εκβολών (ως αποτέλεσμα της μείωσης ή και σχεδόν οριστικής διακοπής μεταφοράς φερτών υλών προς τις εκβολές) θα έχουν ή και ήδη έχουν ως έμμεση συνέπεια μέσω μιας ενδεχόμενης αποσταθεροποίησης και διατάραξης των λουρονησίδων (αμμολωρίδων) την επέκταση των αλοφυτικών βιοτόπων και συνακόλουθα και της βλάστησης τους σε βάρος των αμμόφιλων φυτοκοινωνιών, ενώ αναμένεται και αλλαγή της οικολογίας και βιολογίας των λιμνοθαλασσών, καθώς δεν θα μπορούν να τους παρέχουν προστασία από τη δράση της θάλασσας. Με την παρουσία και λειτουργία του ταμιευτήρα Μεσοχώρας δεν θα υπάρξουν επιπτώσεις στα φυσικά οικοσυστήματα στις εκβολές του Αχελώου και δεν αλλάζει η παροχή του ποταμού με τη λειτουργία ενός επί πλέον ταμιευτήρα ανάντη στο ρου του ...». Εξάλλου, ως προς τις επιπτώσεις στα υδρολογικά δεδομένα του Αχελώου κατάντη του φράγματος, αναφέρεται στην ίδια παράγραφο της ΜΠΕ ότι «... με την λειτουργία του φράγματος Μεσοχώρας, η μόνη υδρολογική επίπτωση θα είναι η ρύθμιση των μηνιαίων εισροών στη Συκιά, ενώ δεν αναμένεται κατάντη του ταμιευτήρα των Κρεμαστών επίπτωση, καθόσον οι εκροές ρυθμίζονται ήδη από τη λειτουργία του συγκεκριμένου έργου. Επίσης, σχετικά με το σενάριο Εκτροπής του Αχελώου αναφέρεται ότι ουδεμία εμπλοκή θα έχει το φράγμα της Μεσοχώρας στις επιπτώσεις του έργου αυτού. ... Δεδομένου ότι θα επιτυγχάνεται στα κατάντη των φραγμάτων η διατήρηση συνεχούς ροής του ποταμού, ... εκτιμάται ότι θα διατηρηθούν η παραποτάμια βλάστηση και οι άλλοι φυσικοί οικότοποι βλάστησης σε καλή ή τουλάχιστον οικολογικά ανεκτή κατάσταση. Η διατήρηση επομένως συνεχούς παροχής νερού κατάντη του Στράτου, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη συντήρηση και ανάπτυξη, κυρίως των παραποτάμιων αλλά και γενικότερα των φυσικών οικοσυστημάτων (αμμόφιλες, αλοφυτικές, υδρόβιες φυτοκοινωνίες) των εκβολών του Αχελώου. Η διασφάλιση αυτής της παροχής εξαρτάται από τη διαχείριση των νερών του ταμιευτήρα Στράτου από τη ΔΕΗ, η οποία διαχειρίζεται όλο το σύστημα των εκροών του Αχελώου, μετά από ειδική συμφωνία με το Υπουργείο Γεωργίας. Ακόμη, σύμφωνα με ... [άλλη παλαιότερη μελέτη, στην οποία γίνεται παραπομπή] "για τη διατήρηση των οικοσυστημάτων στις εκβολές του Αχελώου και κυρίως για να διατηρηθούν οι ισορροπίες που αφορούν τους υδρόβιους οργανισμούς στις εγγύς των εκβολών λιμνοθάλασσες (Διόνι, Πόρτο, Γουρουνπούλες), εκτιμάται ... ότι η φυσικοποιημένη παροχή είχε προσδιοριστεί στις εκβολές σε $21,3\text{m}^3/\text{s}$. Η παροχή των $21,3\text{m}^3/\text{s}$ θα πρέπει να εξασφαλίζεται στο τμήμα της κοίτης μεταξύ της εξόδου της διώρυγας φυγής του ΥΗΣ Στράτου I και των εκβολών Αχελώου, ως ελάχιστη οικολογική παροχή, σύμφωνα με την ΚΥΑ 129264/23-5-2007 του ΥΠΕΧΩΔΕ «Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων για τη λειτουργία των: «Υφιστάμενων Υδροηλεκτρικών Σταθμών Κρεμαστών, Καστρακίου και Στράτου I & II στον ποταμό Αχελώο του Ν. Αιτωλοακαρνανίας και Ευρυτανίας» της Δ.....». Ακόμη, στην παρ. 9.5 αναφέρεται ότι «με την κατασκευή και λειτουργία του φράγματος, οι μεταβολές στη βλάστηση αφορούν μόνιμες

κύρια καταστάσεις καθώς αναμένεται εξαφάνιση των διαφόρων τύπων βλάστησης εντός της περιοχής κατάκλυσης (με την πλήρωση του ταμιευτήρα), αλλά και μεταβολή κατά θέσεις της σύνθεσης της νεοδημιουργούμενης παρόχθιας βλάστησης. Η βλάστηση της ζώνης κατάκλυσης, αλλά και εκείνης, που απαντά υψηλότερα αυτής, έχει υποστεί σε πολλά τμήματά της (κύρια τα δρυοδάση και πολύ λίγο τα παρόχθια) ανθρωπογενείς επεμβάσεις (εκχερνώσεις, λαθροϋλοτομίες, υπερβόσκηση, κ.ά.) κατά το παρελθόν, εμφανίζοντας σήμερα χαρακτηριστικά υποβάθμισης. Κατά την κατάκλυση θα καταστραφεί η χαμηλή υψομετρικά ζώνη την οποία συγκροτούν οι παρακάτω φυσικές διαπλάσεις, ενώ από την επεξεργασία των στοιχείων εμβαδομέτρησης προκύπτει, ότι η συνολική επιφάνεια κατάκλυσης ανέρχεται στα 7.627 στρέμματα. (~7.800 στρέμματα). ... Με την πλήρωση του ταμιευτήρα, οι παραποτάμιες συστάδες θα καταστραφούν, ενώ σε αρκετές θέσεις της συμβολής των υδάτινων ρευμάτων με τον ποταμό Αχελώο και υψομετρικά πάνω από τη στάθμη λειτουργίας, όπου οι κλίσεις είναι μέτριες έως ήπιες και το έδαφος ευνοεί την ανάπτυξη βλάστησης, οι συστάδες πλατάνου μαζί με άλλα πλατύφυλλα είδη όπως *Acer pseudoplatanus*, *Salix amplexicaulis*, *S. elaeagnus*, *Corylus colurua*, κ.ά. θα εποικίσουν τα τμήματα αυτά. Πρόκειται για συστάδες που αποκτούν ιδιαίτερη σημασία ως σχηματισμοί υψηλής οικολογικής αξίας». Καθ' όσον δε αφορά την πανίδα, στην ίδια παράγραφο της ΜΠΕ αναφέρεται ότι «το φράγμα της Μεσοχώρας έρχεται να συμπληρώσει μια ομάδα υδροηλεκτρικών φραγμάτων από τις εκβολές του Αχελώου μέχρι τις πηγές του. Λόγω των ήδη υπάρχοντων αυτών φραγμάτων στον Κάτω και Μέσο Αχελώο θεωρείται ήδη πολύ δύσκολη η φυσική κίνηση του χελιού στα ανάντη. Ακόμη όμως και χωρίς την ύπαρξη των φραγμάτων η παρουσία του χελιού στην περιοχή θα ήταν πολύ μικρή λόγω ολιγοτροφικών συνθηκών στον Άνω Αχελώο. Επιπλέον η παρεμβολή των ήδη υφιστάμενων και προβλεπόμενων φραγμάτων δημιουργεί αποκλεισμένους πληθυσμούς και δεν επιτρέπει στα μεταναστευτικά υδρόβια σπονδυλόζωα να μετακινούνται από τις εκβολές ως τις πηγές του ποταμού. Οι αποκλεισμένοι πληθυσμοί επικοινωνούν με το ποτάμιο περιβάλλον μόνο μέσω των συμβαλλόντων κλάδων του επιφανειακού υδρογραφικού δικτύου, στις υδρολογικές υπολεκάνες που ορίζουν τα φράγματα. Είδη αποκλειστικά ρεόφιλα, όπως η δροσίνα εκτιμάται ότι δεν θα επηρεαστούν από τα έργα διότι τα είδη αυτά εντοπίζονται κυρίως κατάντη των φραγμάτων του άνω Αχελώου. Η ανάδρομη κίνηση της πέστροφας την περίοδο αναπαραγωγής θα παρεμποδιστεί, ενώ αρνητικά θα επηρεαστεί και η ελευθεροεπικοινωνία για το στροσίδι. ... Η αυξομείωση της στάθμης του νερού δεν θα μεταβάλει την κλασική κατανομή των ιχθυοπληθυσμών. Η διακοπή της ελευθεροεπικοινωνίας κατά το συνολικό μήκος της φυσικής κοίτης του Αχελώου, όπου ήδη υφίστανται τα φράγματα Στράτου, Κρεμαστών και Καστρακίου, θίγει κυρίως το είδος *Anguilla anguilla* (χέλι). Οι μεταναστευτικές κινήσεις για το είδος αυτό δύνανται να εξασφαλισθούν με μεταφορά ατόμων του με τεχνητά μέσα ανάντη των άλλων φραγμάτων». Τέλος,

στην παρ. 9.15 της ΜΠΕ, όπου αναλύονται οι συνεργιστικές επιπτώσεις του ΥΗΕ Μεσοχώρας, αναφέρεται ότι το έργο «λόγω της ύπαρξης των κατάντη φραγμάτων ταμίευσης Κρεμαστών, Καστρακίου και Στράτου, δεν θα προξενήσει νέες δυσμενείς επιπτώσεις στα κατάντη μεταβατικά και παράκτια σώματα στο δέλτα του Αχελώου, αλλά μόνο στα τοπικά ποτάμια σώματα άμεσης γειτνίασης. Αντίθετα, Μεγάλα Υδροηλεκτρικά Έργα σε ποταμούς χωρίς υφιστάμενα φράγματα ταμίευσης στα κατάντη αυτών είναι ενδεχόμενο να επηρεάσουν αρνητικά τα μεταβατικά και παράκτια σώματα των εκβολών λόγω μείωσης της στερεοπαροχής». Εξάλλου, ο συγκεκριμένος σχεδιασμός διαχείρισης υδάτων των οικείων λεκανών απορροής (ΣΔΛΑΠ, βλ. ανωτέρω), ανεξαρτήτως της δικονομικής δυνατότητας παρεμπόμπου ελέγχου του κύρους του στο πλαίσιο της παρούσας δίκης (πρβλ. ΣτΕ 1174/2022 σκ. 13), έχει υιοθετηθεί βάσει Στρατηγικής Μελέτης, η οποία προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής (βλ. σελ. 559-560): «Το σχεδόν ολοκληρωμένο έργο του Φράγματος της Μεσοχώρας, Ν. Τρικάλων, έχει ισχύ ίση με 160 MW και εξασφαλίζει παραγωγή ενέργειας της τάξης των 384 GWh/έτος από ανανεώσιμους πόρους με δυνατότητα ταμίευσης του ενεργειακού δυναμικού. Το έργο αφορά στην παραγωγή Υ/Η ενέργειας με τη χρήση ταμίευσης ώστε να εξασφαλίζεται η διαθεσιμότητα ισχύος σε περιόδους ζήτησης αιχμής και σε περιόδους ανεπάρκειας άλλων ΑΠΕ (π.χ. αιολικά). Η προβλεπόμενη από τον τεχνικό σχεδιασμό του έργου οικολογική παροχή των 1,5 m³/s θα επιτρέψει την επίτευξη καλού οικολογικού δυναμικού στο κατάντη ΙΤΥΣ [ιδιαίτερα τροποποιημένου υδατικού συστήματος] ... Τα έργα που προγραμματίζονται και για τα οποία ζητείται η εφαρμογή του Άρθρου 4 (7) περί εξαιρέσεων, αφορούν τρία μεγάλα ΥΗΕ και ένα φράγμα με στόχο την ταμίευση νερού κατά τη χειμερινή περίοδο προς αρδευτική χρήση τους καλοκαιρινούς μήνες. Τα έργα αυτά βρίσκονται σε διαφορετικό στάδιο μελέτης ή/και αδειοδότησης ή/και κατασκευής. Στο Σχέδιο Διαχείρισης του ΥΔ Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, και πιο αναλυτικά στο παράρτημα IV του Σχεδίου, γίνεται εκτενής ανάλυση (βάσει μεθοδολογικής προσέγγισης που προτείνεται στα Κατευθυντήρια Έγγραφα της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ) της τεκμηρίωσης της περιβαλλοντικής, κοινωνικής και οικονομικής σημασίας των έργων αυτών και της συμβατότητάς τους με το Σχέδιο Διαχείρισης. Όσον αφορά στα τρία (3) μεγάλα ΥΗΕ (Φράγμα Μεσοχώρας, Φράγμα Συκιάς, ΥΗΕ Αυλακίου) αποτελούν έργα τα οποία συνεισφέρουν στην επίτευξη του στόχου της Υπουργικής Απόφασης με Αριθμ.Α.Υ./Φ1/οικ.19598, η οποία προβλέπει συνολική παραγωγή εγκατεστημένης ισχύος 4.300 MW (χρονικός ορίζοντας το έτος 2020) από Μεγάλα ΥΗΕ (άνω των 15 MW). Ο στόχος αυτός, λαμβάνει υπόψη του ότι τα Μεγάλα Υδροηλεκτρικά Έργα με φράγματα ταμίευσης είναι τα μόνα έργα αξιοποίησης ανανεώσιμων πόρων με δυνατότητα σημαντικής αποθήκευσης της ενέργειας και απόδοσης της σε χρονικές περιόδους ζήτησης αιχμής ή ανεπάρκειας άλλων πόρων, όπως για παράδειγμα σε περιόδους χαμηλής διαθεσιμότητας άλλων ΑΠΕ (π.χ. αιολικά). Τα παραπάνω χαρακτηριστικά, με την επίτευξη του

στόχου για Μεγάλα Υδροηλεκτρικά Έργα, θα επιτρέψουν την αυξημένη ένταξη και άλλων ΑΠΕ, μη υδροηλεκτρικών, στο συνολικό ενεργειακό δυναμικό της χώρας. Η σημερινή εγκατεστημένη ισχύς από Μεγάλα ΥΗΕ είναι ίση με 3.020 MW. Κατά συνέπεια, υπολείπεται του στόχου του 2020 κατά 1.280 MW. Τα τρία αυτά ΥΗΕ εκτιμώνται ότι δεν θα προξενήσουν νέες δυσμενείς επιπτώσεις στα κατάντη μεταβατικά και παράκτια σώματα στο δέλτα του Αχελώου, αλλά μόνο στα τοπικά ποτάμια σώματα άμεσης γειτνίασης, λόγω της ύπαρξης των κατάντη φραγμάτων ταμίευσης Κρεμαστών, Καστρακίου και Στράτου και της απόλυτης σχεδόν ρύθμισης της ροής του ποταμού κατάντη του ταμιευτήρα των Κρεμαστών». Συναφώς, στο Παράρτημα 4 της ΣΜΠΕ «Καθορισμός των Περιβαλλοντικών Στόχων, συμπεριλαμβανομένων των 'Εξαιρέσεων' από την επίτευξη των Στόχων» (Παραδοτέο 11) αναφέρονται ως προς το επίμαχο έργο, μεταξύ άλλων, τα εξής (σελ. 93- 96): «... Το σχεδόν ολοκληρωμένο έργο της Μεσοχώρας ... κρίνεται από το παρόν Σχέδιο Διαχείρισης ως έργο πρώτης προτεραιότητας λόγω: • Του πολύ μεγάλου βαθμού ολοκλήρωσής του. • Του γεγονότος ότι λόγω της ύπαρξης των κατάντη φραγμάτων ταμίευσης Κρεμαστών, Καστρακίου και Στράτου, δεν θα προξενήσει νέες δυσμενείς επιπτώσεις στα κατάντη μεταβατικά και παράκτια σώματα στο δέλτα του Αχελώου αλλά μόνο στα τοπικά ποτάμια σώματα άμεσης γειτνίασης. Αντίθετα, Μεγάλα Υδροηλεκτρικά Έργα σε ποταμούς χωρίς υφιστάμενα φράγματα ταμίευσης στα κατάντη αυτών είναι ενδεχόμενο να επηρεάσουν αρνητικά τα μεταβατικά και παράκτια σώματα των εκβολών λόγω μείωσης της στερεοπαροχής. Αυτό θα πρέπει, κατά το παρόν σχέδιο, να λαμβάνεται υπόψη κατά την ιεράρχηση προτεραιοτήτων για τα έργα που θα ενταχθούν στον ως άνω στόχο για τα ΜΥΕ. Η παραπάνω αιτιολόγηση δεν αναιρεί την απαίτηση για ολοκλήρωση, κατά τα άλλα, όλων των απαιτούμενων διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης».

19. Επειδή, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η λειτουργία του επίμαχου, ήδη κατασκευασμένου κατά τα ανωτέρω, ΥΗΕ, η οποία, κατά τις προβλέψεις των ισχυόντων ΣΔΛΑΠ, θα προκαλέσει τη δημιουργία νέου λιμναίου οικοσυστήματος στη θέση του ποτάμιου οικοσυστήματος της περιοχής, δεν αποτελεί το πρώτο μεγάλο έργο στην όλη πορεία του ποταμού. Έχουν πράγματι κατασκευαστεί και λειτουργούν από μακρού χρόνου τα ΥΗΕ Κρεμαστών, Καστρακίου και Στράτου, τα οποία έχουν επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στα οικεία οικοσυστήματα και, ιδίως, στο οικοσύστημα των εκβολών του ποταμού στο Ιόνιο Πέλαγος. Οι επιπτώσεις αυτές είναι γνωστές στον μελετητή του συγκεκριμένου έργου και συνίστανται, μεταξύ άλλων, στην επέκταση των αλοφυτικών βιοτόπων σε βάρος των αμμόφιλων φυτοκοινωνιών με αλλαγή της οικολογίας και βιολογίας των λιμνοθαλασσών, αποτελούν δε συνέπεια της κατακράτησης σε ποσοστό 98,5% της στερεοπαροχής και των φερτών υλικών του ποταμού, τα οποία δεν φθάνουν στο οικοσύστημα του δέλτα, καθώς και στη δραστική μείωση της ελεύθερης

επικοινωνίας ειδών ιχθυοπληθυσμού (π.χ. του χελιού) κατά την όδευση του ποταμού, η οποία παρεμποδίζεται από τα μεγάλα τεχνικά έργα. Οι επιπτώσεις αυτές, οι οποίες έχουν ήδη επέλθει λόγω της κατασκευής των τριών ΥΗΕ και της επί μακρό χρόνο λειτουργίας τους και συνίστανται στη δημιουργία διαφοροποιημένων οικοσυστημάτων, δεν αναμένεται, βεβαίως, να αναταχθούν ούτε, όμως, να επιταθούν από τη λειτουργία του επίμαχου ΥΗΕ Μεσοχώρας, αν και είναι δυνατές ορισμένες βελτιωτικές παραμβάσεις (π.χ. μεταφορά με τεχνητά μέσα ατόμων ιχθυοπληθυσμού που εμποδίζεται να μετακινηθεί, ώστε να διατηρηθεί η βιοποικιλότητα κατά μήκος του ποταμού). Περαιτέρω, οι επιπτώσεις αυτές, οι οποίες, άλλωστε, αιτιολογημένως εκτιμώνται ως μη σημαντικές για το φυσικό -και όχι το ανθρωπογενές (βλ. προηγούμενες σκέψεις για το κατακλυζόμενο τμήμα του οικισμού)- περιβάλλον, εν σχέσει προς τις ήδη επελθούσες λόγω των τριών άλλων μεγάλων ΥΗΕ, νομίμως σταθμίζονται προς το αναμενόμενο περιβαλλοντικό όφελος από τη λειτουργία ενός ακόμη ΥΗΕ, τούτο δε παρ' ότι το επίμαχο έργο δεν εμπίπτει στο κατά χρόνον πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 2022/2577, δεδομένου ότι η εν λόγω στάθμιση ως προς τις εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, ρητώς προβλεπόμενη στον ως άνω Κανονισμό, ευρίσκει έρεισμα στο εν γένει δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. ανωτέρω, σκέψη δέκατη), απορρέει δε και από το άρθρο 24 του Συντάγματος (βλ. ανωτέρω, σκέψη ενδέκατη). Άλλωστε, το έργο είναι, κατά τα προαναφερόμενα απολύτως συμβατό με τον ισχύοντα σχεδιασμό (χωροταξικό, λεκανών απορροής κ.λπ., βλ. ανωτέρω σκέψεις όγδοη, ένατη και δέκατη έκτη), ο οποίος προβαίνει στην προαναφερόμενη στάθμιση μεταξύ των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου και των προσδοκωμένων περιβαλλοντικών και άλλων οφελών του, προσαρμοσμένη στις ανάγκες του στρατηγικού σχεδιασμού και όχι της περιβαλλοντικής αδειοδότησης συγκεκριμένου έργου, και ο οποίος, κατά το Σύνταγμα και τον νόμο, μελετάται, καταρτίζεται και εγκρίνεται, ακριβώς προκειμένου να υλοποιηθεί, και δεν είναι, καταρχήν, επιτρεπτό να μεταπίπτει σε ανεφάρμοστη θεωρητική εξαγγελία. Ενόψει τούτων, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι οι λόγοι, κατά τους οποίους η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ παρίσταται ως προϊόν ελλιπούς εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου και, μάλιστα, των αθροιστικών με άλλα συναφή έργα επί του ποταμού, οι ίδιοι δε λόγοι, κατά το μέρος που αμφισβητούν την ακυρωτικώς ανέλεγκτη ουσιαστική εκτίμηση της Διοίκησης, πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτοι.

20. Επειδή, με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992 «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» (L 206) συνεστήθη ένα συνεκτικό ευρωπαϊκό δίκτυο (Natura 2000), που περιλαμβάνει και τις ζώνες ειδικής προστασίας (ΖΕΠ) που έχουν ταξινομηθεί από τα κράτη - μέλη σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας περί ορνιθοπανίδας (79/409/ΕΟΚ - νυν 2009/147) και αποσκοπεί στην προστασία της βιοποικιλότητας

στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την παρ. 2 του άρθρου 6 της οδηγίας, επιβάλλεται στα κράτη - μέλη η υποχρέωση να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο υποβάθμισης των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών και πρόκλησης ενοχλήσεων που έχουν επιπτώσεις στα είδη, για την προστασία των οποίων έχουν καθοριστεί οι ζώνες αυτές, «εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές όσον αφορά τους στόχους της ... οδηγίας». Στη δε παρ. 3 του άρθρου 6 της αυτής οδηγίας 92/43/ΕΟΚ προβλέπεται ότι «Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων στον τόπο ..., οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο μόνον αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη». Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η κατ' άρθρο 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων του σχεδίου ή του έργου στον προστατευόμενο τόπο προϋποθέτει ότι, πριν από την έγκριση του σχεδίου ή του έργου, προσδιορίζονται, λαμβανομένων υπόψη των βέλτιστων επιστημονικών γνώσεων επί του θέματος, όλες οι πτυχές του σχεδίου ή του έργου που θα μπορούσαν, είτε η καθεμία από μόνη της είτε σε συνδυασμό με άλλα σχέδια ή έργα, να επηρεάσουν τους στόχους διατήρησης του τόπου αυτού (βλ. ΣτΕ 2366-5/2022 σκ. 8, 1378/2022 σκ. 22, 2242/2020 σκ. 6, 961/2020 7μ., σκ. 16, 1272/2019 σκ. 16, 47/2018 σκ. 18 και σε αυτές παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. και ΔΕΕ απόφαση της 17ης Απριλίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17, σκ. 113, πρβλ. ΔΕΕ απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2020, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C- 849/19, σκ. 51). Η αρμόδια αρχή επιτρέπει την άσκηση δραστηριότητας στον οικείο τόπο μόνον εφόσον δεν υφίσταται, από επιστημονικής απόψεως, καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απουσία επιβλαβών συνεπειών για την ακεραιότητά του (βλ. ΣτΕ 2366-5/2022 σκ. 8, 1378/2022 σκ. 22, 961/2020 7μ., σκ. 16, 2242/2020 σκ. 6, 1272/2019 σκ. 16, 47/2018 σκ. 18 και σε αυτές παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. και ΔΕΕ αποφάσεις της 7ης Νοεμβρίου 2018, Holohan κ.λπ., C -461/17, ιδίως σκ. 33, 34, 37, 43, της 17ης Απριλίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C- 441/17. σκ. 114 και της 26ης Απριλίου 2017, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-142/16, σκ. 33). Κατ' αντίθεση δε με την εκτίμηση των επιπτώσεων δυνάμει της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ, δηλαδή για τα συνήθη έργα και δραστηριότητες που δεν αναπτύσσονται εντός οικοτόπων, η εκτίμηση με βάση το άρθρο 6 παρ. 3 της οδηγίας για τους οικοτόπους δεσμεύει ως προς την απόφαση, κατά τρόπο ώστε εάν παραμένουν αμφιβολίες ως προς την απουσία επιβλαβών συνεπειών του συγκεκριμένου σχεδίου ή έργου για την ακεραιότητα του τόπου, η αρμόδια αρχή οφείλει να μην το εγκρίνει (βλ. ΣτΕ 2366-

5/2022 σκ. 8, 1378/2022 σκ. 22, 961/2020 7μ., σκ. 16, και σε αυτές παρατιθέμενη νομολογία του ΔΕΕ). Εξάλλου, η εκτίμηση που πραγματοποιείται, βάσει της διατάξεως αυτής, δεν μπορεί να παρουσιάζει κενά και πρέπει να περιέχει πλήρη, ακριβή και οριστικά συμπεράσματα και διαπιστώσεις, ώστε να αίρεται κάθε εύλογη αμφιβολία, από επιστημονικής απόψεως, όσον αφορά τις επιπτώσεις των σχεδιαζόμενων εργασιών στον οικείο προστατευόμενο τόπο (βλ. ΣτΕ 2366-5/2022 σκ. 8, 1378/2022 σκ. 22, 2242/2020 σκ. 6 και σε αυτές παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. και ΔΕΕ αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 2020, WWF Italia Onlus κ.λπ., C-411/19, σκ. 49, της 7ης Νοεμβρίου 2018, Holohan κ.λπ., C-461/17, ιδίως σκ. 33, 34, 37, 43, της 17ης Απριλίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17. σκ. 114). Η σημασία των επιπτώσεων του έργου συνδέεται με τον σκοπό διατήρησης του προστατευόμενου τόπου, υπό την έννοια ότι σχέδιο που, μολονότι έχει επιπτώσεις στον συγκεκριμένο τόπο, δεν θέτει σε κίνδυνο την επίτευξη των σκοπών της διατήρησής του, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δυνάμενο να τον επηρεάσει σημαντικά. Η εκτίμηση του κινδύνου αυτού πρέπει να καθορίζεται, ιδίως, υπό το πρίσμα των ειδικών περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών και προϋποθέσεων του τόπου που αφορά το σχέδιο (βλ. ΣτΕ 2366-5/2022 σκ. 8, 1378/2022 σκ. 22, 2242/2020 σκ. 6 και σε αυτές παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. και ΔΕΕ αποφάσεις της 9ης Σεπτεμβρίου 2020, Friends of the Irish Environment, C-254/19, σκ. 51, της 29ης Ιουλίου 2019, Inter-Environnement Wallonie και Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, C-411/17, σκ. 134 και της 17ης Απριλίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17. σκ. 112). Δεν αποκλείεται πάντως, από τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 3 και 4 της Οδηγίας 92/43 η εκτέλεση έργου σε προστατευόμενη περιοχή, μη συνδεόμενου άμεσα ή μη αναγκαίου για τη διαχείριση αυτής ή η ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων, εφόσον στην οικεία μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων περιέχονται εκτιμήσεις ως προς τις επιπτώσεις του και προτείνονται μέτρα για την αντιμετώπισή τους κατά τρόπο αποτελεσματικό, ώστε να μην επέρχεται υποβάθμιση της περιοχής, δεδομένου ότι τα χαρακτηριστικά των περιοχών που περιλαμβάνονται στον εθνικό κατάλογο και η σημασία των αντίστοιχων οικοσυστημάτων, καθώς και τα αναγκαία για τη διαφύλαξή τους μέτρα διαφοροποιούνται σε σημαντικό βαθμό (βλ. ΣτΕ 2242/2020 σκ. 6, 1403/2019 σκ. 9, 1455/2018 7μ., σκ. 9). Κατά την άσκηση δε του ακυρωτικού ελέγχου, ο δικαστής εξετάζει, μεταξύ άλλων, αν η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ανταποκρίνεται προς τις απαιτήσεις του νόμου και αν το περιεχόμενό της είναι επαρκές ώστε να παρέχεται στα αρμόδια διοικητικά όργανα η δυνατότητα να διακριβώνουν και αξιολογούν τους κινδύνους και τις συνέπειες του έργου ή και να εκτιμούν αν η πραγματοποίησή του είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της οικείας νομοθεσίας και τις συνταγματικές επιταγές, καθώς και αν το προσδοκώμενο από αυτό όφελος τελεί σε σχέση αναλογίας με την τυχόν επαπειλούμενη βλάβη του φυσικού περιβάλλοντος (βλ. ΣτΕ 1403/2019 σκ. 9, 1455/2018 7μ., σκ. 9). Περαιτέρω, με το άρθρο 4 της οδηγίας 2009/147/EK του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ης Νοεμβρίου 2009 «περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών» (L 20), με την οποία κωδικοποιήθηκε και καταργήθηκε η προγενέστερη οδηγία 79/409/ΕΟΚ (L 103), θεσπίζεται τόσο για τα είδη που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι όσο και για τα αποδημητικά πτηνά, ειδικό και ενισχυμένο σύστημα προστασίας, το οποίο δικαιολογείται από το γεγονός ότι πρόκειται, αντιστοίχως, για είδη που απειλούνται με εξαφάνιση και είδη που αποτελούν κοινή κληρονομιά της Ένωσης (βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1706-5/2022, 1378/2022, 1403/2019, 1272-1/2019. Βλ. και ΔΕΕ αποφάσεις της 17ης Απριλίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17, σκ. 208, της 13ης Δεκεμβρίου 2007, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, C-418/04, σκ. 46 και της 11ης Ιουλίου 1996, Royal Society for the protection of Birds, C- 44/1995 σκ. 23). Το σύστημα αυτό περιλαμβάνει μέτρα, όπως είναι η δημιουργία Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), βάσει αποκλειστικώς και μόνον ορνιθολογικών κριτηρίων, χωρίς να δύνανται, παράλληλως, να ληφθούν υπόψη επιταγές οικονομικής φύσεως (βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1706- 5/2022, 1378/2022, 631, 629/2022, 162/2021, 1403/2019, 1272-1/2019 και ΔΕΕ απόφαση της 11ης Ιουλίου 1996, Royal Society for the protection of Birds, C-44/1995 σκ. 27). Κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του άρθρου 4 παρ. 1 και 2 της οδηγίας αυτής, τα κράτη - μέλη υποχρεούνται να καθιερώνουν, για τις ζώνες ειδικής προστασίας που θεσπίζουν εντός της επικράτειάς τους, αυστηρό νομικό καθεστώς που διασφαλίζει, μεταξύ άλλων, την επιβίωση και την αναπαραγωγή των πτηνών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι της οδηγίας αυτής, καθώς και την αναπαραγωγή, την αλλαγή φτερώματος και τη διαχείριση των αποδημητικών πτηνών που δεν περιλαμβάνονται μεν στο παράρτημα Ι, η έλευση, όμως, των οποίων από τα εδάφη της Ένωσης είναι τακτική (βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 631, 629/2022, 1403/2019, 1272-1/2019. Βλ. και ΔΕΕ αποφάσεις της 17ης Απριλίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17, σκ. 209, της 13ης Δεκεμβρίου 2007, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, C-418/04, σκ. 153, πρβλ. ΔΕΕ απόφαση της 4ης Μαρτίου 2021, Föreningen Skydda Skogen, C-473/19 και C-474/19, σκ. 43). Σύμφωνα δε με το άρθρο 5 της οδηγίας 2009/147/ΕΚ, τα κράτη - μέλη οφείλουν να υιοθετήσουν όλα τα αναγκαία μέτρα προστασίας των προαναφερθέντων ειδών, απαγορευομένης «της εκ προθέσεως καταστροφής ή βλάβης των φωλιών» και «της σκόπιμης ενόχλησης των πτηνών, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αναπαραγωγής και εξαρτήσεως, όταν αυτή έχει σημαντικές συνέπειες σε σχέση με τους αντικειμενικούς σκοπούς της παρούσας οδηγίας». Όπως έχει κρίνει σχετικώς το ΔΕΕ, το άρθρο 5 της οδηγίας για τα πτηνά απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν ένα ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό νομοθετικό πλαίσιο, καθιερώνοντας, κατ' αντιστοιχία προς τα προβλεπόμενα με το άρθρο 12 της οδηγίας για τους οικοτόπους, συγκεκριμένα και ειδικά μέτρα προστασίας που πρέπει να εξασφαλίζουν την αποτελεσματική τήρηση των απαγορεύσεων του άρθρου 5 της οδηγίας για τα πτηνά, οι οποίες αποσκοπούν, κατ' ουσίαν, στην προστασία των ειδών, των τόπων αναπαραγωγής και των τόπων αναπαύσεως των πτηνών που

καλύπτονται από την οδηγία αυτή (βλ. ΔΕΕ αποφάσεις της 4ης Μαρτίου 2021, *Föreningen Skydda Skogen*, C-473/19 και C-474/19, σκ. 35 και της 17ης Απριλίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17, σκ. 252). Τέλος, από τη συνδυασμένη ερμηνεία των άρθρων 4 της οδηγίας περί πτηνών και 6 και 7 της οδηγίας περί οικοτόπων συνάγεται, περαιτέρω, ότι οι ρυθμίσεις του άρθρου 6 παρ. 2 - 4 ισχύουν για ζώνες που έχουν χαρακτηριστεί, δυνάμει του άρθρου 4 παρ. 1 ή 2 της οδηγίας περί πτηνών. Κατά τις διατάξεις δε του εν λόγω άρθρου 6 παρ. 4, όταν συντρέχουν λόγοι επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως, είναι επιτρεπτή η εκτέλεση σχεδίου που έχει σημαντικές επιπτώσεις σε περιοχή, η οποία, βάσει ορνιθολογικών κριτηρίων, κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα, έχει καθορισθεί ως ΖΕΠ (βλ. ΣτΕ 1403/2019, 1272-1/2019, πρβλ. ΣτΕ 162/2021. Βλ. και ΔΕΕ απόφαση της 11ης Ιουλίου 1996, *Royal Society for the protection of Birds*, C-44/1995). Τέλος, με το άρθρο 2 παρ. 3 της κυα Η.Π. 8353/276/Ε103/17.2.2012 (Β' 415), ορίσθηκαν τα εξής: «Μεταξύ των άρθρων 5 και 6 της υπ' αριθμ. 37338/1807/2010 [Β' 1495] κοινής υπουργικής απόφασης παρεμβάλλονται τα άρθρα 5(A) έως 5(I) που αφορούν στον καθορισμό μέτρων ειδικής προστασίας, διατήρησης και αποκατάστασης των ειδών και των ενδιατημάτων/οικοτόπων της άγριας ορνιθοπανίδας στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ). Τα μέτρα αυτά ... έχουν ως ακολούθως: Άρθρο 5Α Μέτρα ειδικής προστασίας για την πραγματοποίηση έργων και δραστηριοτήτων 1. Για την πραγματοποίηση έργων ή δραστηριοτήτων εντός των ορίων των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) ... ακολουθείται, κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, η διαδικασία της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης, σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11 (παρ. 8, 9 και 10) του ... νόμου [4014/2011]. 2. Η ειδική οικολογική αξιολόγηση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 10 του νόμου 4014/2011, περιλαμβάνει υποχρεωτικά, εκτός των άλλων και εξειδικευμένα ορνιθολογικά στοιχεία και πληροφορίες για τα είδη χαρακτηρισμού των ΖΕΠ ...». Από τις ως άνω δύο οδηγίες (92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ), όπως έχουν παγίως ερμηνευθεί κατά τα προαναφερόμενα, δεν απορρέει απόλυτη απαγόρευση εγκατάστασης υδροηλεκτρικών σταθμών εντός ή πλησίον ζωνών ειδικής προστασίας της ορνιθοπανίδας (ΖΕΠ) και περιοχών εντεταγμένων στο δίκτυο Natura 2000, ενώ το ζήτημα του επιτρεπτού της αδειοδότησής τους σε τέτοιες περιοχές εξετάζεται κατά περίπτωση, μετά από εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του κάθε συγκεκριμένου έργου, λαμβανομένου, άλλωστε, υπόψη ότι η χρήση του υδραυλικού δυναμικού για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, με αντίστοιχο περιορισμό της ενέργειας που παράγεται από ορυκτά, αποβλέπει στην προστασία του περιβάλλοντος με τη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου και την αποτροπή της αλλαγής του κλίματος, η οποία μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις στη διατήρηση των προστατευομένων τόπων του δικτύου Natura 2000, στην οποία (διατήρηση) αποβλέπουν και οι ανωτέρω δύο οδηγίες (βλ. και ανωτέρω, σκέψη ενδέκατη, νομολογία, για αιολικούς σταθμούς

παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ήτοι ενδεικτικώς ΣτΕ 1378/2022 σκ. 21, 2598/2021 σκ. 5, 2242/2020 σκ. 5, 47/2018 σκ. 18).

21. Επειδή, ο ν. 4014/2011 (Α' 209), το Κεφάλαιο Α' του οποίου διέπει την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων και εκδόθηκε μετά την έκδοση των προαναφερομένων οδηγιών, ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Άρθρο 10 1. Στην περίπτωση έργων και δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura, η περιβαλλοντική αδειοδότηση διενεργείται με βάση τις σχετικές πρόνοιες των ειδικότερων προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων προστασίας. Σε περίπτωση ελλείψεως σχετικών προβλέψεων: α) ... β) για έργα κατηγορίας Α' υποβάλλεται, ως τμήμα της Μ.Π.Ε., ειδική οικολογική αξιολόγηση ... 2. Η ειδική οικολογική αξιολόγηση και η Μ.Π.Ε., ... εστιάζει στις συνέπειες για την περιοχή βάσει των στόχων διατήρησής της. Η σημασία των επιπτώσεων προσδιορίζεται σε σχέση με τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ειδικές περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στην προστατευόμενη περιοχή την οποία αφορά το έργο ή η δραστηριότητα, λαμβάνοντας ιδιαιτέρως υπόψη τους στόχους διατήρησης της περιοχής. Βάσει των συμπερασμάτων της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης και της Μ.Π.Ε. ... η αρμόδια αρχή συμφωνεί για το οικείο έργο ... μόνο αφού βεβαιωθεί ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα της συγκεκριμένης περιοχής. Ειδικότερα, η εξέταση πιθανών μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων και εναλλακτικών λύσεων μπορεί να επιτρέψει τη διαπίστωση ότι, βάσει τέτοιων λύσεων ή μέτρων, το έργο ... δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα της περιοχής. ... 5. ... Άρθρο 11 1. ... 9. Η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση για έργα και δραστηριότητες κατηγορίας Α εντάσσεται σε παράρτημα της Μ.Π.Ε., ως αναπόσπαστο μέρος της, παρουσιάζοντας ... α) αναλυτική καταγραφή στοιχείων φυσικού περιβάλλοντος με έμφαση στα προστατευτέα αντικείμενα των περιοχών Natura ..., που δύναται να επηρεαστούν από το έργο ... και β) δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων, σύμφωνα με την παράγραφο 10 του παρόντος άρθρου. 10. Η δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση και αξιολόγηση των εκτιμώμενων επιπτώσεων με ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία επί: α) των τύπων οικοτόπων ..., β) των ειδών χλωρίδας και πανίδας ... γ) των ειδών ορνιθοπανίδας του Παραρτήματος Ι της κ.υ.α. Η.Π. 37338/1807/Ε.103 (Β' 1495), καθώς και άλλων ειδών μεταναστευτικής ορνιθοπανίδας με σημαντική παρουσία στην περιοχή Natura 2000, ιδίως ως προς το μέγεθος και την πυκνότητα των πληθυσμών, την κατάσταση διατήρησής τους και την απομόνωση τους, δ) ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία σχετικά με το αν διασφαλίζεται η ακεραιότητα των περιοχών. Σε περίπτωση εκτίμησης πιθανών σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων, παρατίθενται με ανάλογη τεκμηρίωση τα αναγκαία μέτρα για την αποτροπή και ελαχιστοποίηση ώστε να διασφαλίζεται η ακεραιότητα της περιοχής. ...». Οι παραπάνω κανόνες εξειδικεύτηκαν με την 170225/2014 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής

Αλλαγής «Εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αρ. 1958/2012 (Β' 21) όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4014/2011 (Α' 209), καθώς και κάθε άλλης σχετικής λεπτομέρειας» (Β' 135), η οποία προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Άρθρο 1. Σκοπός. Με την παρούσα απόφαση εξειδικεύονται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του ν. 4014/2011 (Α' 209), στην κ.υ.α. με αρ. 36060/1155/Ε.103/2013 (Β' 1450), στην κ.υ.α. με αρ. 48416/2037/2011 (Β' 2516) και στην κ.υ.α. με αρ. 39624/2209/Ε. 103/2009 (Β' 2076), τα περιεχόμενα των απαιτούμενων μελετών περιβάλλοντος και ειδικότερα: ... • της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) έργων και δραστηριοτήτων, ... • της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης. ... Άρθρο 3 Παραρτήματα. Προσαρτώνται στην παρούσα απόφαση τα ακόλουθα παραρτήματα: ... Παράρτημα 2: Βασικές Προδιαγραφές Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ). ... Παράρτημα 3.2: Προδιαγραφές Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ο.Α). Παράρτημα 3.2.1: Προδιαγραφές Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΕΟΑ) για έργα και δραστηριότητες που βρίσκονται σε περιοχή του Δικτύου Natura 2000, για την οποία δεν προβλέπονται ειδικότερες πρόνοιες προστασίας και διαχείρισης ή δεν συντρέχουν ειδικές προϋποθέσεις. Παράρτημα 3.2.2: Προδιαγραφές Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΕΟΑ) για έργα και δραστηριότητες που βρίσκονται σε περιοχή του Δικτύου Natura 2000, για την οποία συντρέχουν ειδικές προϋποθέσεις. ...». Στο Παράρτημα 3.2.1 προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Πεδίο Εφαρμογής. Οι παρούσες προδιαγραφές ΕΟΑ εφαρμόζονται κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, που προτείνονται προς υλοποίηση εντός (μερικώς ή ολικώς) προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (ΕΖΔ, ΤΚΣ ή πΤΚΣ, Ζ.Ε.Π.), για τις οποίες δεν υφίστανται σχετικές πρόνοιες ειδικότερων προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων προστασίας και διαχείρισης που έχουν εκδοθεί για τις περιοχές αυτές, ή δεν υπάρχουν επαρκή, τεκμηριωμένα, αξιόπιστα και αξιοποιήσιμα στοιχεία και καταγραφές. Η Ε.Ο.Α αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της Μ.Π.Ε. και εντάσσεται σ' αυτή με τη μορφή Παραρτήματος. Α. Περιοχή μελέτης (Π.Μ.). Περιλαμβάνει τουλάχιστον το σύνολο της έκτασης της περιοχής Natura 2000 που εμπίπτει το έργο ή δραστηριότητα (συμπεριλαμβανομένων και των εναλλακτικών λύσεων του έργου). ... Β. Περιοχή Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π.). Για σημειακά και εμβαδικά έργα ή δραστηριότητες υποκατηγορίας Α1, κατ' ελάχιστο 1Κm. από τα όρια του γηπέδου ή του χώρου κατάληψης. Για γραμμικά έργα ή δραστηριότητες υποκατηγορίας Α1, κατ' ελάχιστο 500m. εκατέρωθεν του άξονα τους. ... 1. Υφιστάμενη κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος. Λαμβάνοντας υπόψη τον καθορισμό της Περιοχής Μελέτης (Π.Μ.) και της Περιοχής Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π.) στην Ε.Ο.Α., γίνεται: · περιγραφή, καταγραφή και ανάλυση των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος (είδη χλωρίδας - πανίδας - ορνιθοπανίδας, τύποι οικοτόπων, οικοσυστήματα κ.λπ.)

στη Περιοχή Μελέτης (Π.Μ) και στη Περιοχή Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π) του υπό εξέταση έργου ή της δραστηριότητας (συμπεριλαμβανομένων και των εναλλακτικών λύσεων του έργου). • καταγραφή της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος στη Περιοχή Μελέτης (Π.Μ) και στη Περιοχή Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π) του υπό εξέταση έργου ή της δραστηριότητας (συμπεριλαμβανομένων και των εναλλακτικών λύσεων του έργου), ως προς τα προστατευτέα στοιχεία, το καθεστώς διατήρησης τους καθώς και τους στόχους διατήρησης της περιοχής. 1.1 Καταγραφή και ανάλυση των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος. Α. Περιοχή Μελέτης (Π.Μ). 1.1.A1. Συνοπτική περιγραφή της οικείας περιοχής Natura 2000 ... Β. Περιοχή Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π). 1.1.B1. Αναλυτική περιγραφή της Περιοχής Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π). Γίνεται αναλυτική καταγραφή των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος στην Π.Ε.Π με έμφαση στα προστατευτέα αντικείμενα που δύναται να επηρεαστούν από το υπό εξέταση έργο ή τη δραστηριότητα και που θα συλλεχθούν από την εργασία/μελέτη πεδίου, λαμβάνοντας επιπλέον υπόψη και τις πηγές δεδομένων για τη Περιοχή Έρευνας Πεδίου, ... (I) ... (III) Για έργα και δραστηριότητες της Υποκατηγορίας Α1 που υλοποιούνται εντός ΖΕΠ, η εργασία/μελέτη πεδίου θα καλύπτει τις οικολογικές απαιτήσεις ενός ετήσιου κύκλου της ορνιθοπανίδας ανάλογα με την εποχιακή παρουσία των ειδών σε κάθε περιοχή και θα περιλαμβάνει τουλάχιστον τα κάτωθι: • παρατηρήσεις κατά: α) την αναπαραγωγική περίοδο των ειδών ορνιθοπανίδας (Μάρτιος έως και Ιούνιος για τα περισσότερα είδη), β) την μεταναστευτική περίοδο (Άνοιξη και Φθινόπωρο) γ) την περίοδο διαχείμασης (χειμερινοί μήνες) ανάλογα με την εποχιακή παρουσία των ειδών σε κάθε περιοχή, εκτός εάν τεκμηριωθεί από τον μελετητή της ΕΟΑ ότι μπορεί να περιορισθεί το χρονικό διάστημα εργασιών πεδίου. Ενδεικτικά αναφέρονται ως μέθοδοι καταγραφής της ορνιθοπανίδας οι σημειακές καταγραφές (point counts), οι γραμμικές διαδρομές (line transects), η άμεση καταμέτρηση (direct counts) και άμεση παρατήρηση (look and see). • εργασίες πεδίου που θα έχουν διάρκεια από 20 έως και 60 ημέρες, ανάλογα με τα υπό διερεύνηση είδη, την έκταση, το ανάγλυφο και τα ενδιαίτηματα της περιοχής, το μέγεθος και το είδος του έργου ή της δραστηριότητας. • καταγραφή όλων των στοιχείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ενδείξεις αναπαραγωγής των ειδών. ... • αναγνώριση και τη χαρτογράφηση των κρίσιμων ενδιαιτημάτων των ειδών, τα οποία ο μελετητής θα τα εντοπίζει και θα τα αποτυπώνει σε χάρτη. • οργάνωση της έρευνας πεδίου λαμβάνοντας υπόψη: τους πληθυσμούς των ειδών που φιλοξενεί, τον βαθμό επάρκειας των διαθέσιμων ορνιθολογικών στοιχείων από τις βιβλιογραφικές αναφορές, την γνώση και εμπειρία των μελετητών για την περιοχή, ... 2. Δέουσα Εκτίμηση και Αξιολόγηση των επιπτώσεων ... Η σημασία των επιπτώσεων προσδιορίζεται σε σχέση με τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ειδικές περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στην προστατευόμενη περιοχή ... την οποία αφορά το υπό εξέταση έργο ή δραστηριότητα, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους διατήρησης της περιοχής. Για τη δέουσα εκτίμηση και αξιολόγηση

των επιπτώσεων του υπό εξέταση έργου ή της δραστηριότητας ... αξιολογείται κάθε περίπτωση που το έργο δύναται να: • Προκαλέσει καθυστέρηση ή να διακόψει την πρόοδο επίτευξης των στόχων διατήρησης της οικείας περιοχής NATURA 2000 όπως έχουν καθοριστεί. • Ελαττώσει την έκταση ή κατακερματίσει τους τύπους οικοτόπων της περιοχής Natura 2000 απειλώντας την ακεραιότητα της ή να επηρεάσει την αντιπροσωπευτικότητα και το βαθμό διατήρησης της δομής και των οικολογικών λειτουργιών τους. • Μειώσει το μέγεθος του πληθυσμού των ειδών ή να επηρεάσει το βαθμό διατήρησης των βιοτόπων τους ή να τους κατακερματίσει ή να επηρεάσει την ισορροπία μεταξύ των ειδών ή να επηρεάσει το βαθμό απομόνωσης τους. • Προξενήσει αλλαγές σε ζωτικής σημασίας παραμέτρους (π.χ. ισορροπία θρεπτικών, υποβάθμιση του εδάφους από πιθανή διάβρωση δυναμική των σχέσεων μεταξύ βιοτικών και αβιοτικών παραμέτρων), οι οποίες καθορίζουν το πώς λειτουργεί η οικεία περιοχή NATURA 2000. • Αλληλεπιδράσει με προβλεπόμενες ή αναμενόμενες φυσικές αλλαγές στην οικεία περιοχή NATURA 2000».

22. Επειδή, η θέση του επίμαχου έργου εντός περιοχών υπαγομένων στο καθεστώς προστασίας του δικτύου natura και οι, κατά τον νόμο, συνέπειες της θέσης αυτής έχουν αξιολογηθεί από το Δικαστήριο κατά την έκδοση της 26/2014 ακυρωτικής απόφασης της Ολομέλειας. Κατά τη διαδικασία εξάλλου, της διαβούλευσης επί της νέας ΜΠΕ και ενόψει του ήδη ισχύοντος χωροταξικού σχεδιασμού στην περιοχή του έργου, η οποία απέληξε στην έκδοση της ήδη προσβαλλόμενης ΑΕΠΟ, τέθηκαν και πάλι ζητήματα σχετικά με την ακεραιότητα των οικοτόπων, εντός των οποίων αδειοδοτείται το επίμαχο έργο, αν και όχι από το αιτούν σωματείο, το οποίο δεν συμμετείχε στην εν λόγω διαβούλευση. Τα ζητήματα αυτά τέθηκαν από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις «ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ - WWF ΕΛΛΑΣ» και «ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΣΟΧΩΡΑ – ΑΧΕΛΩΟΣ SOS», καθώς και από τον Α.Κ. Με το από 1.12.2021 έγγραφο της Δ..... υποβλήθηκε σε απάντηση του 105132/3279/8.11.2021 εγγράφου της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, τεχνικό υπόμνημα, με το οποίο παρεσχέθησαν συμπληρωματικά και διευκρινιστικά στοιχεία επί των παρατηρήσεων που υποβλήθηκαν κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης και υποβολής γνωμοδοτήσεων (βλ. σημεία 86 και 87 του προοιμίου της προσβαλλόμενης). Ειδικότερα, στο εν λόγω τεχνικό υπόμνημα αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «6.5 ΕΟΑ – Πέστροφα – Ορνιθοπανίδα – Οικότοπος 91Μ0. Στην ΕΟΑ που έχει συνυποβληθεί με τη ΜΠΕ τεκμαίρεται ότι τα διαθέσιμα στοιχεία για τις προστατευόμενες περιοχές που εμπίπτει το έργο είναι αναλυτικά, προερχόμενα από μελέτες και παρατηρήσεις αρμόδιων Υπηρεσιών και φορέων ή από άλλες πηγές και είναι πρόσφατα (εντός της τελευταίας δεκαετίας). Επιπλέον, τα διαθέσιμα στοιχεία κρίνονται επαρκή από την ομάδα μελέτης της ΕΟΑ λαμβάνοντας υπόψη το είδος του έργου και του μεγέθους του. Σημειώνεται ότι το

έργο είναι υφιστάμενο κατά το μεγαλύτερο μέρος του και έχει αδειοδοτηθεί περιβαλλοντικά με Α.Ε.Π.Ο. του 2014 (Μ.Π.Ε. 2014) ... και στην παρούσα φάση συντάσσεται νέος Φάκελος της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, που περιλαμβάνει στοιχεία αναφορικά με την τεκμηρίωση της συμβατότητας του έργου με το εν ισχύ Χωροταξικό Πλαίσιο της Θεσσαλίας και την εν ισχύ 1η Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ Δυτικής Στερεάς Ελλάδας. Παρόλα αυτά στην ΕΟΑ ακολουθούνται οι προδιαγραφές του Παραρτήματος 3.2.1. της Απόφασης 170225/2014 ώστε να ακολουθηθούν τα πληρέστερα και πιο αναλυτικά περιεχόμενα της ΕΟΑ, με διακριτοποίηση της περιοχής μελέτης και έρευνας, αλλά χωρίς μετρήσεις πεδίου, καθώς κρίνεται ότι δεν απαιτούνται [λόγω των προηγηθεισών περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων]. Σημειώνεται ότι στα πλαίσια εκπόνησης της ΜΠΕ 2014 πραγματοποιήθηκε αυτοψία κατά μήκος του ποταμού Αχελώου κατόπιν του ΥΠΕ Μεσοχώρας έως τις εκβολές για την καταγραφή της βλάστησης και των οικοσυστημάτων. Κατά την εκπόνηση, εξάλλου, της νέας μελέτης, όπως αυτή συμπληρώθηκε κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης, έγινε αναφορά σε επιμέρους είδη πανίδας, ιχθυοπανίδας -πέραν των αμέσως προαναφερομένων- και ορνιθοπανίδας, ως εξής: Α) ΑΓΡΙΑ ΠΕΣΤΡΟΦΑ (SALMO TRUTTA). Αναφορικά με το είδος *Salmo trutta* (άγρια πέστροφα) στην ΕΟΑ γίνεται αναλυτική παράθεση για τα ενδιαιτήματα που αυτή απαντάται και αποτιμ[ώ]νται οι επιπτώσεις από την κατασκευή και λειτουργία του έργου στο είδος. Ειδικά αποτιμάται ότι η ανάδρομη κίνηση της πέστροφας την περίοδο αναπαραγωγής θα παρεμποδιστεί, ενώ στη φάση υλοποίησης του έργου εκτιμάται ότι αυξάνονται οι οχλήσεις στους πληθυσμούς όλων των ψαριών, αλλά ιδιαίτερα της πέστροφας. Ωστόσο αξιολογείται ότι η δημιουργία του ταμιευτήρα θα επιδράσει και ευμενώς στην ιχθυοπανίδα, αφού ο ταμιευτήρας θα αποτελέσει σημαντικό καταφύγιο για τους ιχθυοπληθυσμούς, που θα βρουν αποτελεσματική προστασία στη λίμνη. Συμπερασματικά κρίνεται ότι η άγρια πέστροφα θα ευδοκιμήσει στον ταμιευτήρα Μεσοχώρας σχηματίζοντας λιμναίους πληθυσμούς, εφόσον εξασφαλιστούν ασφαλή και προσβάσιμα πεδία αναπαραγωγής. Η μετατροπή του οικοσυστήματος από ποτάμιο σε λιμναίο ευνοεί τις τροφικές απαιτήσεις των μεγάλωσμων ρεόφιλων ειδών ψαριών, όπως η πέστροφα. ... Αναφορικά με την ορνιθοπανίδα στην ΕΟΑ και συνοπτικά στη ΜΠΕ γίνεται καταγραφή των ειδών που απαντώνται στην περιοχή και των κυρίων χαρακτηριστικών αυτών. Για το έργο αποτιμάται ότι ο υδροβιότοπος που θα δημιουργηθεί και τα αντισταθμιστικά μέτρα που θα ληφθούν κατά τη λειτουργία του έργου (αναδασωτικές εργασίες, αποκατάστασεις κλπ) δύναται να ενισχύσουν τα ενδιαιτήματα αναπαραγωγής και τροφοληψίας για τα είδη ...». Περαιτέρω, στην παρ. 2.3.1.2 της ΕΟΑ αναφέρονται τα εξής: «... Στον Άνω Αχελώο απαντώνται 7 είδη, από τα οποία μόνο το είδος *Salmo trutta* (πέστροφα) ανήκει στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Λόγω της χαμηλής θερμοκρασίας και του ολιγοτροφικού τους χαρακτήρα, τα ύδατα του Άνω Αχελώου είναι πτωχά σε θρεπτικά στοιχεία, με συνέπεια οι πληθυσμοί των ψαριών να

εμφανίζονται σε μικρές πυκνότητες. Το είδος *Salmo trutta* (άγρια πέστροφα), συχνάζει στις περιοχές που το νερό είναι βαθύ, πάνω από 1m, και η ροή του όχι ιδιαίτερα μεγάλη, δηλαδή μόλις γίνεται αισθητή. Η μετακίνησή τους προς τα ανάντη ή προς τους παραποτάμους γίνεται κυρίως για αναπαραγωγικούς λόγους, ιδιαίτερα την επιβίωση των νεαρών ιχθυδίων, γιατί οι περιοχές αυτές παρέχουν σταθερή και όχι έντονη ροή, καλή οξυγόνωση, όχι έντονη θήρευση, ικανοποιητικά τροφικά αποθέματα εξαιτίας της ανάπτυξης περίφυτου. Ορισμένοι παραπόταμοι, όπως ο Γκούρας, διαθέτουν, λίγο ως πολύ τέτοιες περιοχές, γι' αυτό και αποτελούν πεδία αναπαραγωγής». Περαιτέρω, στο Κεφάλαιο 3 αναφορικά με τις επιπτώσεις, αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι «Οι νέοι ταμιευτήρες αρχικά δημιουργούν μεγάλα ιχθυοαποθέματα κατά τα πρώτα πέντε χρόνια λόγω της αφθονίας της τροφής και της προστασίας που προσφέρει η κατακλυσθείσα βλάστηση. Όσον αφορά την παραγωγή ψαριών, μεγαλύτερη βιομάζα αναμένεται να δημιουργηθεί στον ταμιευτήρα από όση υπάρχει στο ποτάμι. ... Η κατάκλυση αρχικά θα μειώσει την ποικιλότητα των ψαριών αλλά παράλληλα θα αυξήσει το ιχθυοαπόθεμα λόγω αφθονίας τροφής και προστασίας των ιχθυδίων από την κατακλυσμένη βλάστηση. ... Η αλιεία, ιδιαίτερα της άγριας πέστροφας, ασκείται παραδοσιακά από τους κατοίκους της περιοχής, συνήθως με παράνομες μεθόδους. Με την ανάπτυξη του οδικού δικτύου ο κίνδυνος εξόντωσης του είδους αυξάνει. Στη φάση υλοποίησης του έργου εκτιμάται ότι αυξάνονται οι οχλήσεις στους πληθυσμούς όλων των ψαριών, αλλά ιδιαίτερα της πέστροφας. Ωστόσο η δημιουργία του ταμιευτήρα θα επιδράσει και ευμενώς στην ιχθυοπανίδα, αφού ο ταμιευτήρας θα αποτελέσει σημαντικό καταφύγιο για τους ιχθυοπληθυσμούς, που θα βρουν αποτελεσματική προστασία στη λίμνη. Συμπερασματικά η άγρια πέστροφα κρίνεται ότι θα ευδοκιμήσει στον ταμιευτήρα Μεσοχώρας σχηματίζοντας λιμναίους πληθυσμούς, εφόσον εξασφαλιστούν ασφαλή και προσβάσιμα πεδία αναπαραγωγής. ... Η μετατροπή του οικοσυστήματος από ποτάμιο σε λιμναίο ευνοεί τις τροφικές απαιτήσεις των μεγαλόσωμων ρεόφιλων ειδών ψαριών τα οποία είναι τα 5 από τα 7 υπάρχοντα είδη της περιοχής μελέτης. Τα είδη αυτά είναι η άγρια πέστροφα, η αμερικάνικη πέστροφα, η δροσίνα, το στρωσίδι και το χέλι (από μαρτυρίες κατοίκων). Η περιοχή αναπαραγωγής ψαριών στη συμβολή του Αχελώου με τον παραπόταμο Γκούρα δεν επηρεάζεται από τη λειτουργία του ταμιευτήρα». Οι διαπιστώσεις αυτές επαναλαμβάνονται και στο Κεφάλαιο 7 (Συμπεράσματα) της ΕΟΑ, όπου τονίζεται ότι «... η δημιουργία του ταμιευτήρα θα επιδράσει και ευμενώς στην ιχθυοπανίδα, αφού ο ταμιευτήρας θα αποτελέσει σημαντικό καταφύγιο για τους ιχθυοπληθυσμούς, που θα βρουν αποτελεσματική προστασία στη λίμνη. Συμπερασματικά η άγρια πέστροφα κρίνεται ότι θα ευδοκιμήσει στον ταμιευτήρα Μεσοχώρας σχηματίζοντας λιμναίους πληθυσμούς, εφόσον εξασφαλιστούν ασφαλή και προσβάσιμα πεδία αναπαραγωγής». Οι επιπτώσεις στην ιχθυοπανίδα εξετάζονται και στην παρ. 9.5 της ΜΠΕ. Τέλος, στην προσβαλλόμενη περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, ο όρος 4.3.38 που προβλέπει

την εκπόνηση μελέτης αναφορικά με την αποκατάσταση της επικοινωνίας της ιχθυοπανίδας, καθώς και οι όροι 4.7.9 και 4.7.10, με τους οποίους προβλέπεται πρόγραμμα παρακολούθησης της ιχθυοπανίδας (βλ. σχετικώς και ανωτέρω, σκέψη δέκατη όγδοη). Β) ΠΤΗΝΑ: Στην παρ. 1.1 της ΕΟΑ αναφέρεται σχετικώς ότι «Για την ... προστατευόμενη περιοχή Natura υπάρχουν επαρκή, τεκμηριωμένα, αξιόπιστα και αξιοποιήσιμα στοιχεία και καταγραφές, τα οποία και είναι πρόσφατα, όπως παραθέτονται στο Κεφάλαιο 1.4. της παρούσας, αλλά η εν λόγω ΕΟΑ ακολουθεί τις προδιαγραφές όπως αυτές ορίζονται στο Παράρτημα 3.2.1. της Απόφασης 170225 (Φ.Ε.Κ. 135/Β/27- 01-2014)», ενώ στις παρ. 1.2 και 1.3 προσδιορίζονται οι περιοχές μελέτης (Π.Μ.) και έρευνας πεδίου (Π.Ε.Π.) σύμφωνα με το Παράρτημα 3.2 της υπα 170225/2014. Ειδικότερα, στην παρ. 1.4 αναφέρονται τα εξής: «Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Παράρτημα 3.2. της Απόφασης 170225/2014 για την περιοχή μελέτης κρίνεται ότι υπάρχουν επαρκή, τεκμηριωμένα, αξιόπιστα και αξιοποιήσιμα στοιχεία και καταγραφές, τα οποία και είναι πρόσφατα. Για την περιοχή «Κερκέτιο Όρος» (GR1440002) (Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ): -Τυποποιημένο Δελτίο Δεδομένων, σύμφωνα με τη Database release της Ευρωπαϊκής Ένωσης End2019 – 12/06/2020. -Η 4η Εθνική Έκθεση Αναφοράς της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 25/04/2019 (περίοδος 2013-2018). - Η 3η Εθνική Έκθεση Αναφοράς της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 31/07/2015. - Η τελευταία έκθεση εφαρμογής της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, υπό το άρθρο 12 για την περίοδο 2008-2012 -Μελέτη 9 «Εποπτεία και Αξιολόγηση της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών Ορνιθοπανίδας στην Ελλάδα», Αύγουστος 2014: ·Α1. Οριστικός Κατάλογος Ειδών ·Α2. Εισηγητική Έκθεση Βιβλιογραφικών Αναφορών ·Α3. Πρόταση Καθορισμού Πλέγματος ·Α4. Εισηγητική Έκθεση Γεωγραφικής Αποτύπωσης σε Σύστημα Γεωγραφικών Πληροφοριών ·Α5. Sharpefiles Δυνητικής Εξάπλωσης Ορνιθοπανίδας ·Α6. Πρωτόκολλα Καταγραφής Ελληνικής Ορνιθοπανίδας ·Α7. Προσχέδιο Ανάλυσης Δεδομένων. Για την περιοχή «Ευρύτερη Περιοχή Αθαμανικών Ορέων» (GR2130013) Ζώνη Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π. ή S.P.A.): [ακολουθεί μακρύς κατάλογος στοιχείων και καταγραφών, ανάλογος με τον αμέσως προπαρατιθέμενο] ... : Από τα ανωτέρω στοιχεία τεκμαίρεται ότι τα διαθέσιμα στοιχεία είναι αναλυτικά, προερχόμενα από μελέτες και παρατηρήσεις αρμόδιων Υπηρεσιών και φορέων ή από άλλες πηγές και είναι πρόσφατα (εντός της τελευταίας δεκαετίας). Επιπλέον, τα διαθέσιμα στοιχεία κρίνονται επαρκή από την ομάδα μελέτης της παρούσας Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη το είδος του έργου και του μεγέθους του ...». Περαιτέρω, σύμφωνα με την παρ. 2.2.2.3 της ΕΟΑ (Καταγραφή των ειδών ορνιθοπανίδας του Παραρτήματος Ι της ΚΥΑ Η.Π.37338/1807/Ε.103 στην Π.Μ.) «Τα είδη που εντοπίστηκαν και πληρούν τα κριτήρια χαρακτηρισμού είναι το Όρνιο, ο Φιδαετός, ο Χρυσαιτός, ο Πετρίτης και ο Δρυομυγοχάφτης. Επιπλέον ο Μαύρος Πελαργός, ο Σφηκιάρης, το Κιρκινέζι, η Δεντροσταρήθρα, ο Πυρροκότσουφας, ο Αετομάχος και το Βλαχοτσίχλονο αποτέλεσαν τα είδη οριοθέτησης της περιοχής.

...», ενώ, σύμφωνα με τις παρ. 2.2.2.3, 2.2.2.6, 2.3.1.1, 2.3.1.3 τα είδη χαρακτηρισμού της περιοχής, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π. ή S.P.A.) [GR2130013], είναι: -*Aquila chrysaetos* (Χρυσαιτός) -*Circetus gallicus* (Φιδαετός) -*Falco peregrinus* (Πετρίτης) -*Ficedula semitorquata* (Δρυομυγοχάφτης) -*Gyps fulvus* (Όρνιο). Στη δε παρ. 2.3.1.3 αναφέρεται ότι «... -Το είδος *Aquila chrysaetos* απαντάται εντός της Π.Ε.Π. και ειδικότερα σε μικρά τμήματα της σήραγγας προσαγωγής και σε τμήματα της λεκάνης κατάκλυσης του έργου -Το είδος *Circetus gallicus* απαντάται εντός της Π.Ε.Π. και σχεδόν στο μεγαλύτερο μέρος της. -Το είδος *Falco peregrinus* απαντάται εντός της Π.Ε.Π. αλλά εκτός των κυρίως έργων, και απαντάται σε περιοχές της λεκάνης κατάκλυσης. -Το είδος *Ficedula semitorquata* δεν απαντάται εντός της Π.Ε.Π. και η εγγύτερη εξάπλωσή του σε αυτήν χωροθετείται σε απόσταση 30,69 Km Β της Π.Ε.Π. -Το είδος *Gyps fulvus* απαντάται εντός της Π.Ε.Π. και ειδικότερα σε μικρά τμήματα της σήραγγας προσαγωγής και σε τμήματα της λεκάνης κατάκλυσης του έργου». Εξάλλου, στην παρ. 2.3.1.4 καταγράφονται η συστηματική κατάταξη και η πληθυσμιακή κατάσταση έκαστου είδους χαρακτηρισμού στην εν λόγω περιοχή GR2130013, ενώ στην παρ. 2.3.1.6 παρατίθενται χάρτες τεκμηρίωσης των ειδών χαρακτηρισμού. Τα κύρια χαρακτηριστικά των ειδών χαρακτηρισμού παρατίθενται στην παρ. 2.2.2.4. Ειδικότερα, αναφέρονται τα εξής: «*Gyps fulvus* (Όρνιο) ... Μόνιμο είδος με ευρεία κατανομή απαντά κυρίως στις μεσογειακές χώρες ... Ο ευρωπαϊκός πληθυσμός του θεωρείται σχετικά μικρός (<21.000 ζεύγη), αλλά έχει τάσεις αύξησης ... Για το λόγο αυτό το είδος άλλαξε καθεστώς προστασίας στην Ευρώπη και από «σπάνιο» χαρακτηρίζεται πλέον ως «ασφαλές» (secured) (BirdLife International 2004). ... Σήμερα ο ελληνικός πληθυσμός κυμαίνεται στα 170-200 αναπαραγωγικά ζεύγη και μόλις σε 20-35 ζεύγη σε ολόκληρη την ηπειρωτική χώρα. ... Το Όρνιο αποτελεί το πλέον απειλούμενο είδος της ορνιθοπανίδας της περιοχής μελέτης ... Τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχει σημειωθεί ραγδαία μείωση στην ευρύτερη περιοχή, καθώς εξαφανίστηκε η αναπαραγωγική αποικία του είδους στον Άραχθο τη δεκαετία του 1980 (αποικία της Μονής Τσούκας στην απέναντι πλευρά του φαράγγιού, όπου παραμένει και το σχετικό τοπωνύμιο «Όρνιολάγγαδο») καθώς και αυτή στα γειτονικά Όρη Βάλτου, όπου τα Όρνια εγκατέλειψαν της παραδοσιακή θέση της αποικίας το 2002 ... Φιδαετός (*Circetus gallicus*) ... Ο πληθυσμός του είδους εκτιμάται σε 300- 500 ζευγάρια ... Την ίδια εικόνα παρουσιάζει και στην περιοχή των Τζουμέρκων, όπου το είδος παρουσιάζει τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή του πυκνότητα στις περιοχές κοντά στο φαράγγι του Άραχθου, όπου έχει καταγραφεί επανειλημμένα σε ομάδες των 3-4 πουλιών. ... Η καταλληλότητα του βιοτόπου με βάση την πυκνότητα φωλιών σε κοντινές παρόμοιες περιοχές σε ολόκληρο το ορεινό σύμπλεγμα έχει ως αποτέλεσμα το χαρακτηρισμό του είδους ως κοινού στην ευρύτερη περιοχή. ... Χρυσαιτός (*Aquila chrysaetos*) ... Η κατανομή του περιλαμβάνει ορεινές και ημιορεινές περιοχές της Θράκης, της

ανατολικής και κυρίως δυτικής Μακεδονίας, καθώς και της οροσειράς της Πίνδου μέχρι και τη Στερεά και ορισμένες περιοχές της Πελοποννήσου και της Εύβοιας. ... Ο πληθυσμός του τη δεκαετία του 1980 κυμαίνονταν σε 150- 200 ζευγάρια ... με τάση μείωσης, αφού το 1990 εκτιμήθηκε σε 140-180 ή 100-150 ζευγάρια ... Υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι το ελάχιστο 2 (ίσως και 4) κατειλημμένες επικράτειες του υπάρχουν εντός της περιοχής μελέτης. ... Η παρουσία όμως του Χρυσαιτού εξαρτάται περισσότερο από παράγοντες που ευνοούν ή αποτρέπουν την καταδίωξή του από τον άνθρωπο ... παρά από άλλους βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες (τροφή, καταλληλότητα χώρου φωλιάσματος κτλ). *Falco peregrinus* (Πετρίτης) ... Είδος ευρείας εξάπλωσης, ... ενώ στη χώρα μας ο πληθυσμός του είδους κυμαίνεται μεταξύ 100 και 250 ζευγαριών ... Στην περιοχή μελέτης έχουν καταγραφεί τουλάχιστον 3 περιοχές στο φαράγγι του Άραχθου, στο χωριό Μαρσούκι και στην περιοχή των Αγνάντων, όπου έχει παρατηρηθεί ο Πετρίτης ... Δρυομυγοχάφτης (*Ficedula semitorquata*) ... Στη χώρα μας πρόκειται για είδος για το οποίο η γνώση μας είναι περιορισμένη. Ωστόσο αυτό φαίνεται ότι έχει μια ανομοιόμορφα διεσπαρμένη κατανομή, ενώ αναφέρεται ως αφθονότερο, αν και όχι κοινό κατά τη μεταναστευτική περίοδο και ιδιαίτερα την εαρινή ... Στην περιοχή μελέτης έχει παρατηρηθεί σε δρυοδάσος μεταξύ των χωριών Καταρράχτης και Άγναντα ...». Στη συνέχεια, το Κεφάλαιο 3 της ΕΟΑ (Δέουσα Εκτίμηση Επιπτώσεων) περιλαμβάνει την αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στα είδη χαρακτηρισμού. Ειδικότερα, αναφέρονται τα εξής: «... Οι αποψιλώσεις και οι εκχερσώσεις έχουν γίνει επιλεκτικά προκειμένου να διατηρηθούν ή/και να δημιουργηθούν οικοτόποι για τα ψάρια και τους υδρόβιους οργανισμούς γενικά (τα κατακλυζόμενα δέντρα και θάμνοι παρέχουν προστασία και τροφή στα ψάρια, ενώ εκείνα που προεξέχουν από την επιφάνεια του νερού, αποτελούν χώρο φωλεασμού για την υδρόβια πανίδα). Η επιλεκτική αποψίλωση συντελεί στην παρεμπόδιση παράσυρσης υλικών μέσα στον ταμιευτήρα. Ο σκοπός της επιλεκτικής αποψίλωσης στην επιφάνεια κατάκλυσης του ταμιευτήρα, σε αντίθεση με την ολοκληρωτική αποψίλωση (κόψιμο δένδρων και θάμνων), είναι να διατηρήσει ή να δημιουργήσει οικοτόπους για τα ψάρια και την άγρια ζωή. ... Για το συγκεκριμένο έργο η συνολική απώλεια των απαραίτητων ενδιαιτημάτων για τη πανίδα είναι χαμηλή, σε σχέση με τη συνολική ύπαρξη αντίστοιχων ενδιαιτημάτων στην ευρύτερη περιοχή. Τα ζώα αντίθετα με τα φυτά έχουν το πλεονέκτημα της κίνησης γεγονός που τα καθιστά ικανά να αποφεύγουν τις περιοχές με αυξημένη όχληση ή/και ρύπανση. Έτσι πιθανολογείται με βεβαιότητα μια τοπική προσωρινή μετακίνηση κάποιων ειδών μακριά από τον άξονα κατασκευής του έργου. ... Η σημασία της επίπτωσης αποτιμάται ως μέτρια, και λόγω της υψηλής αναστρεψιμότητας η σημασία της επίπτωσης τελικά αξιολογείται ως μικρή ...». Οι διαπιστώσεις αυτές επαναλαμβάνονται και στο Κεφάλαιο 7 (Συμπεράσματα) της ΕΟΑ, όπου τονίζεται ότι «... η λειτουργία του έργου [ενδέχεται] να προκαλέσει κάποιες επιπτώσεις στη χλωρίδα και στην πανίδα της

περιοχής, όπως αυτές αναφέρθηκαν άνωθεν αλλά καθόσον το έργο είναι υφιστάμενο και η λειτουργία του είναι άμεσα συνδεδεμένη με εθνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους, οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ήσσονος σημασίας και με τα κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισης – αντισταθμιστικά μέτρα που προτείνονται με την παρούσα μελέτη, δύναται το οικοσύστημα της περιοχής να προσαρμοστεί και μακροπρόθεσμα να βελτιωθεί», ενώ «από την τεκμηρίωση που έχει πραγματοποιηθεί στην παρούσα συμπεραίνεται πως το έργο δεν θίγει κάποιο οικότοπο προτεραιότητας της Οδηγίας Natura, ενώ προκύπτει ότι διασφαλίζεται και μάλιστα εξ ολοκλήρου η ακεραιότητα των περιοχών του Δικτύου «Φύση 2000» (Natura 2000), που αυτό εμπίπτει». Συναφώς, στην παρ. 9.3 της ΜΠΕ αναφέρεται ότι «... η σχέση θέας και καταφυγίου εφόσον υπάρχει στο τοπίο αποτελεί και στοιχείο προσέλευσης και άγριας ζωής αλλά και του ίδιου του ανθρώπου», στο δε λιμναίο πεδίο που θα δημιουργηθεί «[η]βλάστηση είναι πυκνή και πλούσια, κατανέμεται ομοιόμορφα με φυσική διαδοχή στο τοπίο και λόγω του πλούτου της παρέχει εναλλακτικό οικότοπο (habitat) σε πανίδα, που θα μετακινηθεί σε ανώτερα υψόμετρα, λόγω της βαθμιαίας ανύψωσης της στάθμης του ταμιευτήρα», ενώ αναμένεται «αύξηση της ποικιλότητας και πυκνότητας των ειδών της πανίδας λόγω του πλούσιου οικότοπου, σε συνδυασμό με το νερό». Τέλος, στην προσβαλλόμενη έχει τεθεί ο όρος 4.1.39 αναφορικά με τις αποψιλώσεις, όπου ρητώς ορίζεται ότι οι σχετικές εργασίες δεν πρέπει να πραγματοποιούνται κατά την περίοδο της αναπαραγωγικής διαδικασίας των πτηνών. Γ) ΚΑΦΕ ΑΡΚΟΥΔΑ: Στην παρ. 2.3.1.2 της ΕΟΑ αναφέρονται τα εξής: «... Η καφέ αρκούδα αποτελεί κινδυνεύον είδος στην Ελλάδα. Έχει οριακή κατανομή στην περιοχή και μόνο ελάχιστα άτομα περιπλανώνται σπανίως στην περιοχή δυτικά του ποταμού Αχελώου για λίγο χρονικό διάστημα. Η ακαταλληλότητα του βιότοπου θεωρείται η σημαντικότερη αιτία για την μη παρουσία του θηλαστικού δυτικά του ποταμού. Η περιοχή με περισσότερο μόνιμη παρουσία είναι βόρεια του Παλαιοχωρίου στην ευρύτερη περιοχή Ασπροποτάμου, όπου εκτιμάται η παρουσία 20-30 ατόμων (Αρκτος 1996)». Επίσης, στην παρ. 8.5.4.4 της ΜΠΕ αναφέρεται ότι «... Η αρκούδα, είδος προτεραιότητας της Οδηγίας 92/43, έχει οριακή κατανομή στην περιοχή ... Η περιοχή με περισσότερο μόνιμη παρουσία είναι βόρεια του Παλαιοχωρίου στην ευρύτερη περιοχή Ασπροποτάμου, όπου εκτιμάται η παρουσία 20-30 ατόμων. ... Πληθυσμιακά στοιχεία: Η εξάπλωσή της στην Ελλάδα καλύπτει μια συνολική έκταση 13.500 τ.χλμ. και αποτελείται από δύο βασικούς και γεωγραφικά απομονωμένους πληθυσμιακούς πυρήνες. Ο πρώτος καλύπτει την ευρύτερη οροσειρά της Ροδόπης και ο δεύτερος την ευρύτερη οροσειρά της Πίνδου, που αποτελεί και το νοτιότερο άκρο εξάπλωσης της αρκούδας στην Ευρώπη ...». Τέλος, στην ίδια παράγραφο παρατίθενται μέτρα προστασίας για το είδος αυτό.

23. Επειδή, με απόφασή του της 14.1.2021 (C-826/18 Stichting Varkens in Nood κ.ά.) το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι θα αντέκειτο στο άρθρο 9 παρ. 2 και 3 της Σύμβασης του Όρχους του 1998 [εγκριθείσα εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την 2005/370/EK απόφαση του Συμβουλίου της 17.2.2005 (EEL 124), βλ. και ν. 3422/2005 (Α' 303), με τον οποίο αυτή κυρώθηκε από τον εθνικό νομοθέτη και απέκτησε την κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος ισχύ σε επίπεδο εσωτερικού δικαίου] εθνική διάταξη νόμου, η οποία θα εξαρτούσε το παραδεκτό προσφυγής κατά πράξης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης από το αν “ο προσφεύγων συμμετείχε στη διαδικασία λήψεως αποφάσεως που προηγήθηκε της προσβαλλομένης αποφάσεως και εξέφρασε την άποψή του στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής” (βλ. σκέψη 55 της εν λόγω απόφασης του ΔΕΕ).

24. Επειδή, προβάλλεται ότι με την προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ εγκρίθηκε Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (ΕΟΑ), η οποία δεν περιλαμβάνει «δέουσα εκτίμηση» των επιπτώσεων του έργου και δεν βασίσθηκε σε έρευνα και μετρήσεις πεδίου, ουδόλως δε αξιολογήθηκαν στην εγκριθείσα ΕΟΑ οι ενδεχόμενες επιπτώσεις του επίμαχου έργου στα είδη (χαρακτηρισμού) του φιδαιτού, του χρυσαετού, του πετρίτη και του δρυομυγοχάφτη, καθώς και του σφηκιάρη (είδους οριοθέτησης), που αποτελούν, εντούτοις, είδη προτεραιότητας σύμφωνα με το Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/EK. Περαιτέρω, παρά το γεγονός ότι στην ΕΟΑ βεβαιώνεται ότι ακολουθήθηκαν οι προδιαγραφές του Παραρτήματος 3.2.1 της υπα 170225/2014, σύμφωνα με τις οποίες οι εργασίες πεδίου 20- 60 ημερών είναι υποχρεωτικές για τα έργα της υποκατηγορίας Α1, που υλοποιούνται εντός ΖΕΠ, μη νομίμως, κατά τα προβαλλόμενα, δεν πραγματοποιήθηκαν μετρήσεις πεδίου, καθώς εκτιμήθηκε ότι υπήρχαν πρόσφατα επαρκή και τεκμηριωμένα στοιχεία. Κατά τους ισχυρισμούς του αιτούντος, από τις διατάξεις του Παραρτήματος 3.2.2 της υπα 170225/2014 προκύπτει ότι από τα διαθέσιμα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη (σελ. 14- 17 της ΕΟΑ), τα τυποποιημένα δελτία και οι εκθέσεις αναφοράς ή εφαρμογής δεν θεωρούνται αναλυτικά ή επαρκή στοιχεία, ενώ, από τα λοιπά στοιχεία της ΕΟΑ, μόνο η μελέτη 9 «εποπτεία και αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης ειδών ορνιθοπαγίδας στην Ελλάδα» περιέχει στοιχεία πληθυσμιακής κατάστασης των ειδών χαρακτηρισμού της ΖΕΠ GR 2130013. Εντούτοις, από τα στοιχεία που παρατίθενται στις παρ. 2.3.1.3 και 2.3.1.4 της ΕΟΑ αποδεικνύεται ότι για το όρνιο υπάρχει απόλυτη έλλειψη πληροφορίας, ενώ και για τα υπόλοιπα είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ καταγράφεται έλλειψη πληροφορίας για τις κρίσιμες βιολογικές και χρονικές περιόδους. Υπό τα δεδομένα αυτά, προβάλλεται ότι θα έπρεπε, εν προκειμένω, να πραγματοποιηθούν έρευνες και μετρήσεις πεδίου, κατά τα οριζόμενα στην υπα 170225/2014. Εξάλλου, κατά το αιτούν, τα συμπεράσματα της ΕΟΑ για την ιονική πέστροφα και την καφέ αρκούδα έρχονται σε πλήρη αντίθεση με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ) για τα αυτόχθονα είδη

πέστροφας (Β' 3722/2021) και με το ΕΣΔ 2020 για την καφέ αρκούδα, αντιστοίχως. Ειδικότερα, προβάλλεται ότι παρά τα επιστημονικά δεδομένα που παρατίθενται στο ΕΣΔ 2021, βάσει των οποίων η ικανότητα των πεστροφών να επιβιώσουν στους ταμιευτήρες δεν έχει αποδειχθεί, η ΕΟΑ δέχεται (σελ. 112) ότι «η άγρια πέστροφα θα ευδοκιμήσει στον ταμιευτήρα Μεσοχώρας σχηματίζοντας λιμναίους πληθυσμούς», ενώ, εξάλλου, αυτοτελή πλημμέλεια της ΕΟΑ συνιστά η παράλειψή της να εκτιμήσει τις σωρευτικές επιπτώσεις του έργου και των υφιστάμενων υποδομών στον Αχελώο στους πληθυσμούς της πέστροφας. Περαιτέρω, σύμφωνα με τους χάρτες του ΕΣΔ 2020 για την καφέ αρκούδα, η περιοχή ανάντη του φράγματος αποτελεί τόπο μόνιμης παρουσίας του είδους. Εντούτοις, στην ΕΟΑ εκτιμάται, όλως αυθαιρέτως και δίχως να έχουν προηγηθεί μετρήσεις πεδίου, ότι η αρκούδα «έχει οριακή κατανομή στην περιοχή και μόνο ελάχιστα άτομα περιπλανώνται σπανίως στην περιοχή δυτικά του ποταμού Αχελώου για λίγο χρονικό διάστημα». Συνεπώς, ουδόλως εκτιμήθηκαν, κατά το αιτούν σωματείο, οι επιπτώσεις του έργου στο εν λόγω είδος και μάλιστα παρά το αυταπόδεικτο γεγονός (που ανεφέρτε σε όλες τις ΜΠΕ για τα έργα εκτροπής) ότι ο ταμιευτήρας θα λειτουργήσει ως τεχνητός φραγμός στη μετακίνησή του και ως εκ τούτου θα κατακερματίσει το ενδιαίτημά του. Η παράλειψη εκτίμησης των επιπτώσεων του έργου στην καφέ αρκούδα καταδεικνύεται, κατά τα προβαλλόμενα με το υπόμνημα, τόσο από την ΣΜΠΕ του αρχικού ΣΔΛΑΠ Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και ιδίως τον πίνακα 6.3.3-2, όσο και από τη Συμπληρωματική ΜΠΕ της εκτροπής του Αχελώου του έτους 2002. Προβάλλεται ότι με την προσβαλλόμενη εγκρίθηκε Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (ΕΟΑ), η οποία δεν περιλαμβάνει «δέουσα εκτίμηση» των επιπτώσεων του έργου και δεν βασίσθηκε σε έρευνα και μετρήσεις πεδίου.

25. Επειδή, κατά τα παγίως κριθέντα (βλ. ΣτΕ 1706/2022 σκ. 21, 2475/2018 σκ. 21, 2940/2017 7μ., σκ. 21, 3090/2014 σκ. 15, 4940/2013 σκ. 16, 1943/2012 σκ. 10, πρβλ. ΣτΕ 2564/2022 Ολομ., σκ. 33), λόγος ακυρώσεως προβαλλόμενος κατά ΑΕΠΟ ή πράξης, με την οποία εγκρίνεται πολεοδομικός ή χωροταξικός σχεδιασμός οποιουδήποτε επιπέδου, ή κατά άλλης αντίστοιχου περιεχομένου πράξης, χωρίς ο αιτών να έχει προβάλει προηγουμένως αντίστοιχες αντιρρήσεις κατά το στάδιο της διαβούλευσης, είναι अपαράδεκτος εφόσον με αυτόν αμφισβητούνται, ευθέως και για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου, διαπιστώσεις και τεχνικές ή επιστημονικές εκτιμήσεις που περιέχει η οικεία μελέτη. Η καθιέρωση του εν λόγω απараδέκτου, το οποίο δεν αφορά την αίτηση ακυρώσεως στο σύνολό της, οπότε θα ετίθετο ενδεχομένως ζήτημα αντίθεσής του με τη Σύμβαση του Όρχους (βλ. παραπάνω, σκέψη εικοστή τρίτη), αλλά συγκεκριμένο λόγο ακυρώσεως, δεν είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. προμνημονευόμενη απόφαση της 14.1.2021, C-826/18 Stichting Varkens in Nood κ.ά., με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία του), αφού υπαγορεύεται από τη φύση του

ακυρωτικού ελέγχου, και τη συνακόλουθη αδυναμία του Δικαστηρίου να εκφέρει πρωτογενώς ουσιαστική εκτίμηση και, μάλιστα, επί ζητημάτων τεχνικού και επιστημονικού χαρακτήρα. Οι ενδιαφερόμενοι, πάντως, διατηρούν τη δυνατότητα να αποτρέψουν το εν λόγω απαράδεκτο, επωφελούμενοι της διαβούλευσης και προβάλλοντας ουσιώδεις ισχυρισμούς στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, η μη αιτιολογημένη αντιμετώπιση των οποίων από τον μελετητή και τη Διοίκηση είναι δυνατόν να αποτελέσει αντικείμενο παραδεκτού λόγου ακυρώσεως.

26. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω και δεδομένου ότι το αιτούν σωματείο δεν συμμετείχε στη διαβούλευση, όσοι από τους λόγους ακυρώσεως που μνημονεύονται στην εικοστή τέταρτη σκέψη αμφισβητούν ευθέως την ουσιαστική και, μάλιστα, τεχνική κρίση της Διοίκησης ανεξαρτήτως των αμέσως ανωτέρω εκτιθεμένων, είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι. Τέτοιοι είναι οι λόγοι που αμφισβητούν την προσφορότητα των στοιχείων που ελήφθησαν υπόψη από τον μελετητή (τυποποιημένα δελτία, εκθέσεις αναφοράς ή εφαρμογής κ.λπ., βλ. λεπτομερή κατάλογο που παρατίθεται στην εικοστή δεύτερη σκέψη) και, κατά την εκτίμησή του, καθιστούν περιττή την έρευνα πεδίου, τα οποία το αιτούν σωματείο δεν θεωρεί αναλυτικά ή επαρκή, ή την εκτίμηση του μελετητή ότι ο πληθυσμός ορισμένου είδους ιχθυοπανίδας θα ευδοκιμήσει στο τροποποιημένο λιμναίο οικοσύστημα, οι οποίοι πλήσσονται ευθέως ως προς το περιεχόμενο των σχετικών επιστημονικών παραδοχών. Κατά τα λοιπά, οι συναφείς λόγοι ακυρώσεως, με τους οποίους αμφισβητείται ιδίως η πληρότητα της μελέτης ως προς τις αθροιστικές επιπτώσεις του συνόλου των έργων σε στοιχεία της πανίδας, είναι απορριπτέοι προεχόντως ως αόριστοι. Εξάλλου, πρέπει να απορριφθούν όλοι οι συναφείς λόγοι, οι οποίοι εκκινούν από την εκδοχή ότι το επίμαχο έργο, προβλεπόμενο από τον χωροταξικό σχεδιασμό και τα εφαρμοστέα σχέδια διαχείρισης υδάτων, πρέπει, κατά τον νόμο, να μην εκτελεστεί και λειτουργήσει, παρ' ότι αυτό θα αντέβαινε στον εν λόγω εγκριθέντα σχεδιασμό. Είναι, τέλος, απορριπτέος ως απαράδεκτος ο προβαλλόμενος, κατ' επίκληση ιδιωτικής επιστημονικής μελέτης, που δεν τέθηκε υπόψη της Διοίκησης, λόγος ακυρώσεως, κατά τον οποίο η Διοίκηση όφειλε να είχε εξετάσει την, κατά το αιτούν, μοναδική βιώσιμη εναλλακτική επιλογή που συνίστατο στην μη πλήρωση του ταμειυτήρα και την αποκατάσταση της ελεύθερης ροής του Αχελώου σε συνδυασμό με τη διατήρηση των λοιπών υλοποιηθέντων έργων υποδομής (οδικό δίκτυο, γέφυρες κ.λπ.). Και τούτο, διότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως δεν προσάπτει πλημμέλεια στην προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ, η οποία δεν τελούσε σε γνώση της εν λόγω ιδιωτικής μελέτης, η αποδοχή της οποίας, άλλωστε, θα παραβίαζε τον εγκριθέντα σχεδιασμό, μη επιτρεπτός (πρβλ. ΣτΕ 1761/2019 Ολομ., σκ. 35, 456/2019, σκ. 10) κατά τα αμέσως προαναφερόμενα.

27. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της, πρέπει δε να γίνει δεκτή η ασκηθείσα παρέμβαση, πρέπει, όμως, το αιτούν σωματείο ιδιοκτητών κατακλυζομένου τμήματος του οικισμού Μεσοχώρας να απαλλαγεί από τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου και της παρεμβαίνουσας Δ.....